

jubileumeditie
'DE NAUTILIAAN'

maandblad van de
roeivereniging 'NAUTILUS'

voorjaar 1987
oplage 1.000 exemplaren

roeivereniging 'NAUTILUS'
postbus 2535
3000 CM ROTTERDAM

Nautilus

NAUTILUS is een weekdier dat in zijn schelp als een schip vaart. Het behoort tot de eens zeer talrijke klasse der koppotigen, en wel tot de orde der vierkleuwigen.

De Griekse naam luidt Nautilus, dat letterlijk 'zeevaarder' betekent. De nog bestaande 6 soorten van het geslacht Nautilus leven in het zuidwestelijke deel van de Stille Oceaan.

Ze worden wel eens beschouwd als levende fossielen omdat zij de schaarse overlevenden zijn van de bijna geheel uitgestorven orde der tetrabranchia, de wetenschappelijke naam voor vierkleuwigen.

NAUTILUS is gehuisvest in een uit maximaal 30 kamers opgebouwde, uitwendig gewonden schelp. Gedurende het groeiproces 'verhuist' het weekdier steeds naar voren, waarbij het achterste deel van de mantel weer een nieuw tussenschot vormt. Het huis wordt niet groter dan ongeveer 30 centimeter. Het

dier woont en leeft dus steeds in de laatst gevormde kamer.

NAUTILUS kruipt niet als een slak over de zeebodem, maar is een voortreffelijk (nacht)zwemmer, die zichzelf voortstuwt door middel van straalaandrijving. Wanneer de trechter van het dier geopend is, stroomt het zeewater naar binnen, waarna de trechterspieren zich samentrekken en het water met kracht naar buiten wordt gespoten.

NAUTILUS kan zweven en daardoor 'varen' omdat de kamers van zijn schelp gedeeltelijk met stikstofgas gevuld zijn.

Daardoor heeft de schelp een bepaalde drijfkracht en hangt het bewoonde gedeelte daar altijd onder.

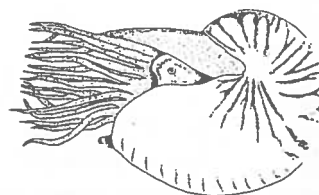
NAUTILUS voedt zich met visjes en krabbetjes. Voor die voedselvangst is het dier uitgerust met een groot aantal gegroefde, kleverige tentakels en met krachtige kaken.

Deze kleine zeevaarder heeft door de eeuwen heen tot de verbeelding van de mensheid gesproken, en niet alleen tot die van de oude Grieken:

NAUTILUS is de naam van het schip, waarmee Jules Vernes in 1870 kapitein Nemo twintig duizend mijlen onder zee liet varen;

NAUTILUS is de naam van het eerste door kernenergie aangedreven schip. Dat was een Amerikaanse onderzeeër die in 1954 in de vaart kwam, die negentig duizend mijlen op één reactorvulling kan afleggen en die als eerste onderzeeboot in 1958, na een tocht onder het poolijs door, de Noordpool wist te bereiken;

NAUTILUS is de naam van onze roeivereniging, die op 1 januari 1886 te Rotterdam werd opgericht en bij Koninklijk Besluit van 23 maart 1890, nummer 31, werd goedgekeurd.

Lectori Salutem!

Voor u ligt de jubileumuitgave van ons verenigingsblad 'De Nautiliaan'. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van onze roeivereniging past het om zowel een terugblik te werpen op die 100 jaar als om een nabeschuwing te geven op dat ene jubileumjaar. Beide worden u dankzij de inspanningen van onze gewaardeerde redactie en van onze vaste geschiedschrijver hierbij aangeboden.

Het bestuur acht het een belangrijk compliment voor onze vereniging dat in deze uitgave zo veel, zeer geslaagde evenementen aan de orde kunnen komen en wil hier dan ook nog eens zijn grote waardering uitspreken voor het voortreffelijk werk dat de coördinatiecommissie en de diverse evenementencommissies hebben verricht. Door hun aller inzet is 1986 niet alleen een onvergetelijk jaar geworden, maar kunnen wij thans ook een aanzienlijke versterking van onze vloot tot stand brengen. En dat laatste is voor onze roeivereniging het beste uitgangspunt om ook de komende 100 jaar te trachten NAUTILUS ONUITROEIBAAR te houden.

Rotterdam, voorjaar 1987.
Namens het bestuur
Hans Vaatstra

VEREENIGINGEN,
ontbond volgens de wet van 22 April 1855 (Staatsblad n°. 32.)
n°. 194.

VEREENIGING: Roei-vereeniging „Nautilus“ te Rotterdam.
Doel en duur der vereeniging.

Artikel 1. De vereeniging draagt den naam van *Roei-vereeniging „Nautilus“* en is gevestigd te Rotterdam. Zij wordt opgericht voor den tijd van 20 achtereenvolgende jaren, te beginnen met het 1° April, waarop de Koninklijke goedkeuring van deze statuten zal zijn verkregen.

Het doel der vereeniging is:

1°. zich onderling te bekwaamen in het roeien en het besturen der vaartuigen;

2°. het houden van wedstrijden, en het deelnemen aan wedstrijden die door andere vereenigingen te Rotterdam of elders uitgeschreven worden;

3°. voor rekening der vereeniging doelmatige vaartuigen te fleten aankopen of bouwen.

Lidmaatschap.

Artikel 2. De vereeniging bestaat uit:

1°. een onbepaald aantal werkende leden;

2°. eerleden, waartoe kunnen benoemd worden zij, die tot den luister der vereeniging hebben bijgedragen of zouden kunnen bijdragen;

3°. leden van verdienste;

4°. donateurs en donatrices, zijnde die personen, welke door geldelijke bijdragen de vereeniging steunen;

5°. instructeurs; deze kunnen op initiatief van het bestuur, zonder betaling van contributie, als werkende leden worden aangenomen; zij hebben echter geen recht van stemmen.

Bestuur.

Artikel 3. Het bestuur bestaat uit:

Een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en twee commissarissen.

Het wordt benoemd uit de werkende leden en treedt jaarlijks af, doch is aldan herkiesbaar.

Het vertegenwoordigt de vereeniging in en buiten rechten.

Vergaderingen.

Artikel 4. Jaarlijks zullen minstens twee algemeene vergaderingen gehouden worden, waarin door het bestuur verslag zal worden gedaan van den staat der vereeniging en het financieel beheer gedurende het afgelopen jaar, en waarin de handeling en de werking van de vereeniging voor het volgende jaar zullen worden bepaald en vastgesteld.

Contributie.

Artikel 5. De contributie der leden wordt bepaald bij huishoudelijk reglement. Het lidmaatschap gaat in 1 Januari en eindigt met den 31sten December.

Voor half-misroen van 1 Juli tot en met 31 December van elk vereenigingjaar.

Wijziging der statuten.

Artikel 6. Wijzigingen in de statuten, behoudens de Koninklijke goedkeuring, kunnen worden gemaakt op de algemeene vergadering van Januari en wordt hiertoe eene meerderheid van $\frac{2}{3}$ van het aantal stemmen der aanwezige leden vereischt.

Ontbinding der vereeniging.

Artikel 7. Tot ontbinding der vereeniging kan worden overgegaan, wanneer $\frac{1}{3}$ van de stemgerechtigde leden zulks verlangt en dit schriftelijk aan het bestuur kenbaar maakt. De eigendommen der vereeniging zullen aldan worden verkocht. Bij huishoudelijk reglement wordt bepaald tot welk doel het batig saldo zal worden gebezigd.

Huishoudelijk reglement.

Artikel 8. Alles wat den inwendigen dienst der vereeniging betreft, als ballotage der leden, instructie, reglement omtrent het gebruik der roeivaartuigen enz. kan worden geregeld bij een huishoudelijk reglement door de algemeene vergadering der leden vastgesteld en zoo noodig te wijzigen. Het huishoudelijk reglement mag niet in strijd zijn met deze statuten.

(Volgen de ondertekeningen.)

Goedgekeurd bij Zijner Majesteits besluit dd. 23 Maart 1890 n°. 31.

Mij bekend,

De Minister van Justitie,

* Bij besluit d.d. 23 maart 1890 no. 31 van Zijne Majesteit Koning Willem III werd de 'Roei-vereeniging Nautilus te Rotterdam' koninklijk goedgekeurd.

DE GESCHIEDENIS VAN DE HONDERDJARIGE ROEIVERENIGING NAUTILUS

door Fred van der Velden

De oprichting

Het zal misschien verbazen, maar onze roeivereniging Nautilus, die dit jaar 100 jaar bestaat, is ontstaan uit het kaartclubje Amicitia en een ander naamloos jongensclubje.

Degenen die de basis legden voor Nautilus, varieerden in leeftijd van 15 tot 18 jaar. Het waren A. van der Dussen, F.T.C. Kettler, Th. Middelhoek, J.J. Pelt en W.G. Simonis, tesamen Amicitia vormend, en A. Emmerie, J. van den Ende, E. van Leenhoff, P. Kleykamp en W. Kleykamp van het andere clubje. Zij kwamen elkaar in de zomer van 1884 geregeld tegen op het terrein van de botenverhuurder C.H. Beyleveld, aan het toenmalige Parkhaventje (aanlegplaats voor het pontje van Charlois) bij de toenmalige zwemschool bij het park.

Zij roeiden daar in de 'piremagoggels', zoals J.J. Pelt dat in 1936 noemt. Volgens een contract van (?) 24 november 1885 huurden de jongens 2 vierriems-gieken alsmede een kano voor de periode van 1 april 1886 tot en met 30 september 1886 voor f 120,-. Tevens konden zij zich dan achter een gordijn in een loods verkleden.

Deze gele boten met vaste banken waren in de winter van 1884/85 door Beyleveld gebouwd. Rond deze tijd werd de band tussen de beide clubs bevestigd met het oprichten van een vereniging die 'Nautilus' zou worden genoemd. De oprichting werd officieel bekrachtigd via de opmaking van de statuten op 1 januari 1886. De Koninklijke goedkeuring van de statuten werd op 4 juli 1890 verkregen (Staatscourant 105).

Het was toentertijd de gewoonte aan het begin van het jaar op een Algemene Ledenvergadering de contributie te betalen. In 1886 bedroeg die nog f 8,- per jaar en een jaar later al f 10,- per jaar. De donateurs betaalden f 2,50. Dat bleek evenwel een gevaarlijke bepaling, want wie een jaar voor niets wilde roeien, kwam eenvoudig niet op de Algemene Ledenvergadering! Over het algemeen was het met de financiën van Nautilus slecht gesteld en moesten de leden naast hun contributie jaarlijks nog een fors bedrag opbrengen om de vereniging 'boven water te houden'. Om aan deze situatie een einde te maken en de oprichtingskosten ook door leden van de latere jaren gedeeltelijk te laten dragen, besloot het bestuur in 1889 een lening van

Eigen boten

De boten van Beyleveld voldeden echter ook niet geheel en, mede als gevolg van het groeiend aantal leden, werd uitgezien naar een ander onderkomen en naar betere boten. Met de heren Deichmann en Ritchie - sportbotenbouwers, zoals het dan heet - werd op 5 november 1886 een contract gesloten voor de bouw van één vierriemsgiek half-outrigger à f 357,- en een twee-riemsgiek à f 303,50. Het contract werd ondertekend door het gehele toenmalige bestuur, te weten J.J. Pelt (president), A. Emmerie (vice-president), J.W. van Es (commissaris), J. van den Ende (commissaris), E. van Leenhoff (commissaris), F.T.C. Kettler (secretaris) en D. Prins (penningmeester). De boten werden op afbetaling voldaan.

Andere behuizing

Op 10 maart 1887 werd verder met de heer Deichmann besproken dat Nautilus een gedeelte van de houten loods, gelegen op 'Den Punt' bij het haventje aan het toenmalige Prinsenhoofd (later Wilhelmina hoofd) op het Noordereiland, zou huren als kleedkamer voor 15 personen à raison van f 100,- per jaar tot 25 leden en, indien meer leden, voor ieder lid f 3,- meer per jaar.

DEICHMANN & RITCHIE,
BOATBUILDERS

Rotterdam, den 23 Juni 1892

Naar het bestuur der
Roeivereniging Nautilus

Rotterdam

Uitgevolg ons gesprek van d.d. maken
wij u de volgende mededeeling.

Wij zijn genezen de Roeivereniging
Nautilus de loods geheel huren een be-
paling van Tweeëntwintig centen per jaar
te verhuren.

Woolong de gronde seilboot nog in de
loods staat vermindert de huur met
2 centen per maand.

In den zomer zullen wij er wel niet
meer toe komen om haar af te brin-
gen en de water te brengen, waar-
in de vereniging ook niet op de gronde
kosten voor haar voort getreuen.

Buiten deze seilboot behoeft niets in de
loods te blijven en kan welken verder
geheel tot dispositie der vereniging dienen.
Inbegrepen in de huurprijs is het in orden
houden van't vloet alsmede van't ge-
bouw selve.

Het nieuwe huurcontract wordt met
1 Juli 1892 (huurvergelyking) beginnen.

Hoogachtend Deichmann & Ritchie

f 2.000,- aan te gaan met een jaarlijkse uitloting van f 50,-. Deze lening werd voltekend door de uit 18 leden bestaande vereniging en door enkele donateurs.

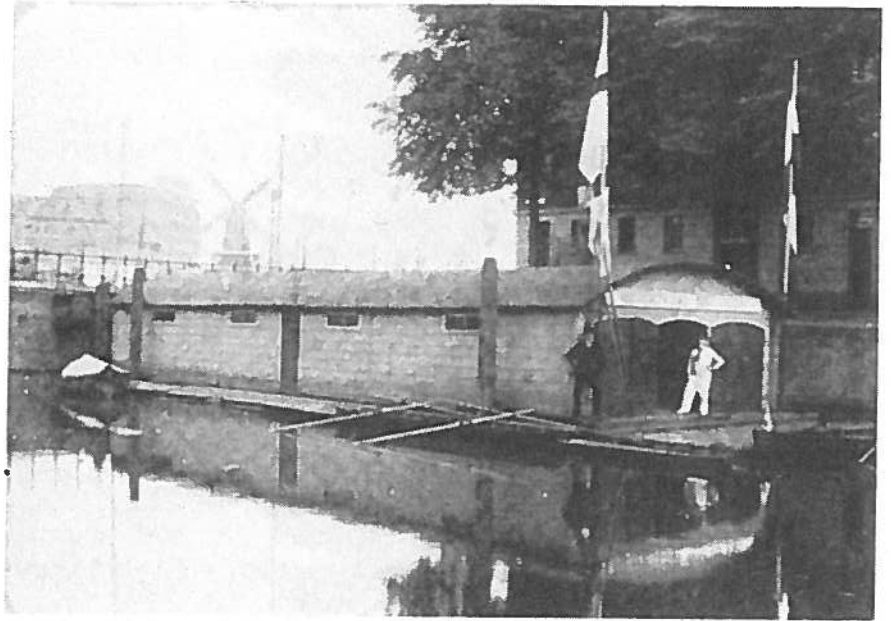
Men hoopte via deze lening het botenbestand - 3 boten waarvan 2 boten van de leden - te kunnen uitbreiden. Op 1 februari 1890 werd dan ook een contract afgesloten met Deichmann & Ritchie over de bouw van een dubbele wherry 'EMMA'. Er werd tevens een loodsbaas aangesteld in de persoon van de nachtwacht van de scheepshelling van Deichmann & Ritchie.

Er kan niet gezegd worden dat de vereniging echt bloeide, maar het ledental groeide toch langzaam onder de in 1889 tot voorzitter gekozen J. van den Ende, die deze functie 23 jaar lang zou vervullen! Zo werden op 21 juli 1892 onderlinge wedstrijden gehouden in de Koningshaven. Men roeide toen beurtelings in de tweeriemsgiek 'LOTOS' tegen de tijd.

Eigen botenhuis

Intussen werd de behuizing in de loods van Deichmann & Ritchie te klein en gaf Deichmann tevens te kennen het door Nautilus gehuurde gedeelte van de loods per 1 juli 1893 zelf in gebruik te willen nemen. Men moest dus op zoek naar een andere ruimte en aangezien de tijd drong, kwam het bestuur bijna dagelijks bijeen.

In eerste instantie gingen de gedachten uit naar een 'vast' gebouw (aan de wal). Men kon aan de Maaslaan te Kralingen een stuk grond huren, waarop een gebouw zou moeten worden gezet. Het oud-bestuurslid en architect J.J. Pelt treedt daarbij als deskundige op. Doch al deze plannen waren onhaalbaar. Op 23 maart 1893 raakte het bestuur in onderhandeling met de heer Heemstede-Obelt te Amsterdam over een drijvend botenhuis, dat had toebehoord aan de roeivereniging 'Fortuna' te Amsterdam. Er werd een speciaal gevormde 3-mans commissie naar Amsterdam gestuurd en na uitgebracht rapport werd het gebouw van 18 x 6 meter gekocht voor f 395,-. Drie dagen later werd het botenhuis naar Rotterdam gesleept en kreeg het een ligplaats bij de werf van Pijl in het 'Boerengat'. De heer Pijl Jr. werd aangesteld als loodsbaas. De feestelijke opening vond plaats op 7 mei 1893. Ongeveer een jaar la-

Orde van de firma Deichmann & Ritchie te Rotterdam neemt aan de mede ondergetekende Roei Vereniging Nautilus te Rotterdam volgende voorwaarden.

I. Een nieuw halfvontigge van wit hout circa 35 voet lang met sliding seats, roeiplanken, oewerplank, draachdollen, sluisbank etc. etc. inclusief oer stukken en tot den prijs van f 357. (Drie honderd vijftig gulden).

II. Een nieuw halfvontigge van wit hout circa 37 voet lang, eveneens ingericht inclusief twee stukken riemen tot den prijs van f 305.50 (Drie honderd, vijf en twintig Cent).

De booten moeten tusschen 15.20 Maand 1887 afgeleverd worden zonder geboden.

Mede ondergetekende Roei Vereniging Nautilus verplicht zich de beide booten op de volgende termijnen te betalen

f 100 (vijftig Gulden) p. 1 November 1886

• 200 (Tweehonderd Gulden) p. 1 Januari 1887

• 60.50 (Zestig en vijf Gulden) p. 1 April 1887

De openstaande rest van f 250. verplicht zij zich op volgende datum te betalen

f 175. (Honderd vyf. reventig Gulden) inclusief (vijf) 50 Cent voor 1 jaar van f 250. (Tweehonderd vijftig Gulden) maakt f 17.50 (Zeventien Gulden - vijftig Cent) p. 1 Januari 1888.

f 145. (Honderd vyf. reventig Gulden) inclusief vijf 50 Cente maakt f 8.75 (Acht Gulden - vyf. reventig) p. 1 Januari 1889.

Mont de Roei Vereniging Nautilus verbindt zich de beide booten niet na zo dienen de beide booten als de mede ondergetekende firma Deichmann & Ritchie tot spand.

De Roei Vereniging Nautilus mag op de beide bevoorde booten geen leening, sluis, joolang etc. etc. niet in volle behoud zijn.

ter, om precies te zijn op 4 mei 1894, kreeg de vereniging vergunning voor het verplaatsen van de botenloods naar de 'Nieuwe Haven', alwaar de loods zou worden geplaatst langs de kade voor de sigarenfabriek van de firma 'Poon den Arend'. De loods bleef gedurende zo'n 30 jaar op deze plek liggen en Nautilus drukte dus mede zijn stempel op het stadsbeeld. Vooral op de zomeravonden en op zonda-

gen konden "dichte scharen mensen langs den kant staan om zich te verlustigen in het levendige gedoe op en.... soms ook wel in het water en werd het straatrumoer overstemd door de commando's der stuurliu: bakboord rond, strijken gelijk, slippen - want het was er maar nauw - en door de kreten der horden Nautilianen op het vlot. Maar ook op de dagen dat er niet geroeid kon worden, was er bedrijvigheid, want 'de loods' was steeds het cen-

trum van een ware hartelijke vriendschap; zij vormde het middelpunt in het bestaan van de leden en steeds konden er de vrienden vinden om een boom mee op te zetten.' (Citaat uit 'Nautilus van 1886 tot 1936' door P. van Beest. In: jubileumnummer van 'De Nautiliaan' ter gelegenheid van het gouden feest der R.V. Nautilus te Rotterdam).

Landelijke bekendheid

In 1896 werd het 10-jarig bestaan der vereniging op bescheiden wijze gevierd. Tevens groeide het ledental van 26 naar 50, zodat het noodzaak was het materieel uit te breiden. Nautilus had zich in de loop van de tijd ontwikkeld tot een van de belangrijkste toerroeververenigingen van het land. Tochten als 'het eiland rond' (IJselmonde), naar Schipluiden, naar Gouda en meerdaagse tochten zoals Arnhem - Rotterdam werden veel georganiseerd, terwijl de feestcommissie zich veel bezighield met het organiseren van picnics en stoomboottochten.

Het contact met andere roeiverenigingen wordt in 1897 aangegaan als de vereniging toetreedt tot de 'Verbonden Nederlandsche Roeiverenigingen' en tevens voor het eerst deelneemt aan open wedstrijden. Op 18 en 19 juni 1897 nam H.A. de Bij Jr. deel aan de wedstrijden van de Koninklijke Nederlandsche R & Z Vereniging in het nummer junior- en senior-skiff. Het was de eerste keer dat Nautilus deelnam aan het wedstrijdroeien en ondanks dat er nog geen succes te behalen was, zou De Bij Jr. doorgaan. Echter nu wel onder begeleiding van de heer Ooms.

Voor het geval medeondergeteekte Roel Vereeniging Nautilus' opkomt te bestaande worden de booten, publiek geniet op openbare verkoop, voor het geval mede ondergeteekende firma Deichmann & Ritchie nog een voordeel op de Roelvereniging, Nautilus hebben de meest biedende toegewezen.

Als het hoogste bod echter onder de voorwaarde van blijven de booten, in het bezit de firma Deichmann & Ritchie. Het bedrag van de overname van Deichmann & Ritchie voor komst van de Roelvereniging, Nautilus. Overantwoordt van de overname, te weten de Roelvereniging, Nautilus.

De Roel Vereniging, Nautilus verplicht zich waarmede de booten, schaden, lyden, dit direct door de firma Deichmann & Ritchie in kosten de Roel Vereniging Nautilus te laten repareren.

Voor de Roel Vereniging Nautilus te kennen vande laande heeren verplichting, zich persoonlijk voor de nakoming van het forbaet.

Rotterdam 5 Nov 1886.

Deichmann & Ritchie

J. J. J. J. J.

A. J. J. J. J.
Vicepresident

J. J. J. J. J.

J. J. J. J. J.
E. J. J. J. J.

* Het gehele bestuur ondertekende de overeenkomst met de botenbouwers Deichmann & Ritchie d.d. 5 november 1886 voor de bouw en de levering van de eerste eigen boten.

Afschrikwekkend

Het blijkt dat het jaar 1897 een jaar vol dynamiek van de zijde der Nautilianen was. Zo werd ook een tocht naar Scheveningen over zee geroeid en met succes voltooid. Een en ander blijkt voorts uit het feit dat er af en toe op de tochten dames meelingen in de tot op dan strikt voor heren georganiseerde vereniging. Dit stuitte op veel tegenstand, want al eerder tijdens een buitengewone ledenvergadering op 16 september 1892 luidde het enige agendapunt: *'De schorsing van 2 leden (Loos en Elfrink), aangezien zij met dames in boten hadden gezeten'*. Na heftige discussie, waarbij een lid als afschrikwekkend voorbeeld aanhaalde dat *'bij andere vereenigingen ook wel dames meelingen, waarbij door de heeren dan nog gezwommen*

* De Scheveningse Pier (op de achtergrond) werd in 1901 gebouwd. Deze foto van een Nautilus toertocht naar het Scheveningse strand is dus niet van de eerste 'overzeese' toertocht (1897), maar van een succesvolle herhaling daarvan.

werd!', besloot men na vele stemmingen de beide heren slechts te waarschuwen, waarmee voorlopig dit punt van de baan was.

Een andere bron van zorg was de botenloods. Als gevolg van het groeiend aantal leden werd het steeds drukker in de loods. Maar terwijl de belasting van het gebouw steeds groter werd, ging het draagvermogen meer en meer achteruit. Het kwam voor dat het water in de kleedkamers doordrong en het voor al in de winter grote problemen gaf om het gebouw drijvende te houden. Provisorisch werd hier voor een oplossing gevonden door het aanbrengen van lege petroleumvaten onder de loods, want voorlopig was er geen geld voor een groter gebouw dat dringend nodig was. Een nieuw te bouwen loods zou f 10.000,- kosten, zo was berekend door de heren Kloot/Meyburg en Gort. Er bestond echter nog een tekort dat dan werd vereffend door hoofdelijke omslag en verhoging van de contributie tot f 12,-. In de

tussentijd moest men zich dus behelpen, in afwachting van betere tijden.

Nieuwe botenloods

Inmiddels won H.A. de Bij Jr. in 1899 zijn eerste heat in het nummer junioren-skiffen kwamen er diverse nieuwe boten bij, zoals een race 4x+, die op 12 september 1899 tot 'NAUTILUS' werd gedoopt. In 1901 werd de situatie van de loods onhoudbaar en er werd snel gehandeld. De benodigde f 10.000,- werd ingezameld via het uitschrijven van een lening van f 7.000,- op 1 april 1901. Deze lening was snel voltekend en men kon de aanbesteding plaatsen bij de firma Christiaansea & Zoon, die naar de geheel belangeloos ontworpen bouwplannen van Herm. van der Kloot/Meyburg werd uitgevoerd.

Op 7 juni 1901 werd met de bouw ervan aangevangen in een door de vereniging gehuurd haventje. Op 27 augustus was er een kleine tegenslag, toen het gebouw door een

storm werd losgeslagen en op de kant werd gezet. Op 6 september echter werd het bijna voltooide gebouw naar de Nieuwe Haven gesleept. Als dan op 25 oktober 1901 het gebouw zo goed als voltooid is, wordt het de dag daarna officieel in gebruik genomen. Pas echt voltooid was de nieuwe behuizing toen de inwendige betimmering van het sociëteitslokaal en een gasleiding aangelegd waren. Respectievelijk betaald door een door Nautilus geplaatste lening en de vrijgevigheid van een der leden.

Spinnen, emmers en petroleumvaten

Van der Kloot-Meyburg memoreerde de vroegere loods nog in zijn laatste jaarverslag als volgt:

"Velen Uwer zullen zich de situatie herinneren: die stijle trap met smalle loopplank, leidende naar een klein deurtje, dat toegang gaf tot het inwendige van ons heiligdom.

In een der hoeken van de lage, half-donkere loodsruimte was een kleedkamertje getimmerd, schamel verlicht door een klein tralievenster, dat door dikke spinnen bij voorkeur tot jachtterrein werd verkozen. Kleerenkastjes in de rondte, eerst ter volle manshoogte, later met de toename van het ledental, in tweeën verdeeld. In het midden een bank, die nu nog in onze kleedkamer hare diensten bewijst, een re-lequi dus, die wel in eere gehouden mag worden. Een waschgelegenheid moest men zich in den waren zin van het woord zelf scheppen, met een emmertje water uit de Nieuwe Haven stelde men zich reeds tevreden, en toen een der leden op het denkbeeld kwam een douche in te richten door middel van een emmer met een geperforeerden bodem, op te hangen aan een touw, meende men een ideaal toestand te hebben bereikt. Alleen de voortdurende vochtigheid van den vloer (want het water moest zijn eigen weg zoeken), was een ongerief. Ja, wat waren we toen toch bescheiden in onze eischen, doch tevens, hoe trotsch waren wij op onze loods, hoe hoog voelden wij ons als Nautilianen. 'Nautilus' vormde toen als het ware het middelpunt van ons bestaan, de loods was de algemeene

verzamelplaats, het centrum van een ware hartelijke vriendschap. Ook al liet het weer het roeien niet toe (en dan moest het al zeer erg zijn), men trof er op de avonduren en op de Zondagen altijd een groot deel zijner medeleden aan, die zich dan zoo goed en kwaad als het ging een zitplaats hadden verschaft achter de breede loodsopening en den tijd korten met aangename kout of wel zich op een meer bewegelijke manier bezig hielden. Doch allengs kwam in dezen aartsvaderlijken toestand verandering. Met het ledental

nam ook het aantal booten steeds toe en daaruit ontstonden andere behoeften. Wel trachtte men zich nog eenigen tijd te behelpen door het timmeren van konijnehokachtige kastjes en het plaatsen van een vernuftige draaistelling voor booten in het midden van de loodsruimte, doch de toestand werd langzamerhand onhoudbaar. Te meer, omdat het draagvermogen van de loods niet op zoo'n groote toename van belasting was berekend, zoodat het niet zelden voorkwam, dat bij druk bezoek het water in de kleedkamer doordrong,

ROEIVEREENIGING „NAUTILUS.”

Opgericht 1 Januari 1886.
Goedgekeurd bij Koninklijk Besluit 23 Maart 1890 (Staatscourant No. 105.)

LEENING groot f 7,000.--

rentende 4 pCt. 's jaars,
verdeeld in 70 Obligatiën à f 100.— ieder,

N° 62

De Roeiveereniging „NAUTILUS” erkent schuldig te zijn

AAN TOONDER

Een Honderd Gulden

rentende 4 pCt. 's jaars; de rente betaalbaar jaarlijks te Rotterdam tegen intrekking der hierbij afgegeven coupons, op 1 APRIL van elk jaar.

Rotterdam, 1 April 1901.

SECRETARIS: *[Signature]* PRESIDENT: *[Signature]* DE PENNINGMEESTER: *[Signature]*

De aflossing geschiedt 4 pari bij jaarlijksche uitloting, de eerste maal in 1902 met minstens Drie Honderd Gulden. De uitlotingen zullen plaats hebben in de maand Januari, de terugbetaling van de uitgelote Obligatiën op 1 April van ieder jaar. De Vereeniging behoudt zich ten allen tijde het recht voor van meerdere aflossing.

Hierbij afgegeven 24 Coupons.

Gedrukt bij STEPHANUS MOSTERT & ZONEN. — Rotterdam.

terwijl het een ware heksentoer was om des winters onze bezittingen drijvende te houden. Met vereende krachten moesten dan onze Bestuursleden trachten, door het onder de loods brengen van ledige petroleumvaten, het gevaar voor zinken af te wenden. De bouw van een nieuwe loods was dan ook allerwensch. Meer en meer deed de dringende behoefte hieraan zich gevoelen, doch de financiële zijde van het vraagstuk bleef langen tijd een schijnbaar onoverkomelijke hinderpaal."

Door verlaat uitgevoerde werkzaamheden aan het sociëteitslokaal kon dit pas in 1902 in gebruik wor-

den genomen.

In datzelfde jaar pacht C.N.A. Loos voor f 200,- per jaar de exploitatie van het buffet van het clublokaal. Hierdoor wordt het sociëteitslokaal een gezellig trefpunt, want volgens de voorzitter was Nautilus er niet alleen voor het roeien, maar ook om vriendschap en een aangename omgang te bevorderen. Als gevolg van het nieuwe en grotere gebouw konden er ook meer nieuwe leden worden opgevangen en in deze periode groeide de vereniging dan ook sterk.

* In 1911 won een Nautilus vier voor de tweede maal in successie 'den roeiwedstrijd in Maasgieken' op de Maas. De winnende ploeg legde de 9 km af in 40.48 minuten en bestond uit J.B. Jongeneel (boeg), W. Bekker, H.A. de Bij Jr., J.J.C. van Heelsbergen (slag) en stuurman J.C. Voogt.

De eerste gewonnen wedstrijden

Ook op het gebied van het race roeien ging het beter. In 1902 werden H.A. de Bij Jr. en D. Loos in de 'oude twee' met stuurman F.G. Kleene en getraind door M. Koomen 2e op de Hollandia. Tevens 2e, maar in een ander nummer, namelijk de dubbel scull, werden J.J. Braat en H. van Loo met hun stuurvrouw mej. De Graaf. De eerste overwinning voor Nautilus werd behaald op 13 juni 1902. Tijdens de wedstrijden van de Koninklijke Nederlandsche R & Z wonnen De Bij en Loos met Flip Kleene als stuurman in het nummer 'oude twee' de finale tegen de Deutsche Ruder und Turnverein en wonnen daarmee het bronzen beeld, genaamd 'Faveur'.

In 1903 wint Nautilus het nummer 'oude vier' tijdens een wedstrijd te Amsterdam. De ploeg, bestaande uit de heren De Bij, A. Keunen, Overeynder, Verduin en Flip Kleene als stuurman, weigerde echter de behaalde prijs wegens een geschil met de studentenploeg van Triton en Nereus.

De Bij ging na deze jaren nog steeds door met het wedstrijdroeien. Nog nooit had hij in de skiff een wedstrijd gewonnen. Onder leiding van M. Koomen bereidt hij zich in 1906 voor op de jubileumwedstrijden van de 'Koninklijke' en van de Amstel te Amsterdam. En eindelijk wordt zijn doorzettingsvermogen

beloond met een overwinning in beide wedstrijden. De eerste door De Bij in een skiff gewonnen wedstrijd is die van de Amstel.

Dit alles was een stimulans voor de overige leden van Nautilus en zo werd er bij voorbeeld aan de 'Onderlinge wedstrijden' op de Zweth altijd druk deelgenomen. Door de nog steeds grote toevloed van nieuwe leden en het groeiende enthousiasme, ontstond er ook behoefte aan vast personeel. In 1904 wordt er een buffetchef - de heer Van der Weg - aangesteld, die deze functie in 1906 verwisselt voor die van loodschef. Die functie zou hij vervullen tot zijn pensioen, dat op initiatief van de toenmalige oud-voorzitter E. Groosjohan en bestuurslid P. van Beest werd uitgewerkt, begin 1936.

100 leden

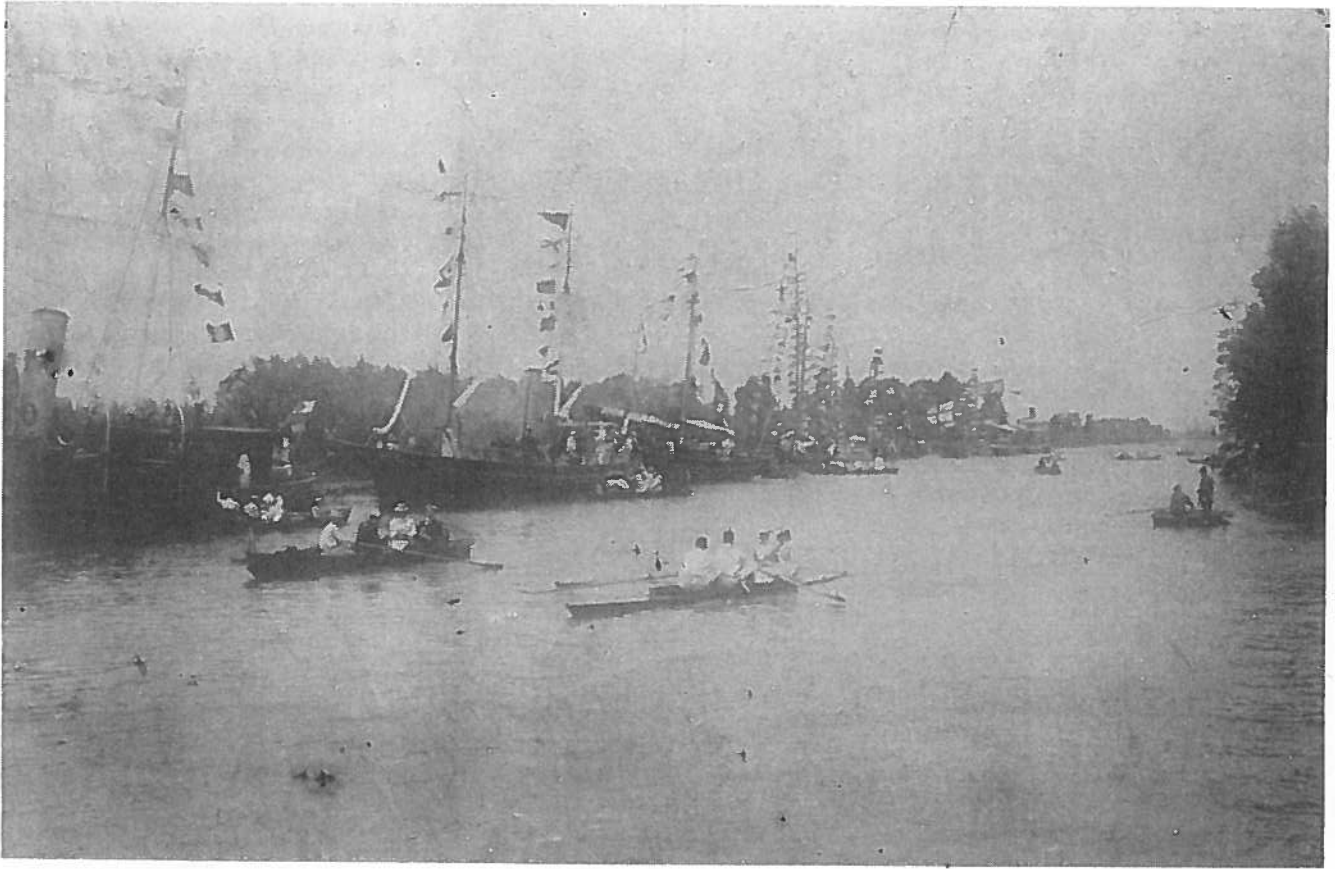
In datzelfde jaar (1906) vierde men, nadat dit financieel mogelijk was gemaakt door giften van enkele leden, het 20-jarig bestaan. Van 30 juni tot 8 juli werd er gefeest: concerten, bals, boottochten enz. werden georganiseerd door een speciaal daartoe in het leven geroepen feestcommissie.

Nautilus bleef zich manifesteren. Ter gelegenheid van het geboortefeest van H.K.H. Prinses Juliana werd in 1909 een tocht gehouden in versierde wherries door de havens,

die een ontzaglijke mensenmassa trok en het aanzien van de vereniging nog deed verhogen.

In 1910 steeg het aantal leden tot boven de honderd en nieuwe namen deden hun intrede bij de wedstrijdroeiers, zoals die van Van Heelsbergen en J.B. Jongeneel, die samen in de 'jonge twee' begonnen te roeien, maar vooralsnog geen succes behaalden. Een overwinning werd wel geboekt door de 'vier' van W. Bekker, H.A. de Bij Jr., J.G.C. van Heelsbergen, J. Kruijnen en Jaap Voogt (stuurman) tijdens de Maaswedstrijden, waardoor zij in het bezit kwamen van de zilveren wisselbeker. Deze overwinning werd in het jubileumjaar 1911 gevolgd door zeges bij de 'Koninklijke' te Amsterdam, te Gouda en bij de 'Maaswedstrijd', waarbij de ploeg de zilveren beker nog een jaar langer in de prijzenkast van Nautilus wist te houden.

Overnaadse acht!

Wat het toerroeien betreft, is er een opmerkelijk feit te vermelden. Nautilus had zich voor haar 25-jarig bestaan een overnaadse achtriemsgiek cadeau gedaan - de eerste in Nederland - en had deze boot laten bouwen bij de firma Deichmann & Ritchie te Beek bij Nijmegen. Toen deze boot gereed was, reisden W. Bekker, H.A. de Bij Jr., C. Davids, J.G.C. van Heelsbergen, D. Jongeneel, J.B. Jongeneel, F. Kerdel, H. Loos en J. Snelleman naar Nijmegen en roeiden de boot, over het 130 km lange traject, in 9 uur naar Rotterdam. Er werd om het uur 10 minuten gerust en tevens gewisseld van stuurman, zodat de werkelijke roeitijd 7 1/2 uur was.

Dat 25-jarig jubileum werd overigens op uitbundige wijze gevierd. Negen dagen lang duurde het. Op het programma stonden recepties, boottochten, onderlinge wedstrijden, een stoomboottocht en een groot diner, waarnaast de overige avonden werden opgevuld met feestelijke bijeenkomsten in het sociëteitslokaal.

Bijnamen

Als in 1912 de voorzitter, die placht te zeggen: *'dat evenals slechts een gezonde geest in een gezond lichaam kan leven, evenzo behoort elke sterke vereniging een sterke voorzitter te hebben'*, dit vanwege zijn gewicht en omvang en tevens door zijn stevige handdruk, aftreedt na 23 jaar en zijn functie overdraagt aan de heer J.B. Jongeneel, laat hij een bloeiende vereniging achter. Het ledental breidt zich nog steeds uit en er treden meer jonge leden toe. Dit mede doordat er in dit jaar een aspirantafdeling is opgericht, in de hoop op een nog hoger ledental en dus nog

* Deze foto werd gemaakt op 30 juni 1901. De schepen zouden gepavoiseerd kunnen zijn omdat van 27 tot 30 juni president Paul Krüger een bezoek bracht aan Rotterdam en ook een rondvaart door de havens maakte.

meer inkomsten.

Ondanks de toch voortdurende financiële zorgen *'heerschte een prettige amicale geest, hetgeen onder andere tot uiting kwam in de bijnamen, waarmee men elkaar vereerde en die van een groote verscheidenheid waren. Namen als 'de baron', 'de Rommel', 'de Kuist', 'het Nachtleven', 'mijn zoon Mau', 'de Kolonel', 'de Stugge', 'Opoe', 'de Russen vanger', 'de Poemela' enz. kon men in de vereniging regelmatig horen noemen'*.

Vrees en ontzag

Deze sfeer had zijn uitwerking op de sportieve prestaties van de leden. De toerroeiers stonden 's morgens om 7 uur al voor de loods op 'de chef' te wachten om zich voor half

acht al op weg te bevinden, al naargelang het tij, naar 'de Hoek', 'het eiland rond', 'Dordt', Schipluiden of Delft. De wedstrijdroeiers beleefden als het ware een gouden periode. Gijs van Beest schrijft er in 1936 het volgende over:

'Maar ook op racegebied vierden wij triomphen, zgowel hier te lande als over de grens, waar te Gent o.a. onze oude twee geroeid door (H.A.) de Bij en (W.) Bekker als overwinnaars uit de bus kwamen! En steeds groeide onze reputatie en meer en meer werd de naam 'Nautilus' gevreesd op de wedstrijden. De gehele vereeniging leefde erin mee. Wij hadden zelfs een raceploeg, bestaande uit leden van één familie: de vijf gebroeders Jongeneel, die in het nummer 'oude vier' op de Maas succes had. En wie niet tot de eigenlijke racers behoorden, vergezelden de sportbroeders als supporters en trokken naar Oudshoorn of Amsterdam om vanuit volgepropte taxies langs den kant den strijd te volgen en zich met aanmoedigingskreten de kelen heesch te schreeuwen. Succes volgde op succes.

Jongeneel en Van Heelsbergen boekten overwinningen als sciffeurs (zoo won J.G.C. van Heelsbergen in 1913 het kampioenschap van de 'Holland Bekker' en C.B.J. Jongeneel het nummer junior sciff B), terwijl de vier van Groothenhuis, Stoon, De Bij en Bekker (plus A. Overstrijd, F.J. v.d. V.) de geheele roeiwereld met ontzag vervulde en zich tegen alle Hollandsche ploegen opgewassen toonde.'

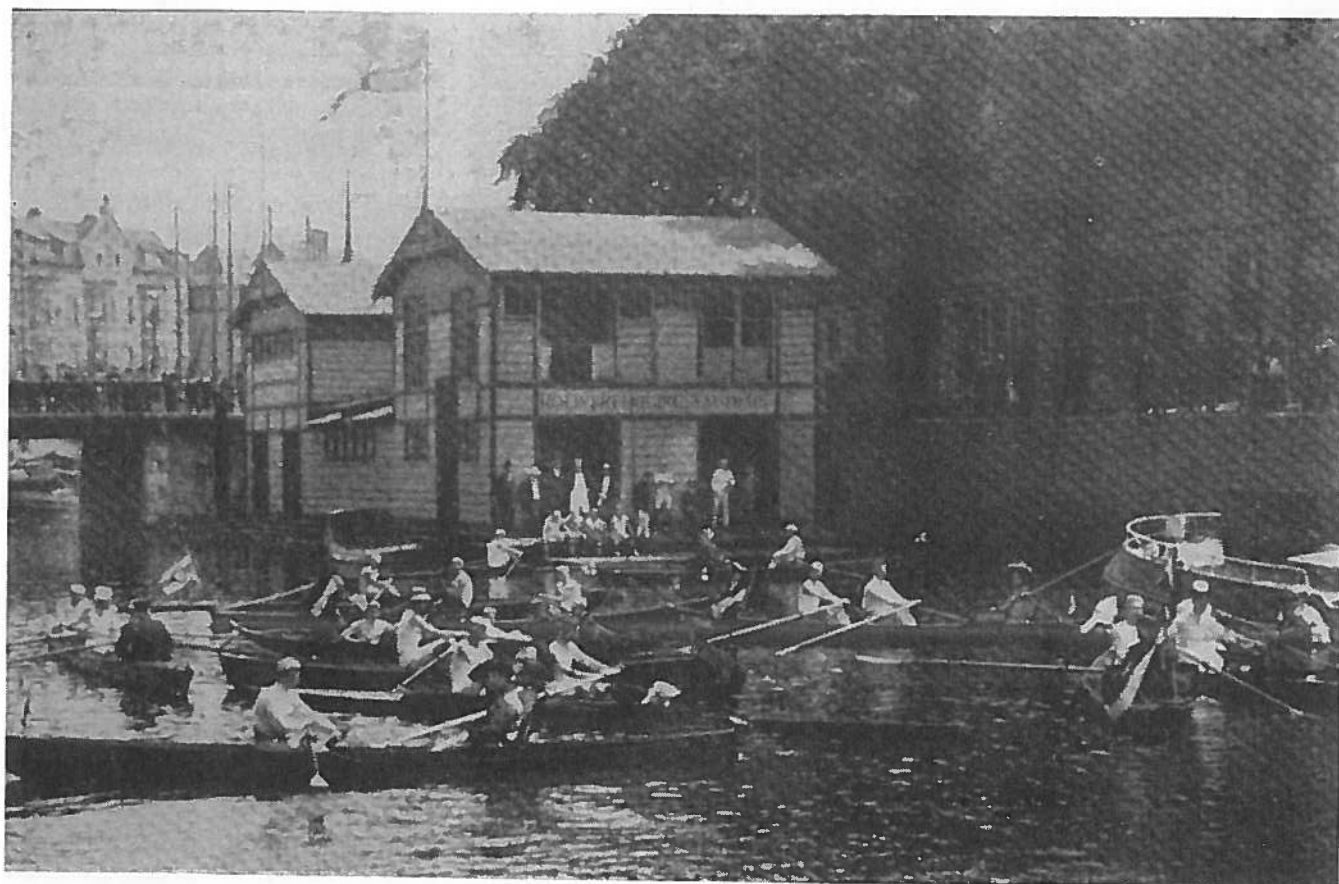
Rottingsproces

Ondertussen waren er voor de grote aantallen nieuwe leden extra voorzieningen nodig. De loods was te klein geworden en de onderhoudskosten hakten telkens flink in op het verenigingsbudget. De houten bakken, waarop het gebouw dreef, waren onderhevig aan een voortdurend rottingsproces. Over de moeilijkheden hierdoor ontstaan, leert het volgende citaat:

'Bij vergaderingen of bijeenkomsten was er een voortdurende wacht in de weer om op te letten of de bakken het nog uithielden, opdat wij niet met man en muis zouden vergaan!'

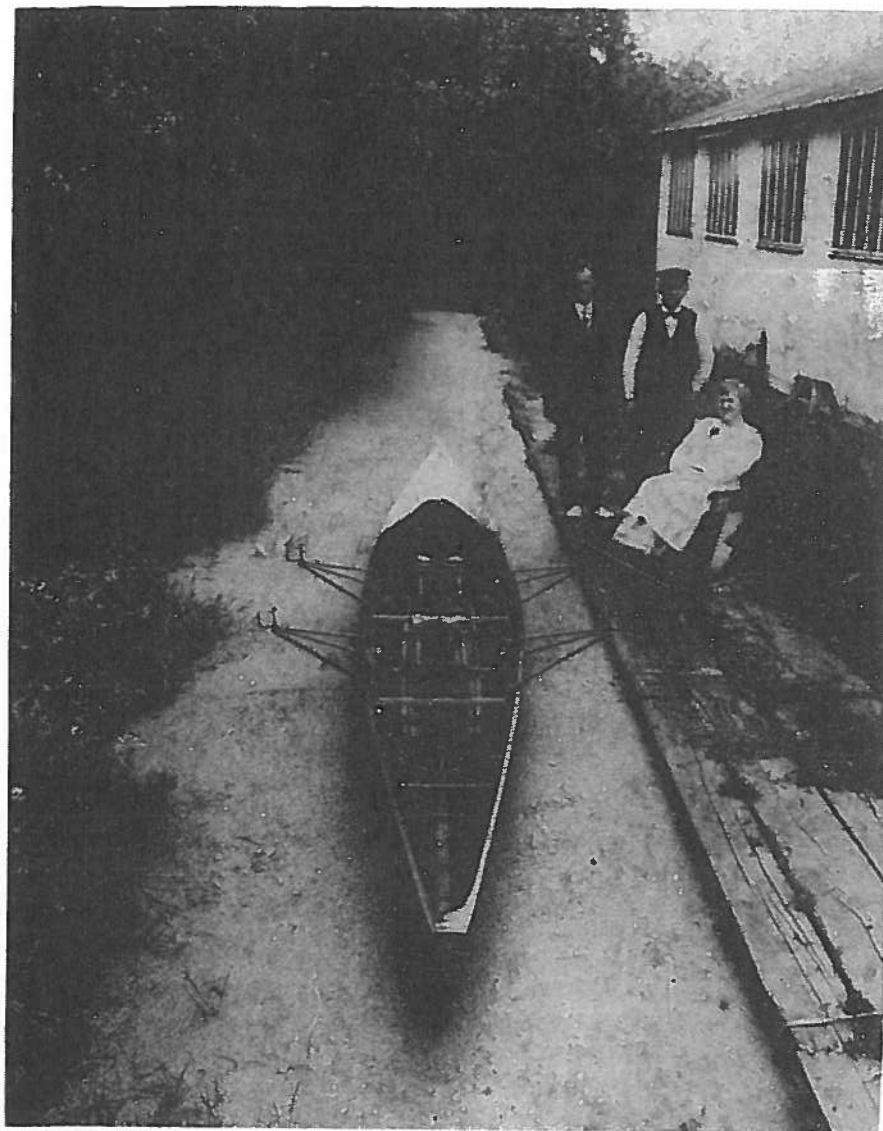
's Winters tijdens vorstperioden als de waterleiding, die het water via een slang van de wal aanvoerde, was afgesloten, moesten de leden zich na het roeien behelpen met water uit de Nieuwe Haven. Men begint in deze periode - ongeveer 1912 tot 1914 - te denken aan een andere behuizing. Men denkt aanvankelijk aan een pand op de wal. Eerst zoekt men naar een terrein aan de Maas, maar de hoge kosten daaraan verbonden en het feit, dat het scheepvaartverkeer op de rivier steeds drukker wordt en de daaraan verbonden gevaren, brengen het bestuur op het idee van een pand aan de Rotte en dus het rivierroeien geheel op te geven. Dat het bestuur - mede door de verschillende groepen binnen de vereniging - niet precies wist wat te doen, blijkt als in

* Een gedeelte van de Nautilus-vloot in 1911 voor het drijvende botenhuis in de Nieuwe Haven.

1914 dan weer een voorstel ter tafel komt voor een te bouwen pand op grond bij de drinkwaterleiding. Aanvankelijk wordt er f 16.000,- door enkele leden toegezegd en zouden de resterende f 20.000,- via vrijwillige bijdragen, obligatie-leningen en renteloze leningen, bijeengebracht moeten worden, doch: *'.... als gevolg van de uitgebroken Europeesche oorlog en de daardoor heerschende crisis heeft men de pogingen voor het bijeenbrengen van geld voor het nieuwe clubhuis opgegeven'* Men begint in 1915 dan maar met het opknappen van het pand in de Nieuwe Haven, met het vervangen van de bakken en het vergroten van de botenloods. De kosten daaraan verbonden ad f 2.700,- werden via schenkingen aan de vereniging bijeengebracht.

* Onze eerste schepen werden gebouwd door de firma Deichmann & Ritchie. Deze foto toont de heer E.C.E. Deichmann (midden), zijn latere echtgenote en zijn zoon G.T.E. Deichmann voor de walloods van Deichmann & Ritchie aan de Straatweg 127 te Rotterdam (Hillegersberg).

Nautilus gedurende de Eerste Wereldoorlog

Als gevolg van het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in augustus 1914 werden talrijke leden (let wel: Nautilus was nog uitsluitend voor mannen toegankelijk!) gemobiliseerd en zakte de activiteit in, ook mede doordat *'de ernst des tijds den overigen den lust benam om als voorheen zorgeloos over het water te trekken'* (J. van Beest in Jubileum Nautiliaan 1936).

In de loop van 1915 past de vereniging zich aan de nieuw ontstane toestand aan en er ontstaat een opleving van het aantal leden. Dit was het gevolg van het feit dat reizen naar het buitenland voor vakanties uitgesloten was en men daardoor genooddaakt werd het in eigen land te zoeken. Er werden dan ook vele meerdaagse tochten georganiseerd, bij voorbeeld een Pinkstertocht naar Utrecht, waarbij voor het eerst in de geschiedenis van Nautilus een vrouw aan een tocht deelnam en de

'Vijf Provinciëntoer', uitgeschreven door het comité voor wherrywedstrijden, waarbij de deelnemers op vaste plaatsen in Nederland een wimpel in ontvangst konden nemen, werd volbracht door diverse ploegen. Een dergelijke tocht duurde ongeveer 8 dagen en men roeide dan zo'n 450 kilometer. De ploeg van N. Polak en Overstrijd presteerde het in 1916 om tijdens de 'Vijf Provinciëntoer' de toenmalige Zuiderzee dwars over te steken, waarmee zij ruim de dagbladen haalden.

Nederlandsche Roeibond

Als Nautilus in 1916 de voorzitten- de vereniging van de 'Verbonden Nederlandsche Roeiveereenigingen' is, dient zij een voorstel in tot reorganisatie van dit overkoepelend orgaan, dat tot dan was ondergebracht bij de 'K.N. Zeil- en Roei- vereniging'. Nadat dit voorstel was

aangenomen en de door Nautilus ingediende concept-statuten naar ieders wens waren aangepast, was de 'Nederlandsche Roeibond' een feit.

Hierdoor ontstond een centrale organisatie, waarin alle roeiverenigingen vertegenwoordigd zouden zijn, zodat onder andere op het gebied van het wedstrijdroeien meer coördinatie mogelijk zou worden. Juist Nautilus kon dat weten, daar veel ploegen in die jaren aan wedstrijden deelnamen. En niet zonder succes want: *'niet minder dan 5 eerste prijzen vielen ons ten deel, waartoe de bekende oude vier, een oude twee (Grootenhuis en Stoon), stuurman in beide ploegen Overstrijd, een jonge vier (Albers, Halfweg, Jansen, Van 't Sant) en een sciff (Van Heelsbergen) bijdroegen'*

Dit betreft 1915. In 1916 werd door H.A. de Bij een 'oude acht' gevormd, die tijdens wedstrijden van 'Hollan-

dia' en 'De Amstel' de overwinning wist te behalen. Hieraan heeft de vereniging destijds een marmeren beeld overgehouden, dat door Prins Hendrik *'persoonlijk met een toespraak aan onzen voorzitter (W. Pluymert. F.J.v.d.V.) ter hand werd gesteld.'*

Dit beeld vond toen een plaats in de hal van het clubgebouw, maar is thans door onbekende oorzaken niet meer in ons bezit.

Over deze periode is een citaat uit een brief van de heer J. Jongeneel dd. 12 juli 1921 aan de toenmalige secretaris vermeldenswaard: *'Dat waren andere tijden dan nu! Toen betekende in de boot stappen de wedstrijd winnen en menigeen denkt daaraan met weemoed terug. In die jaren was men trotsch roeier van Nautilus te zijn.'* En verderop in die brief: *'Het is zoo droevig onze decadence te zien. Wij waren zoo groot. Wij hebben zoo veel verloren.'*

De damesleden komen

Maar er was toch ook winst! Voor een algemene vergadering in 1917 staat het volgende punt op de agenda: *'Wijziging van het reglement, waardoor ook aan dames mogelijk gemaakt zal worden als lid tot Nautilus toe te treden.'*

Dat het eindelijk zo ver mocht komen, is in de eerste plaats te danken aan de vrouw, die in 1915, zoals eerder vermeld, reeds meedeed aan een Pinkstertocht. Deze 'pionierster' heette mevrouw Brandel en sinds haar deelname kwamen er meer dames roeien, maar toch nog steeds als introducée. Het waren

voornamelijk de zussen van leden die op tochten meeroeiden en in 1916 ook deelnamen aan een speciaal ingelast nummer 'wherry roeien voor dames' tijdens de onderlinge wedstrijden aan de Zweth op de Schie. De dames wilden echter ook in de andere boten roeien en drongen aanhoudend daarop aan bij het bestuur, de mannen soms zelfs uitdagend, mede gesterkt door 'de veranderende positie van de vrouw in de sportwereld.'

Ondanks voor- en tegenstanders:
*'Jongens, op jezelf gepast
Anders zit je straks in last!
Maakt met het nieuwe Nautiliaantje
toch geen geintje!
Voor je het zelf nog amper weet
Heeft het lieve kind je al beet,
Zit je voor je heele leven
Aan het lijntje!*

Gijs van Beest

kwam het voorstel er gemakkelijk door en werd een nog kleine groep dames toegelaten tot de vereniging.

De hoofden op hol!

Dit alles had natuurlijk consequenties. Er moest een kleedruimte voor de dames komen en zo werd die van de heren gehalveerd door middel van het plaatsen van een houten wand. Er kwam een drijvend bijgebouwtje, vastgekoppeld aan de oude loods, waarin enkele tientallen wherries werden ondergebracht. Dit alles werd bekostigd via een lening van f 5.000.-, waarin met name enkele oud-leden deelnamen. Daar de voor-inschrijving van deze lening f 7.000.- opleverde, moest er bij

* De bekende Nautilus 4+ en een Lage 4+ op 28 juni 1914 in de strijd op de Amstel.

loting worden ingeschreven. Een fenomeen!. Wellicht waren de hoofden van de heren op hol gebracht? Zelfs de grootste tegenstanders: *'Ach de meisjes zijn zo lief'* en *'Ben ik helemaal bekeerd'*, zaten ineens in gemengde ploegen tijdens de onderlinge wedstrijden van 1917. Toen niet aan de Zweth maar in Krimpen tegenover de Warande van het cafe Kenelia, destijds zo bekend onder de rivierroeiers.

Er bleek een nieuw clublied nodig. Dat van Paul van der Putten werd door Gijs van Beest vervangen door het tot op de dag van vandaag nog bestaande.

In 1918 vond dan verder een bestuursuitbreiding plaats: mej. M. Stoon was het eerste vrouwelijke bestuurslid en tevens volgde de heer E. Groosjohan de heer W. Pluymert op als voorzitter. Deze nieuwe voorzitter kreeg het op de algemene ledenvergadering in 1919 al meteen hard te verduren. In 1918 waren de resultaten van de wedstrijdroeiers maar mager geweest. Waarschijnlijk als gevolg van het feit dat enkelen waren vertrokken en er zodoende een leemte ontstond in de wedstrijd ploegen die niet konden worden opgevuld.

Bedenkingen en bijbedoelingen

De heer De Bij had zijn bedenkingen hierover. Hij veronderstelde dat door de komst van de dames menig wedstrijdroeier voortaan liever het toerroeien (dames!) verkoos boven

de opofferingen die een wedstrijdroeier zich moet getroosten. Hij kreeg het bestuur aan zijn kant en zodoende kwam in 1919 een voorstel ter tafel tot opheffing van de damesafdeling. Hierbij werd het volgende argument gehanteerd: *'...om de sportgeest weer te doen toenemen...'* Men had naar de mening van De Bij meer bijbedoelingen bij het roeien gekregen en daarom moest de nadruk weer komen op de sport, waar het eigenlijk toch

om begonnen was. Tevens bracht Dr. J.G. Bosma advies uit, meer uit medisch oogpunt, waarbij hij vaststelde *'...dat dames wel in staat zijn tot roeien, maar vooral niet te ver en niet in gemengde ploegen!'*

De heer Hasper wierp zich tijdens deze vergadering op als verdediger van de dames en liet zich daarbij zó meeslepen, dat hij enige malen tot de orde geroepen moest worden. Dit alles had wel tot gevolg dat hij bereikte dat er geen definitieve beslissing werd genomen. Er werd een commissie aangesteld die de zaak moest onderzoeken en in 1920 - tijdens een algemene ledenvergadering - bracht zij verslag uit. Zij stelde voor de damesafdeling te behouden, terwijl de sportgeest zou worden behouden door middel van het uitvaardigen van enkele regels, die onder andere neerkwamen op het volgende:

De dames mochten onder elkaar ploegen vormen, doch op werkdagen pas na zes uur 's avonds uittaren, waarbij de rivier beneden de Maasbrug steeds verboden terrein voor hen zou blijven. Dit vanwege het gevaar van de drukke scheepvaart dat hen daar zou bedreigen. Zodoende behoefden de dames niet alleen meer in gemengde ploegen en liep de gehele kwestie met een sisser af.

Vechters

Dat de heer De Bij uiteindelijk toch moest bekennen dat de dames konden roeien, blijkt uit het volgende citaat van een artikel van zijn hand in een Nautiliaan uit 1933:

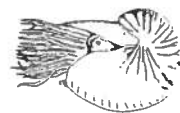
'Er zijn tijden geweest waarin de mannen vreesden, dat de vrouwen het peil van den sport omlaag zouden halen en schrijver dezer regelen heeft de damesleden de bloemen tusschen het koren genoemd, in stilte hopen, dat zij dit steeds zouden blijven; maar nu zij zich zooals in vele andere takken van sport tot zeer strijd lustige en krachtige vechters ontpopt hebben, nu wordt haar niet alleen een plaats in den zon, niet alleen een plaats aan de haard, maar ook een plaats in de wedstrijd-giek ten volle gegund.'

Qui vive

Evenwel is dit met enige scepsis gegaan, wat valt te proeven uit een ander deel van zijn betoog:

'Het begin was zoo als met elk nieuwtje: schuchter! Een breede wherry komt zoo'n twintig jaren geleden voor het vlot en wordt door den knecht stevig vastgehouden, want eene jonge dame, zeer sportief gekleed in blouse, lange rok en hooge rijglaarzen, daarbij een groote hoed op met veeren en veldbloemen versierd komt met kleine passen voor het voetlicht, krijgt van den roeier 'n hand, stapt tot groote schrik van den knecht op de rand van de boot, dan in het midden en ploft met een gillette op het kussen, trekt aan de koorden, die zij naast zich vindt, maakt een halve draai en ziet, dat het roertje heen en weer gaat; leuk!'

De roeier, geen volle honderd procent, wordt van het trekken in een boot met een wispelturig roer gauw moede, stelt voor dat zij het ook eens probeert, en na eenige equilibristische toeren zit hij op het kussen en zij op het wagentje. Zij trekt haastige haar opgeschoten rok omlaag, terwijl hij zedig een andere kant opkijkt, en er toch stiekum een oogje aan waagt. Het begin is moeilijk en bestaat uit het met de riemen peilen van de Maas, maar het gaat; and this is the cause of all: zij brengt de boot thuis, kijkt trotsch rond en hij - branden zal - ie - is de reden dat wij mannen nu op onze qui vive moeten zijn of zij roeit en hij trekt aan de stuurtoewtjes en ziet dat het roertje heen en weer gaat; leuk.'

Nautilus-lied

Arrangement

PAUL VAN DER PUTTEN.

Geheven de spanen,
Vooruit ligt ons pad!
Een weg moeten w'ons banen
Door 't glinsterend nat.
Toont wakker de kleuren
Van Nautilus' vlag,
Ons club zij een toonbeeld
Van moed en van kracht!
Ons club zij een toonbeeld
Van moed en van kracht!

Hoe frisch spat het water
Hoe schoon is natuur
Welk liefelijk geklater
Verkort ons den duur.
Komt op dan gij fatten
Naar Nautilus' oord,
De stadslucht ontvloten
Doet uit toch dat boord.
De stadslucht ontvloten
Doet uit toch dat boord.

Eerst klein maar steeds groeiend,
Hield stand onze bond,
En van zijn vooruitgang
Getuigt deze stond.
Blijft allen dan lang nog
Aan Nautilus' trouw,
Toont trots op onze waat'ren
Zijn wit en zijn blauw.
Toont trots op onze waat'ren
Zijn wit en zijn blauw.

Enerverende start na Eerste Wereldoorlog

Als op 11 november 1918 de 'Grote Oorlog' is beëindigd en de rust in Europa weer terugkeert, neemt men bij Nautilus weer de plannen van 1914 ter hand, die moesten leiden tot de oprichting van een gebouw aan de vaste wal. Evenwel kan ook nu nog, zo vlak na de oorlog, met schaarste aan grondstoffen en daardoor ontstane hoge prijzen, niet gedacht worden aan realisering daarvan, terwijl ook het bestuur, dat in 1918 ook nog was uitgebreid met een wedstrijdcommissaris, zich door drukke privé-beslommeringen niet voldoende met deze zaak kon bezighouden.

Het gehele bestuur kreeg tijdens de algemene ledenvergadering van 7 februari 1921 dan ook veel kritiek op zijn werkzaamheden. Zó veel, dat het in zijn geheel - met uitzondering van penningmeester C.J. den Held - aftrad. De heer J.G. Bosma werd daarna tot voorzitter van het nieuwe bestuur gekozen en onder zijn leiding werden gelijk nog dringende agendapunten afgehandeld.

De heer De Bij wilde namelijk dat de vereniging in het vervolg meer aan de race-afdeling aan de Rotte zou bijdragen, daar: *'de kosten tot dan toe hoofdzakelijk door een enkelen milden sportliefhebber (De Bij.FJvdV) betaald werden.'* Dit terwijl de vereniging jaarlijks een klein bedrag van f 500.- bijdroeg. Daarop brachten 40 leden 'spontaan' een bedrag van f 3.000.- bij elkaar.

Dames krijgen de broek aan!

Een ander punt betrof het damesroeien. Het handelde namelijk over een plan tot verandering van het dames-roEICOSTUUM. Roeiden de dames aanvankelijk in een witte rok, waaromheen een soort schort geslagen werd om zo het vastlopen tussen de slidings te voorkomen, al gauw kwam er een verbeterde rok, doch in 1921 wilden de dames dan net als de heren een 'pantalon'. Deze eis verwekte algehele opschudding en discussies ontstonden: *'een elk was pro of contra pantalon.'* De pantalon kwam er evenwel, echter zouden de dames hun *'even over de knie sluitende pantalon'* zodra zij op de wal waren, moeten verbergen onder een rok.

Naar de wal

In 1922 was de tijd rijp geworden om serieus te denken aan een ander gebouw, en wel op de wal: een lang gekoesterde wens. Op 11 september 1922 werd tijdens een buitengewone algemene ledenvergadering besloten tot het laten bouwen van een nieuw 'vast' gebouw, dat gevestigd

zou worden op een terrein aan de Oude Plantage.

Obligatielening

Op 18 november 1922 - alweer tijdens een buitengewone algemene ledenvergadering - worden besluiten genomen omtrent de financieering. Men kiest voor een hypothecaire obligatielening van f.75.000,- met een rente van 5 1/2%. Dit percentage wordt gekozen op voorstel van de heer Kerdel op grond van de redenering dat dan meer zou worden ingeschreven, ondanks tegenwerpingen van de heer Bosma, die dit percentage te hoog vond. Want: *'Het is zoодоende in plaats van een opoffering haast een goede belegging om geld aan Nautilus te leenen.'* Voorts werd besloten de houders van obligatie-

 ROEIVEREENIGING „NAUTILUS.” Goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 23 Maart 1900. Stbl. No. 105			
Ten name van <i>de heer C.J. den Held</i> is ingeschreven deze OBLIGATIE No. 58 GROOT HONDERD GULDEN.			
deel uitmakende van de leening 1923 ten bedrage van f 65.000 —, waarvan de voorwaarden aan de achterzijde dezes zijn afgedrukt.			
		ROTTERDAM, <i>1.9.1922</i> 192	
Leiden des Commissar van Toezicht ingevolge art. 19 der Leeningswet van 1900 <i>W. J. de Vries</i>		Secretaris <i>W. J. de Vries</i>	
Overgeschreven ten name van _____		Overgeschreven ten name van _____	
Rotterdam, <i>1.9.1922</i> R.V. Nautilus Voorz. ter <i>W. J. de Vries</i> Secretaris Penningmeester		Rotterdam Overgeschreven ten name van _____	
Rotterdam Overgeschreven ten name van _____		Rotterdam Overgeschreven ten name van _____	
Rotterdam Overgeschreven ten name van _____		Rotterdam Overgeschreven ten name van _____	

leningen van ten minste f 500.- een voorkeursrecht toe te kennen bij een ligplaats van hun eigen materiaal.

De lening is snel volgetekend, mede door de bijdragen van de heren P. Kerdel en C.N.A. Loos, die ieder voor f 25.000.- aan obligaties nemen. Nadat het geld er was, moest er een architect worden gekozen. Men hoopte aanvankelijk dat Kloot-Meyburg weer belangeloos een ontwerp zou maken, maar als architect aangesloten bij het B.N.A. mocht hij dat niet doen. De opdracht kwam toch bij hem en een ontwerp werd gemaakt. Op 27 oktober 1923 werd dan met het werk door de firma Zonneveld begonnen, nog vóór de bouwvergunning op 21 december 1923 werd ontvangen.

Woudreuzen

Tegelijkertijd met het nieuwe verenigingsgebouw van Nautilus werd er naast het nieuwe clubgebouw voor de nieuw opgerichte roeivereniging 'De Trekvogels' gebouwd. Naar verluidt verliep het een en ander niet erg gemakkelijk: *'Zoo lieten de woudreuzen der Oude Plantage zich niet zoo gemakkelijk uit den weg ruimen en kwamen bij de fundatie allerlei moeilijkheden voor. Tenslotte lieten zich nog vorst en overstroming gelden, zoodat wij het gehele jaar 1923 in het nog drijvende oude clubgebouw doorbrachten. Ten slotte bleek het risico te groot te worden om het nog een winter aan te zien. De oude loods werd ontruimd, een gedeelte der vloot werd reeds naar de Oude Plantage overgebracht, een ander gedeelte vond een onderdak bij zusterverenigingen en als toonbeeld van vergankelijkheid lag daar de oude loods in het hoekje van de Nieuwe Haven, eens een trots van iedereen Nautiliaan, thans scheefgezakt en verlaten. Nog maar weinige dagen en zij zou weggesleept worden. De Nieuwe Haven, waar Nautilus 20 jaar zijn sportieven stempel op had gedrukt, zou weer terugkeeren tot den staat van voorheen: een ligplaats voor kolen- en aardappel-schepen, en niet zonder weemoed zong onze dichter in een af-*

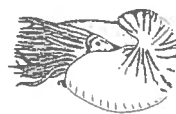
DE SCHIPBREUK VAN EEN BOOTENHUIS

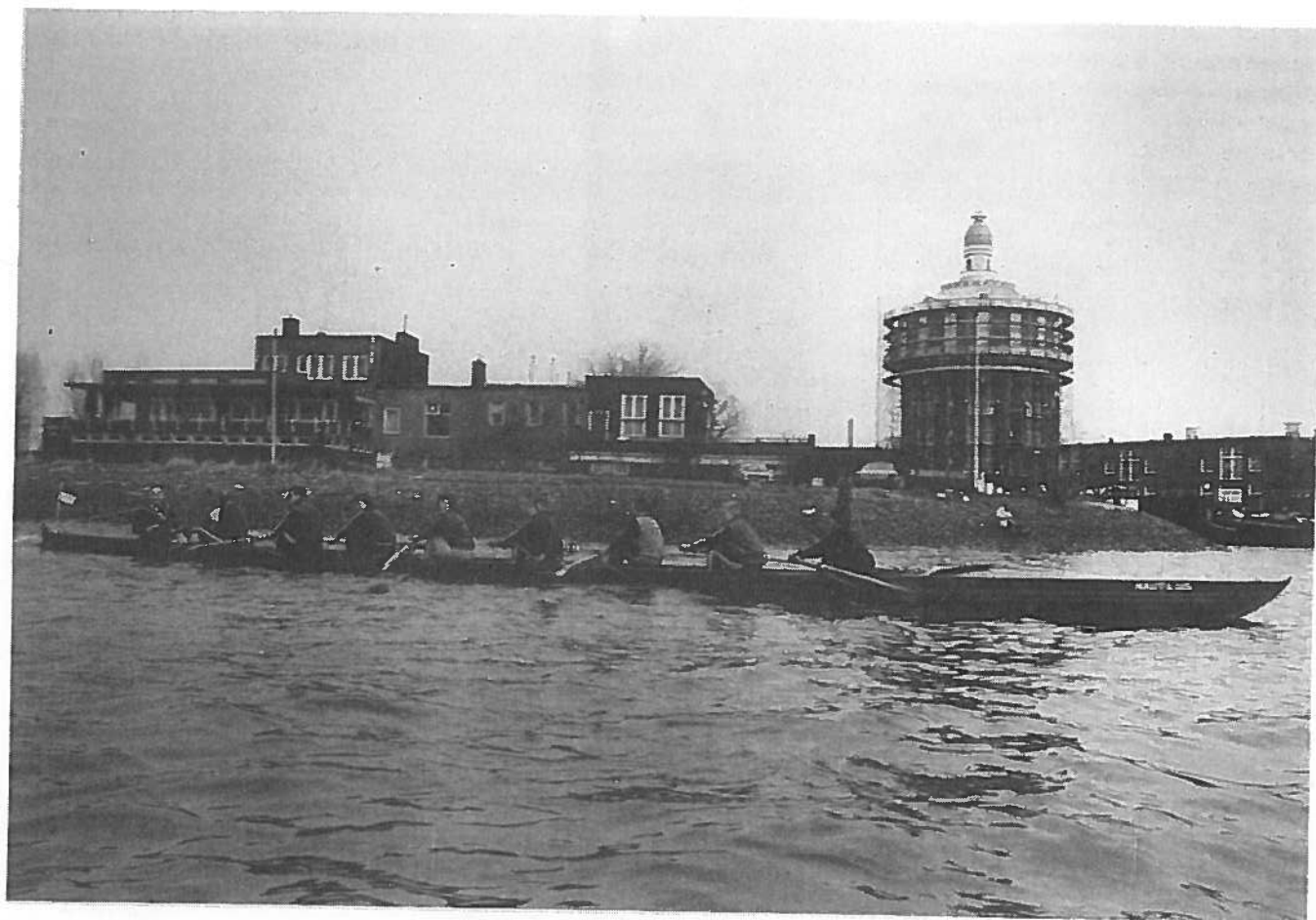
(3 april 1923). 'Het voormalige bootenhuis van Nautilus, dat overgegaan is aan een pas opgerichte roeivereniging te Schiedam, en gisteren van zijn oude ligplaats in de Nieuwe Haven naar Schiedam zou worden gesleept, heeft het zoover niet kunnen brengen. Op de rivier was de deining het drijvende gebouwtje te machtig en recht voor den mond van de Rijnhaven gebeurde het ongeluk; het voorste ponton liep vol en weldra zank het bootenhuis tot aan de eerste verdieping onder het wateroppervlak. Degenen, die zich erop bevonden, zochten een goed heenkomen op de sleepboot. Het bootenhuis, dat wegens zijn houten constructie verder drijvende bleef, werd onmiddellijk door twee sleepboten de Rijnhaven ingesleept.

Daar hebben hedenmorgen twee drijvende bokken de schipbreukeling tusschen zich ingenomen, zooals ook bovenstaande kiek te zien geeft. Morgen komen er nog twee bokken bij om assistentie te verlenen en het zaakje aldus te redden, dat het drijvende huis naar de Waalhaven kan worden gesleept, waar het dan weer rivierwaardig zal worden gemaakt'.

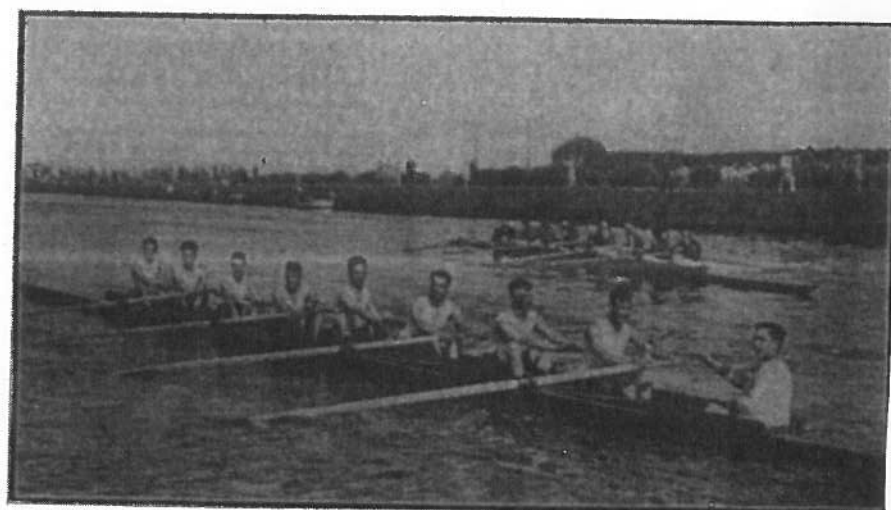
scheidslid aan zijn oud-clubgebouw: 'En waar eens commando's weerklonken, zoo luid, Blaft voortaan een Kees op een aardappel-schuit!' (P. van Beest in Jubileumnummer Nautiliaan 1936).

Het eerst werd de botenloods gebouwd, zodat het grootste gedeelte van de vloot al snel weer compleet was; daarna het eigenlijke gebouw. In de tussentijd moesten de leden zich behelpen met noodkleedkamers en primitieve douches.

* Tijdens de lustrumwedstrijden in 1929 van Aegir te Groningen won de Nautilusploeg het hoofdnummer 'jonge acht A'. De ploeg bestond uit J. van der Kloot (boeg), W.C. de Mooy, mr. A. de Mooy, L. Bakker, J. Horstink, A. de Graaf, dr. J.G. Bosma, J. Beumer (slag) en Linde (stuurman).

Officiële opening clubgebouw Oude Plantage

Op 11 augustus 1924 is er dan het bericht dat bouw voltooid is. De officiële opening vindt vervolgens op 25 oktober 1924 plaats; in het bijzijn van B & W van Rotterdam en diverse andere autoriteiten. Al eerder was door een speciale commissie een feestavond in de Diergaarde georganiseerd om zo via de inkomsten hieruit het meubilair voor het nieuwe gebouw te kunnen bekostigen, want het geld was nagenoeg op, ondanks bij voorbeeld het feit dat de heer Kerdel zijn schuldbekentenis van de vereniging ad f 25.000.- naar het bestuur had teruggestuurd. Van nu af, met het nieuwe gebouw zouden er voortdurend financiële zorgen bestaan voor Nautilus. Zo begon in 1925 het hoofdgebouw te zakken omdat men niet, zoals door Kloot Meyburg was aangeraden, een fundering van gewapend beton had gekozen maar een goedkoper alternatief. Als gevolg hiervan ontstonden scheuren in de zijmuren van de botenloods. Het een en ander werd opgelost door de botenloods van het hoofdgebouw los te maken.

Het nieuwe gebouw had ook een buffet dat van nu af in eigen beheer was en dus niet meer door C.N.A. Loos gepacht werd. Het is leuk om enige prijzen van enkele courante artikelen te geven, zoals die toentertijd op de lijst stonden:

Bier Heineken Pils halve flesch f 0,35; Champagne Louis Roederer f 6.-; 2 gesmeerde beschuiten met een portie kaas f 0,35.

Roeiperikelen

Verkeerden de rivierroeiers nu in luxe omstandigheden, de 'race-roeiërs' trainden voort rond de primitieve loods aan de Rotte. Maar de gouden tijden waren voorbij. In 1924 wist Hein van Suylekom nog 4 prijzen te winnen in de skiff, maar daar bleef het verder bij. In 1925 trad Carel van Wankum als wedstrijdcommissaris af, omdat hij van mening was dat *'de vereniging te veel den kant van amuseante club uithing, waardoor de zuivere sport op den achtergrond gedrongen werd.'* (P. van Beest in Jubileumnummer Nautiliaan, 1936).

In 1925, zo blijkt uit het jaarverslag van de wedstrijdcommissaris De Bij Jr. waren er 6 wedstrijdroeiers en één stuurman, waaruit een 'vierriems' en een 'tweeriems', beide met stuurman, gevormd werden. Traditiegetrouw gingen zij ook dat jaar naar Terdonck in België. Carel van Wankum en Hein van Suylekom wonnen met hun stuurman C. Quispel hun nummer, 'maar de vier jonge roeiers smaakten niet dit genoegen en toen zij de baan beëindigd hadden, wel toen behoefden

niemand dit meer te doen.' (De Bij Jr. in zijn jaarverslag 1925).

Ook won de 2+ in Oostende en later op de nationale kampioenschappen te Slooten, waardoor zij werden uitgezonden naar de Europese kampioenschappen te Praag, waar ze als 3de eindigden achter de Zwitsers.

In 1926 komt het tot grote problemen bij de wedstrijdafdeling, die inmiddels bestond uit 8 roeiers en een stuurman: de heren Kamer, Klunne, Kleykamp, Hoen, De Bij Jr., Beukelaar, Van Wankum, Van Suylekom en Quispel als stuurman van deze acht (de volgorde is die volgens de plaats in de boot). De problemen ontstonden tussen de heer De Bij, de wedstrijdcommissaris en de wedstrijdroeiers, met name van Suylekom en Van Wankum. Deze 2 roeiers waren samen met hun stuurman Quispel uitgezonden naar de Europese kampioenschappen in Zwitserland om daar uit te komen in hun nummer 2+. Na deze wedstrijden zouden zij deelnemen aan wedstrijden te Amsterdam en De Bij had hen daar ingeschreven voor het nummer 2+. Van Suylekom en Van Wankum waren evenwel sinds 1925 ook in de 'stuurmansloze twee' aan het trainen en wilden in Amsterdam ook aan dat nummer deelnemen. Echter, de heer De Bij Jr. was van mening dat dit niet kon omdat zij nog niet goed getraind waren voor dat nummer. Voorzitter Bosma was mee naar Zwitserland gegaan en had van daaruit 'op eigen houtje' de twee voor Amsterdam te-

legratisch ingeschreven, omdat hij dacht dat de belangen van de twee roeiers in Rotterdam niet goed behartigd waren. Dit was reglementair onjuist en hij werd daarop aangevallen door De Bij. Daarop diende Bosma zijn ontslag als voorzitter in, evenwel vertrok - na nog een lange nasleep - de heer De Bij.

Dare Devils

In de tussentijd hadden de twee roeiers al deelgenomen aan die wedstrijden in Amsterdam, waar zij in dat controversiële nummer 2-wonnen. Het resultaat van deze affaire was dat een groot deel van de eerder genoemde wedstrijdroeiers hun lidmaatschap opzegden en met z'n allen op 12 november 1926 'The Dare Devils Club' oprichtte. Carel van Wankum werd president, J.C. Kleykamp secretaris, W.J. Klunne penningmeester, Hein van Suylekom commissaris van materiaal en H. Steenstra commissaris van orde. Zij vestigden zich in een loodsje aan de Rotte op de plek, waar tegenover de zeeverkenner nu hun aanlegsteiger hebben.

Na deze gebeurtenissen probeerde men de situatie te verbeteren en te herstellen. Men probeerde Nautilus en The Dare Devils samen te laten gaan en de naam Nautilus 'Rotte' werd gesuggereerd. Het mocht echter niet baten: tot de oorlog bleven de Dare Davils actief.

Intern verbeterde men de situatie door het vormen van een wedstrijdcommissie rond de wedstrijdcommissaris. Verder begon men aan plannen tot het bouwen van een nieuwe loods aan de Rotte. Dit was het zogenaamde plan Bosma, Bos, De Jonge, Rombach. Dit plan werd in 1927 gerealiseerd en zo ontstond aan de Rotte de zogenaamde 'binnenwaterafdeling' van Nautilus. (Voorheen was De Bij de financier van de exploitatie aan de Rotte, inclusief de boten, waarvan de leden van Nautilus gebruik konden maken.)

Alarmklok

In de jaren '27 en '28 gaat het financieel slecht met Nautilus. Zo wordt op 3 maart 1928 tijdens een algeme-

ne ledenvergadering de 'alarmklok' geluid over de minder rooskleurige situatie. De aanwas van nieuwe leden beantwoordt niet aan de verwachtingen en de lasten van het nieuwe gebouw drukken zwaar op de begroting. Een allerzuinigst beheer is nodig om het tekort op de begroting van 1928 ten bedrage van f 2.769,70, in weerwil van de verlaagde rente van de obligatielening (van 5½% naar 4%) op te heffen. Er wordt opgeroepen tot het doen van vrijwillige giften, waarop een bedrag van f 1.377,- wordt ontvangen. Tevens doen enkele obligatiehouders afstand van 28 obligaties, hetgeen een besparing van f 2.800,- oplevert en voorts wordt de loodsbaas J.C. Oostmarsum door de vereniging ontslagen.

De werving van nieuwe leden krijgt de hoogste prioriteit. Er worden propagandabrochures uitgegeven en er worden propaganda- avonden

voor de roeisport georganiseerd. In 1928 wordt verder voor het eerst een propagandatocht door de binnenhavens gemaakt. Deze zogenaamde 'reclametocht' wordt trouwens van nu af aan elke keer op Nieuwjaarsdag gehouden.

Aan de andere kant schijnt het financieel toch ook niet zo erg slecht te zijn geweest, getuige de aankoop van 3 nieuwe boten in 1928, zoals te lezen valt in het verslag over 1928 van de commissaris van materieel. Zo werd er een single wherry 'SNIP' voor een lage prijs van de botenbouwer Hes aangekocht en een double scull 'DOLFIJN'; men krijgt van een lid de wedstrijdschiff 'LENA' ter beschikking en er wordt aan de Rotte een botenknecht aangesteld. Hierdoor gaat het botenbestand er in 1928 als volgt uitzien: overnaadse boten: 1 achtriemsgiek, 5 vierriemsgieken, waarvan 1 voor de wedstrijdafdeling, 2 tweeriemsgieken,

2double sculls, 3 single sculls, 1 double wherry en 1 single wherry. Het gladde materiaal bestond uit: 1 achtriemsgiek, 1 vierriemsgiek en 3 schiffs, hetgeen het to taal op 20 boten brengt.

Uniform roeicostuum

Naast de financiële problemen waren er, zoals altijd, de problemen met het roeicostuum. Men wilde het tot een 'uniform' maken, want dat men zich niet altijd aan de voorschriften hield, zal later blijken. Zo stelde het bestuur in 1928 tijdens een buitengewone algemene ledenvergadering het volgende tenue voor:

* In 1928 werd voor het eerst een propagandatocht door de binnenhavens van Rotterdam gemaakt. Hier ligt de Nautilusvloot op de kop van de Blaak. Op de achtergrond het rond 1925 gesloopte postkantoor.

'Voor de roeiers blauwe pet, voorzien van een monogram waarin voorkomen de letters R en N, wit tricot voorzien van een insigne in passementswerk, voorstellende 2 gekruiste riemen en de letters R en N, donkerblauwe korte broek, donkerblauwe kousen of sokken en witte schoenen. Voor de stuurlieden blauwe pet als ten aanzien der roeiers bepaald, een blauw jasje met wit en blauw koord afgezet, met koperen knopen en voorzien van een insigne als op het tricot der roeiers (of donkerblauwe pet met rechtstaande klep, waarop de vlag van de vereniging in passementswerk, en donkerblauwe jekker met koperen knopen, lange witte broek en witte schoenen. Voor damesroeiers: blauwe muts (zogenoemd alpenmutsje), roeiblouse, zijnde wit linnen jumper met blauwe kraag en korte mouwen met blauwe omslagen, donkerblauwe roeibroek pofmodel; niet in de boot zittend moet daarover een blauwe cape-rok worden gedragen, witte kousen, witte schoenen. Voor stuurdames: muts als boven omschreven en jasje als ten aanzien van stuurlieden is bepaald (of donkerblauwe pet en jekker als eveneens ten aanzien van deze voorge-

schreven), blauwe rok, costuum overigens als bij de damesroeiers.'

Onderbenen

Dit uniform was verplicht, zo ook het dragen van de kousen door de dames. Maar in het verslag van de commissaris van orde over 1929 valt te lezen: *'Ten aanzien van gekleede of half gekleede benen der dames...'* *'Nochtans zijn er dames geweest die zich hieraan hebben te buiten gegeven. Wij zouden in overweging willen geven deze uiterst subtiële kwestie over te laten aan het sterk ontwikkelde esthetische gevoel der dames. Bij nauwkeurige inspectie harer onderbenen kunnen de dames zelf wel vaststellen of zij zich de luxe kunnen permitteren geen kousen te dragen of het niet zonder dit bekleedsel te kunnen stellen. Hierbij zouden zij tevens in aanmerking moeten nemen hoe het overig menschenom over de kwaliteit harer benen hoogst waarschijnlijk zal denken.'*

Dames-roeien en esthetica

De dames deden op nog een ander vlak van zich spreken. Op 27 mei 1929 was er een bijeenkomst door de dames en het bestuur gehouden over het 'dames stijl- en raceroeien', waarover door de roeibond onder de verenigingen een enquête werd gehouden. Als uitvloeisel hiervan

was 'een wedstrijd voor dames door ons bij wijze van proef ingelascht in verband met de bestaande stroming om het wedstrijdroeien voor dames ook hier te lande ingang te doen vinden.' Deze proef werd genomen op 18 augustus 1929 tijdens lange-afstandswedstrijden voor single wherries van de Botlek naar Den Briel (ongeveer 12 km). Er namen aan deze wedstrijden ook dames deel en wel in het nummer 'snelheidswedstrijden voor damesvieren over 1000 m.'

Tijdens die voornoemde bijeenkomst over het dameswedstrijdroeien werd door het bestuur gesteld: *'Een meisje heeft evenveel recht dit te doen als een man, maar esthetisch gezien is er veel tegen te zeggen...'* Evenwel: *'een minderheid van het bestuur is erop tegen wegens medische en esthetische redenen.'* En als slotindruk stelt het bestuur: *'9 dames zouden eventueel willen racen, echter een serieuze indruk maakt dit niet.'*

Een serieuze indruk had de wedstrijd afdeling tot dan toe niet echt gemaakt. Maar als gevolg van een langzaam nieuwe aanwas van leden was deze groep weer enigszins aangegroeid. Het een en ander resulteerde in 1929 in het winnen van de nummers 'jongensacht A' en de double scull in Groningen. De dames en heren trainen verder en niet alleen al roeiend in de zomer, maar ook tijdens de winter blijven zij actief in deze jaren. Zo wordt een voetbalelftal opgericht door de heren, doen de dames aan ritmische gymnastiek en de heren aan 'culture physique' (indoor). Naast dit alles bestaan er dan nog diverse zwemclubjes en bestaat er ook nog een boksclub onder leiding van De Bij.

Tweespalt

De coaches Leen Bakker, J.W. van der Burg voor de heren en Max Flegenheimer en C. Klomp voor de dames boekten enige successen en de skiffeur De Vries wist het onder leiding van De Bij tot de nationale kampioenschappen te brengen, waar hij evenwel niet won. De dames wonnen in de vier de 'Hollan-

dia' en in de acht aldaar de tweede prijs. Verder nemen de heren op 9 april 1933 deel aan de eerste 'Head of the river' op de Amstel.

Niet iedereen is echter tevreden over de wedstrijdroeiers. Men klaagt over het feit dat er geen boten zijn om in te roeien, want die zijn alle door hen in gebruik, zijn exclusief, ze bemoeien zich niet met andere leden en ze roeien niet in ploegen. Men vindt het maar een aparte, haast niet bij de vereniging behorende afdeling. Dit wordt mede in de hand gewerkt door het feit dat nog een gedeelte van de exploitatie van de Rotte in de handen van De Bij was. Hieraan komt echter in 1933 een einde. De Bij zal vanaf dan liggeld voor zijn boten betalen en de vereniging wordt volledig verantwoordelijk voor de verdere exploitatie van de Rotte.

De Rottelingen

In een poging om de band tussen de beide groepen wat te verbeteren, verschijnt er vanaf 1933 een rubriek in 'De Nautiliaan', telkens gesig-neerd door 'De Rottelingen', waarin zij het een en ander over hun activiteiten aan de Rotte vertellen. Twee voorbeelden hiervan, die respectievelijk in no. 11 van 1933 en no.

8 van 1935 verschenen, geven ongeveer aan in wat voor sfeer de wedstrijdroeiers met elkaar omgingen. Citaat uit no. 11 van 1933: *'Daar komt een vier naar buiten, 't is de ploeg van De Bij! Wie zitten d'r in? King Kong op slag (die van de opgraving FJvdV), Pendek op 3, De Bij op 2 en Dear John op boeg. Arme Orange Pendek: hij zal het niet vrolijk hebben deze middag.'*

Citaat uit no. 8 van 1935: *'We tobden erg over het probleem 'stuurman'. In Nautilus konden we maar niet naar onze zin slagen, voor een lichte vier moet je namelijk een extra lichte stuurman hebben. Toen is Bertus op een goeien dag op straat een heel licht kereltje met een net gezicht tegengekomen, heeft het aangesproken en gezegd: 'Zeg, hoeveel weeg jij?' Het kereltje antwoordde prompt: '52 kilo mijnheer!' 'Dan moet jij lid worden van Nautilus en ons sturen', heeft Bertus afgemaakt en aldus is geschied. De B.C. heeft geïnformeerd en toevallig bleek het een net ventje te zijn, goed van betalen ook nog. Sturen kon hij wel niet, maar dat zou Leen hem wel leren.'*

Opbloei tijdens de crisisjaren

Wat de leden van Nautilus moesten leren volgens de commissaris van

* Op zaterdagmiddag 18 april 1936 recipieerde het bestuur in het clubgebouw aan de Oude Plantage. Op de foto v.l.n.r. (zittend) mej. N. de Graaf, dr. J.G. Bosma en mej. M.C. Corbeau. Staande: ir. J.H. Andreae A. de Graaf, T.H. van den Burg en L.L. Bergsma.

materieel Kleykamp, was het voorzichtig omgaan met het materiaal. In 1932 was er namelijk een record aantal schadegevallen te melden. Het schadeboek telde namelijk 8 pagina's! Voortaan zou iedereen direct na een schadegeval moeten betalen en niet het een en ander door zijn verzekering kunnen laten afhandelen. Tevens zouden 1.000 schademeldingsformulieren worden gedrukt om op het ergste voorbereid te zijn. Voorts werd er nog een stuurproef ingesteld.

Deze stijging van het aantal schadegevallen was waarschijnlijk ook het gevolg van de stijging van het aantal nieuwe leden. Met uitzondering van een kleine inzinking in 1934 nam het aantal toe. In 1935 werden er zelfs 70 nieuwe leden ingeschreven. De propagandacommissie was zeer actief en zij spoorde de leden aan ook nieuwe leden te werven, ook al heerste er een economische crisis. Want: *'Men is geneigd uitgaven (luxe) te besnoeien'*, maar: *'dat het bedrag*

hetwelk voor roeien wordt uitgegeven, dubbel en dwars door een surplus aan gezondheid wordt vergoed, zoodat een besparing aan contributie een verkwisting aan doktersrekeningen betekent.'

Dit alles had een opbloei van het verenigingsleven en van het roeien tot gevolg. In 1931 was dan ook al een toercommissie in het leven geroepen om het een en ander te coördineren. Het aantal tochten nam weer toe en de periode van het 'dolce far niente' der toerroeiërs uit 1930 was nu geheel vergeten. In 1935 kwam zelfs een door Nautilus gehouden Nieuwjaarstocht met verkleedpartij in het Polygoonjournaal. Vanaf 1935 was er ook niet meer sprake van een echt afgebakend roeiseizoen. Voortaan roeide men wat betreft de Oude Plantage het hele jaar door. Aan de Rotte was dit allang het geval.

50 jaar Nautilus

De opleving van de activiteiten vindt haar hoogtepunt in het jubileumjaar 1936. Het jaar begon gewoontegetrouw met de Nieuwjaarstocht, deze keer met een damesmatrozenacht en een Chinese dubbel scull. Gevaren werd de bekende route Oude Plantage, Boerengat, Haringvliet, Oude Haven, Scheepmakershaven, Leuvehaven, Nieuwehaven, Oude Plantage. Bij terugkomst werd de receptie gehouden, waarbij afscheid werd genomen van de oude loodschep M. van der Weg die, na 34 jaar in dienst van Nautilus te zijn geweest, op 65-jarige leeftijd met pensioen ging.

Receptie

De feestelijkheden komen pas echt op gang op zaterdag 18 april, wanneer de officiële receptie wordt gehouden in de sociëteit van de Oude Plantage. Daar wordt in het bijzijn van talloze oud-leden, vertegenwoordigers van andere verenigingen en leden namens mevrouw C. de Graaf-Blankevoort door de damesafdeling een 12 meter hoge vlaggemast aan de vereniging aangeboden en schenkt mevrouw Brandel - Cohen een gladde vier, die ABC zou worden gedoopt.

In dit jaar wordt er zo veel geld uit diverse giften verzameld, dat er 3 gladde skiffs, 1 wedstrijdvier, 2 maasscullen, een single scull en een double wherry gekocht kunnen worden. Na de receptie toog iedereen in avondkleding naar de sociëteit van de St. Jozefgezellen aan het Stationsplein. Daar zou in het bijzijn van de burgemeester mr. P. Drooglever - Fortuyn en de 2 oud-leden/oprichters en tevens oud-voorzitters J. van den Ende en J.J. Pelt de revue "50 jaar Nautilus" worden opgevoerd. Pas om half twee kon men dan naar de sociëteit van de Rotterdamsche Diergaarde voor het souper-dansant, vanwaar

* 'In een opgewekte stemming, den beoefenaars van de roeisport eigen, is zaterdagmiddag 18 april het Gouden feest van Nautilus ingezet met het aanbieden door damesleden van een 12 M hoogen vlaggemast, waaraan dr. J.G. Bosma de blauw witte vlag ten top heesch.'

de meesten pas weer vertrokken toen het allang weer licht was.

Omdat het feest in 1936 in één week was geconcentreerd, moesten de leden op 19 april verschijnen voor een thè-dansant, op 20 april voor een jubileum ping-pong wedstrijd, op 21 april voor een filmavond over het roeien in het algemeen en Nautilus in het bijzonder, op 22 april voor een jubileum bridge drive, op 23 a-

pril voor de heren een theeavond in 't Vergulde Spinnewiel aan de Cool-singel en als slot van de week voor de kinderen een matinee op 25 april. Op zondag 6 juni werd er dan nog een historische tocht door de havens gehouden. Dit waren zo de activiteiten die op het officiële programma stonden. Daarnaast werden er echter nog vele evenementen georganiseerd.

Roeisuccessen

Om de eer hoog te houden tijdens dit jubileumjaar werd er ook aan het wedstrijdfront druk gewerkt. Zoals bij voorbeeld voor de Inter-Rotterdamsche Roeiwedstrijden, waarbij men het accent legde op het nummer jonge vier. Want in dit nummer vielen de meeste punten te behalen en het zou dan makkelijker zijn de beker van het eindklassement te winnen. Een ploeg, bestaande uit L. van de Roer, Th. Koesveld, Jan Segeren, C. Euwe en stuurman Soemitro, getraind door de heer Van de Ban, won het nummer jonge vier, welke overwinning dan tevens de basis legde voor het winnen van de beker.

Een andere ploeg wint in Breda bij

de jubileumwedstrijden van de Cadetten R.V. het nummer 4+, zodat ook daar de eer veilig gesteld werd. Maar niet alleen door de heren, maar in die tijd ook al door de dames werden de clubkleuren goed vertegenwoordigd. Want als de damescoach Max Flegenheim vertrekt, laat hij een van de grootste 'damesraceafdelingen' in Nederland achter. Hij werd als coach opgevolgd door de dames L. van der Hoeven en G. Jansen.

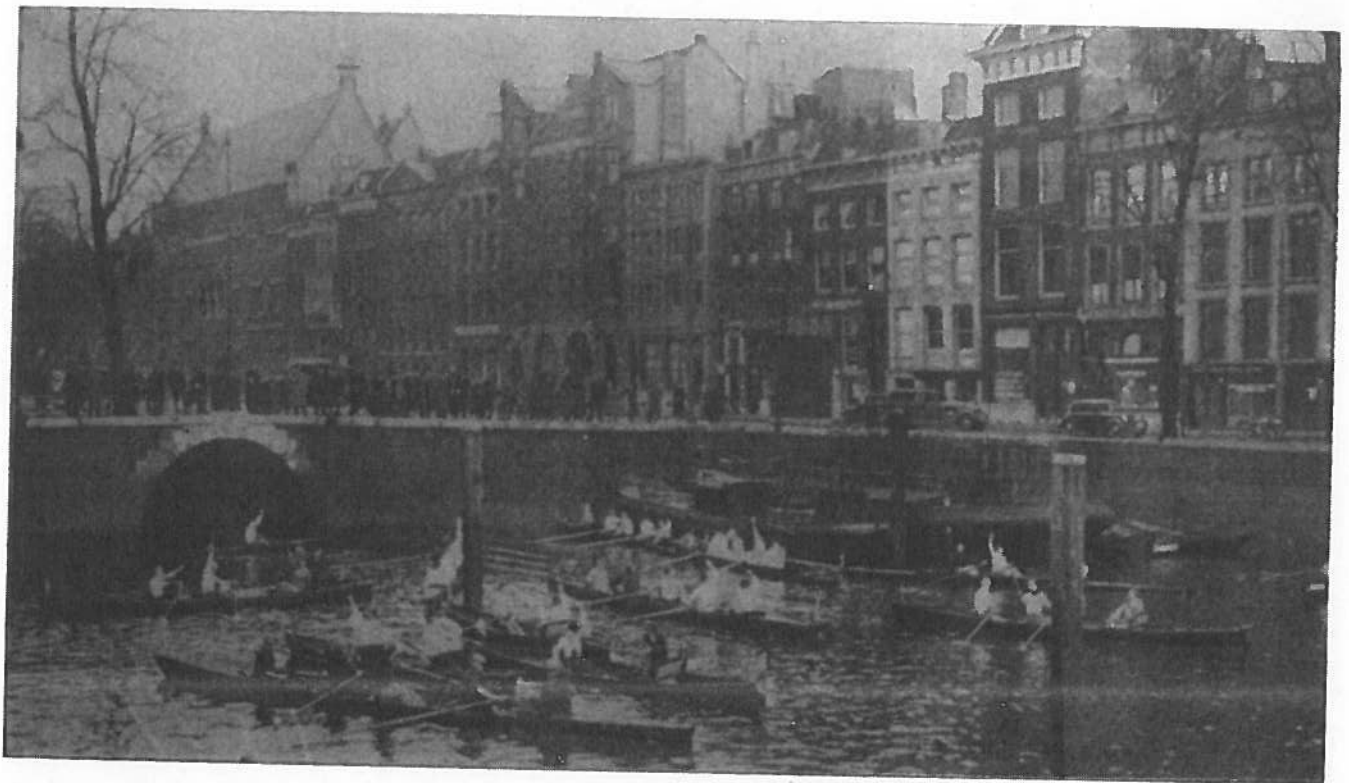
Na al die overmatige activiteiten in 1936 - die een 60-tal nieuwe leden opleverden - treedt er een inzinking op. Er zijn veel opzeggingen van het lidmaatschap en er komen weinig nieuwe leden bij. Als gevolg van dit dalende ledental werd er een verlies aan inkomsten uit contributies geboekt. De jaarcontributie ad f 39,10 voor gewone leden en ad f 57,10 voor echtparen was in deze onzekere jaren waarschijnlijk voor velen net te veel!

De obligatiehouders: redders in nood

Aan de andere kant kampt men met zwaardere lasten. Ten eerste waren er de obligatiehouders. Ei-

genlijk sinds de aanvang van die lening had de vereniging wegens tekorten nooit rente kunnen betalen en kunnen aflossen. Zo was er in 1938, uitgaande van de renteverplichtingen, een tekort van f 3.873,-. Tenzij een ingrijpende financiële sanering zou plaatsvinden, kon een liquidatie van de vereniging niet worden vermeden. De obligatiehouders delen dan tijdens de algemene ledenvergadering mede dat zij afzien van de hun toekomstige rente en aflossing. Tevens vindt er een afstempeling van de obligaties plaats tot 4% van de nominale waarde en wordt de rente verlaagd tot 2½%.

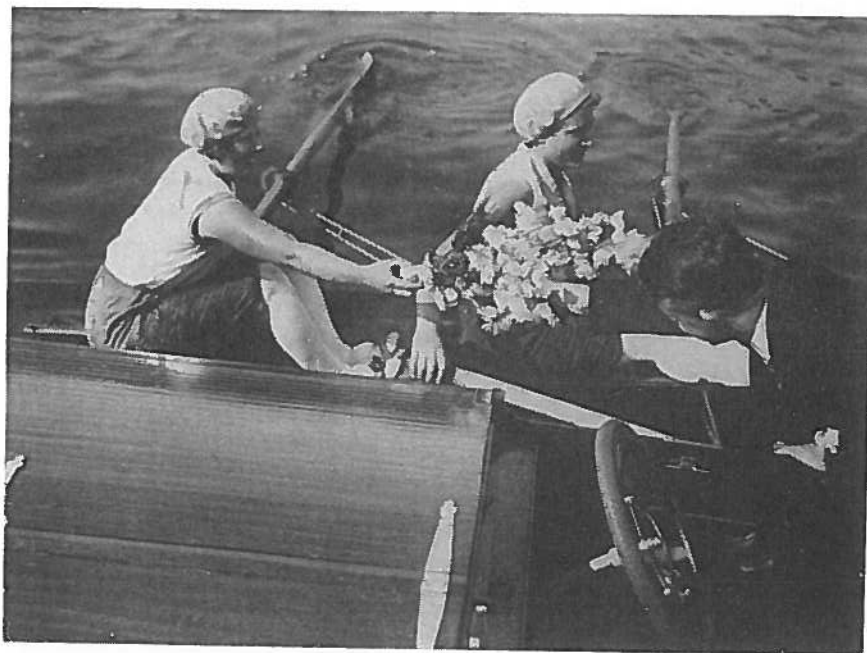
* 'De jaarlijksche Nieuwjaarsroeitocht der bekende Rotterdamsche roeivereniging Nautilus was dit jaar in verband met het jubileum eenigszins feestelijk. Na den tocht door den stad kwamen de deelnemers in de Blaak bijeen'.

Ook in 1939 zagen de obligatiehouders af van hun rente en aflossing, maar nog was men niet verlost van de financiële zorgen. In 1938 diende het bestuur een verzoek bij de gemeente Rotterdam in tot verlaging van de jaarlijkse annuïteit ter delging van de aanlegkosten van haven en terrein en in 1939 diende het een verzoek in tot verlaging van de vaste lasten zoals grond- en straatbelasting, die als gevolg van de eigenaardige vorm van het gebouw tot een hoog bedrag opliepen. Deze verzoeken leverden wel iets op, maar echte opluchting veroorzaakten zij niet, want daar waren dan nog steeds de onderhoudskosten van gebouwen en vloot. Sinds 1936 was dan het onderhoud in eigen beheer genomen om op deze wijze weer personeelskosten te besparen. Als gevolg van dit gebrek aan personeel hoorde men aan de Oude Plantage vaak de klacht, dat bij de aankomst van de boten geen personeel op het vlot aanwezig was. Om aan deze klacht tegemoet te komen werd de werkplaats van de Oude Plantage verplaatst naar de havenzijde van de loods en werden in de muur enkele ramen geplaatst, zodat men meer licht had en de botenbaas de naderende boten kon zien, zodat hij dan meteen naar het vlot kon.

Financiële zorgen om Oude Plantage

Grote uitgaven moesten ook worden gedaan toen als gevolg van het verdere verzakken van de botenloods een riolering brak. Op allerlei manieren probeerde men inkomsten te vinden. Zo plaatste men bijvoorbeeld muntmeters in de douche van de Oude Plantage, ging men over tot het stichten van de V.O.S., de zogenaamde Vrijwillige Onderlinge Schadeverzekering, zodat problemen met verzekeraars en verzekerden over schadekosten, die uiteindelijk meestal toch voor rekening van de vereniging kwamen, voortaan van de baan waren. Dit alles geldt in hoofdzaak voor de Oude Plantage, maar aan de Rotte stelden men zich nog tevreden met Rotte-

water uit een geperforeerde teil, in de winter verwarmd op een kacheltje en had men nog geen elektrisch licht en verwarming. Om tijdens deze magere jaren de sinds november 1932 verschenen 'De Nautiliaan' ook nog te kunnen drukken, wordt tijdens de algemene ledenvergadering op 22 februari 1937 besloten tot het heffen van een jaarlijkse bijdrage van f 1,- van de leden, omdat in maart van dat jaar er geen editie was verschenen. Maar ook voor Felix Kahn, de redacteur van het blad die sinds het begin deze functie op zich had genomen, wordt het toch te veel. In 1938 volgt

* Deze zegevierende dames dubbeltwee in het toentertijd voorgeschreven Nautilus-roeicostuum bestond uit Lenie van der Ban en een dame van wie niemand ons de naam kon opgeven.

* Deze Nautilus dames 4+, bestaande uit v.l.n.r. Madeleine de Ryck van der Gracht (stuurvrouw), Betty Zöllner (slag), Mieke Zöllner, Pien Boverij en Jos Barends, waren in 1963 tijdens de Europese Kampioenschappen in Duisburg enigszins anders gekleed.

Miep Corbeau hem in deze functie op.

Slechte stemming

Als gevolg van het dalend aantal leden is het verenigingsleven ongeveer tot een nulpunt gedaald. Zo is er in 1937 geen zomerfeest, zijn er geen onderlinge lange-afstandwedstrijden, is er geen nieuwe-ledenavonden enz. Er heerst zoals wordt gezegd 'een slechte stemming'. In 1938 lijkt het jaar vol strijdlust te beginnen, want als tijdens de Nieuwjaarstocht er acht met dames meedoet, kan De Bij dit niet op zich laten zitten en als reactie hierop vaart hij uit met 'DE WILDE HAAI':

*'Een wilde haai ging uit vieren
en nodigde alle wilde dieren
fideraldada, fideraldada, fideraldada-
ldada*

Op 18 maart 1939 wordt op een clubavond in plaats van het clublied het Wilhelmus gezongen omdat 'deze avond toevallig viel in een tijd dat de wereld schokkende momenten doormaakt.'

met alle 5 bemanningsleden in echte witte truien, iets uitzonderlijks voor die wedstrijdroeiers toentertijd. Maar benevens het winnen van de 3 beschikbaar gestelde bekken bij de wedstrijden van de Rotterdamse Roeibond lijkt de strijdlust vooral te heersen op de Europese slagvelden.

WILHELMUS

Wilhelmus van Nassouwe
Ben ick van Duytschen bloet
Den Vaderlant ghetrouwe
Blijf ick tot inden doot:
Een Princen van Orangien
Ben ick vrij onverveert
Den Coninck van Hispaengien
Heb ick altijt gheeert.

Mijn schilt ende betrouwen
Sijt Ghy O Godt mijn Heer
Op U soo wil ick bouwen
Verlaet my nemmermeer
Dat ick doch vroom mach
blijven
U dienaar taller stondt
Die tyranny verdrijven
Die my mijn hert doorwondt.

24	Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 24e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1925 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”	23 Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 23e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1924 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”
22	Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 22e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1923 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”	21 Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 21e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1922 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”
20	Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 20e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1921 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”	19 Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 19e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1920 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”
18	Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 18e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1919 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”	17 Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i> 17e COUPON, groot f 4.— Betaalbaar den 1 April 1918 bij den Penningmeester der Roei-vereening „Nautilus.”
	Roei-vereening „NAUTILUS.” <i>Leening groot f 7000.— Obligatie №62</i>	

Nautilus gedurende de Tweede Wereldoorlog

Een nieuw gebouw aan de Rotte

De oorlog belemmert het reizen naar het buitenland, dus is men gedwongen in eigen land te blijven zodat men bij Nautilus weer extra de nadruk legt op het werven van leden. *'Zorgt door uw voorbeeld dat het weer wordt als in de vorige oorlog: een groot en bloeiend Nautilus.'* (sept/oct. no. 1939 'De Nautiliaan', dr. Bosma). Gemobiliseerde leden worden verzocht hun militaire adres op te geven in verband met toezending van 'De Nautiliaan'. Men ging zelfs in onderhandeling met de gemeente Hillegersberg over het bouwen van een nieuwe loods aan de Rotte, die op 5 april 1941 officieel in gebruik werd genomen.

Over de gehele geschiedenis van het roeien aan de Rotte tot aan 5 april 1941 verschaft een door dr. Bosma geschreven artikel in 'De Nautiliaan' van mei 1940 veel informatie:

Het ochtendblad van 26 April 1940 vermeldde dat de gemeenteraad van Hillegersberg het voorstel van B. & W. had aangenomen om voor Nautilus een nieuw bootenhuis aan de Rotte te bouwen. Hiermede neemt een lange lijdensgeschiedenis een zeer plotseling en onverwacht, maar zeer verheugend einde.

Een 15 jaar geleden maakte de toenmalige secretaris Rombach en ondergeteekende al plannen voor een nieuw gebouwtje aan de Rotte. (nog veel eerder, plm. in 1913, was er sprake geweest van overbrenging van de heele vereniging naar de Rotte; en in ongeveer 1918 zouden we, was toen niet een onzer leden gestorven, nauw bij deze plannen betrokken, waarschijnlijk een grootsch nieuw gebouw aan de Rotte gekregen hebben.) Met onderbreking van telkens eenige jaren werden er nu steeds nieuwe plannen ge-

maakt. En steeds weer sprong alles af op het ontbreken van het benodigde geld. En zoo bleven we gehuisvest aan de Rotte in het steeds bouwvalliger wordende oude gebouw. Beter gezegd feitelijk: gebouwencomplex. Want aan de oude oorspronkelijke schuur liet De Bij een stuk aanbouwen en nog weer later lieten Flegenheimer en schrijver dezès wederom het gebouwtje vergrootten. Zoo ontstond het U bekende eenigszins zonderling gevormde bootenhuis. Niettegenstaande alle slechte kwaliteiten, zooals daar zijn, onhandige afmetingen, zeer primitieve heer- en kleedkamer, douches met vuil Rotte-water, afwezigheid van een vloer en daardoor onzegbaar vuil, niettegenstaande dit alles, hebben velen aan de Rotte veel vermaak, veel nut en veel kameraadschap gevonden. Juist het primitieve, het zich moeten behelpen, het kleine, bracht de leden nauwer tot

* De heer H.A. de Bij is jarenlang een der grootste steunpilaren van Nautilus geweest, aan wie de vereniging onduidelijkzinnige dank verschuldigd is.

elkaar. Daartoe werkte natuurlijk ook mee, dat uit den aard der zaak, zich hier juist verzamelden de meest enthousiasten. Vele oude herinneringen zijn dus gekoppeld aan dit oude gebouwtje, dat nu en dan reeds symptomen van instorting toonde. Juist hadden wij het opnieuw laten stutten, maar dit zal de laatste reparatie geweest zijn. Nu verdwijnt het weldra geheel. Binnenkort zat aan de Rotte de nieuwe toestand volkomen geconsolideerd zijn. Het is hier de plaats om enkele historische feiten te vermelden, wel bekend bij de oudere leden, maar misschien onbekend bij de nieuweren. Nautilus bezat oorspronkelijk alleen een bootenhuis aan het groote open water achtereenvolgens gelegen op het Noordereiland, aan de Admiraleitskade en Nieuwe Haven en nu in de Oude Plantage. Roeien in gladde booten - het hoogst bereikbare ideaal voor iedereen roeier - was vanuit deze bootenhuisen onmogelijk. Het Maaswater is daartoe in het algemeen te woelig. Liefhebbers van glad-roeien zochten naar andere gelegenheid en vonden deze in een stal aan de Schie en later in het gebouwtje aan de Rotte. De

vereeniging bekostigde dit alles echter niet. Het geld kwam uit particuliere bijdragen bijeen. Waarschijnlijk zou ik nog juister hier in het enkelvoud kunnen spreken. Want één man was er, die dit alles mogelijk maakte. Die eene man was De Bij.

Ondubbelzinnige dank

Het is nu de geschikte tijd hem nog eens ondubbelzinnig de dank der vereeniging te betuigen voor het onnoemelijk vele dat hij ten bate van het raceroeien gedaan heeft ... en nog doet. Hij huurde het gebouwje aan de Rotte en liet het eerste stuk eraan bouwen. Maar hij bleef ook lange, lange jaren achtereens steeds de huur betalen. Hij kocht booten, een acht, diverse vieren, tweeën, dubbel sculls en sciffs. En stelde dit alles ter beschikking van vele Nautilusleden. Pas in de allerlaatste jaren nam Nautilus de betaling van de huur van hem over. Hij stelde een bootenbaas aan en zorgde tot voor kort ook voor zijn bezoldiging. Reparaties, wedstrijdskosten, ook dit alles nam hij voor zijn rekening.

En toch vind ik dit alles nog niet de hoofdzaak. Hij gaf nog veel meer, hij gaf zijn heele persoonlijkheid, zijn geweldig enthousiasme. Hij was (en is) steeds present en steeds bereid iedereen in de geheimen van de hoogere roei-kunst in te wijden.. Winter en zomer, altijd kan men hem aan de Rotte vinden. Steeds was hij bereid in allerlei combinaties uit te gaan. Ontelbaar velen heeft hij meegenomen in zijn twee of dubbel scull en wat was hij dan een felle, harde leermeester! Ook was hij steeds bereid zijn booten uit te leenen, ook moeilijke typen zooals de stuurmanlooze 4 en twee. En onbeschadigd kwamen ze niet altijd terug! Maar toch werden ze later opnieuw uitgeleend. Een man van het kaliber 'de Bij' weet ik bij geen der andere vereenigingen te vinden.

Eerlijkheidshalve moet ik hieraan toevoegen dat het vanzelf spreekt dat het bezitten van zoo'n lid met dergelijke geprononceerde karaktereigenschappen, ook groote moeilijkheden nu en dan met zich bracht. En ook daarvan zou ik veel kunnen vertellen, omdat juist ik het was, die nogal eens het meest met De Bij overhoop lag. Maar

dat wil ik niet, omdat niettegenstaande alle moeilijkheden die er geweest zijn, we toch goede kameraden bleven. En ook omdat er aan beide kanten wel schuld geweest zal zijn.

Rest dus nu alleen te constateeren, dat De Bij fenomenaal veel deed ten behoeve van het glad-roeien van Nautilus. Aan de Rotte werd door de gemeente Hillegersberg alles opgeknapt. Er werd een zeilhaven aangelegd, een nieuw gebouw gesticht voor winterberging van jachten, fiets- en wandelpaden kwamen er, het oude cafe'tje verdween, maar Nautilus bleef. Dit wrakke gebouwje, dat bovendien een halve meter diep in den grond kwam te staan, was een doorn in het oog van het gemeentebestuur van Hillegersberg. Reeds de vorige wethouder van publieke werken kwam dan ook met vernieuwingsplannen. Een flink nieuw gebouw zou de gemeente voor ons bouwen, maar de huur werd vrij hoog en bovendien moesten enkele vooraanstaande oudere leden zich voor vele jaren voor die huur garant verklaren. Dit sprong toen af en de bedoelde wethouder werd burgemeester elders. Alles bleef weer een jaar rusten, maar wij hadden geen huurcontract meer en konden dus elk oogenblik verjaagd worden. Slechts over een kleine verandering van de begrenzing van ons terrein onderhandelden wij in de laatste maanden met het gemeentebestuur. Maar ziet: 2 weken geleden meldde zich de wethouder aan op het kantoor van onzen secretaris. En deelde mee: we komen niet praten over het nieuwe hek, maar over een heel nieuw gebouw. Hillegersberg wilde de oude onooglijke rommel opruimen, maar ons houden. Dus ontwierp men een plan voor een nieuw bootenhuis, dat, als wij voor 15 jaar tegelijk huren, slechts een gulden per week meer behoeft te kosten dan het oude. En deze plannen zijn nu door de Raad van Hillegersberg goedgekeurd en natuurlijk ook door het bestuur van Nautilus.

Zeër binnenkort wordt met den bouw begonnen. U zult dan zien ontstaan een zeer eenvoudig, uiterst sober bootenhuis. Maar het zal zijn stukken beter dan het bestaande. Er zullen komen 2 flinke kleedkamers, elk met een W.C. en een douche. En verder

evenveel ruimte voor de booten als we thans hebben. Op den grond tegels, in de douche leidingwater. Het wordt gebouwd bijna op de bestaande plaats, dus uiterst geschikt gelegen.

De vereeniging verdient een gelukwensch met dit prachtige plan en aan het gemeentebestuur van Hillegersberg en speciaal den wethouder publieke werken komt een woord van hartelijken dank toe voor dit mooie initiatief.

Maar wie moeten er roeien vanuit dit nieuwe gebouw? Alleen het stelletje ouderen, dat er nu komt? Jonge leden van Nautilus, binnenkort zult Ge hebben aan de Rotte een behoorlijk gebouw, gehuurd door de vereeniging. Ge zult er vinden particuliere booten (nog steeds vele van De Bij), maar ook vele vereenigingsbooten. Ge zult er dus zijn volkomen in Uw eigen vereeniging. Stelt dit op prijs en komt. Geniet van het mooie, kalme Rottewater, geniet van de landelijke omgeving. Ondergaat het genot van het varen in een gladde boot, raakt in verrukking door het heerlijke gevoel van cadans en rythme in een goed loopende opgenomen gladder vier of acht. En voelt Ge dan als vanzelf mannelijke (of vrouwelijke?) strijd lust in U opkomen, ook daaraan kan tegemoet gekomen worden. Er zijn nog wedstrijden te over in Nederland, waar hoog noodig de blauw witte kleuren weer eens vertegenwoordigd moeten zijn. Jonge roeiers, komt ook Gij naar ons nieuwe gebouw!

B.

Als in mei 1940 Rotterdam wordt gebombardeerd, is het gevolg dat het leven in Rotterdam volledig is verstoord. Als gevolg hiervan ligt ook de vereniging voor een tijd stil. In het verslag van de commissaris van materiaal over 1940 valt te lezen, dat het gebouw aan de Plantage slechts lichte schade opliep, zoals gebroken ruiten en averij aan een der vlotten.

Een pas nieuw aangekochte overnaadse tweeriemsgiek wordt '1940' gedoopt. Tijdens de eerste dagen van de bezetting wordt de boten knecht Frans Poppeliers doodgeschoten door de Duitsers. Een en ander staat in 'De Nautiliaan' van

juni 1940. Verder staat in dat nummer: *Tot nader order zal het roeien alleen zijn toegestaan ten oosten van het clubgebouw, zoodat de vaart naar beneden absoluut is gesloten.* Ook de openingstijden van de loods aan de Plantage worden korter.

Als gevolg van het vaarverbod in 1940 ingesteld, wordt nu meer op de Rotte geroeid. Er worden daarom ook enkele maasgieken naar de loods aldaar gebracht. In oktober 1940 verblijft 14 dagen lang een 50-tal Duitsers in het gebouw aan de Oude Plantage en de penningmeester zegt daarover in zijn verslag over 1940: *'Van een financieel standpunt beschouwd leverde deze inkwartiering een niet te versmaden bate van circa f 80,- op. Om redenen die verband houden met de vergunning om deze vergadering (ALV 23 februari 1941 FJvdV) te beleggen, is het uw penningmeester niet geoorloofd deze aangelegenheid van een ander standpunt te beschouwen.'*

Tijdens deze vergadering wordt alweer de noodklok over de financiële situatie geluid. In een brief d.d. 21 februari 1941 aan de gemeente Rotterdam, stelt het bestuur *'dat ons bestuur geen uitweg meer ziet op welke wijze het dit jaar zijn financiële verplichtingen kan nakomen.* Men krijgt de begroting toch sluitend, omdat de gemeente enigszins tegemoetkomt, de obligatiehouders alweer geen cent zien, men 'profiteert' van de inkwartiering van de Duitsers en men haast geen personeel meer in dienst heeft.

Toerroeien bij Rotterdam verboden

In juni 1941 werd het toerroeien in de omgeving van Rotterdam verboden. Om toch te kunnen blijven roeien, bracht men boten van de vereniging over naar het terrein van de firma Boogaardt en Zonen in Krimpen aan de Lek, die voor de boten een loods ontruimde en een vlot liet neerleggen. De giekten

* Vredige Nautiliaanse toerroeiers op een vredig voortstromende rivier: een rust ademende foto die zeker niet in de jaren 1940 - 1945 is genomen.

'TABE', 'MAASGIEK', '1901', de wherries 'WILHELMINA', 'TIP-TOP', 'ZWALUW' en de sculls 'BRUINVISCH' en 'HAAT' werden naar Krimpen overgebracht. Enkele andere verenigings- en particuliere boten werden ondergebracht bij de 'Dordtsche' en na de oorlog, zo blijkt uit een brief, kwamen ook nog boten uit Dieren terug. De rest was achtergebleven in de botenloods aan de Oude Plantage, alwaar zij al eerder door de heren Bosma en Snijders - de laatste was de botenbaas van de RV 'De Maas' - waren ontdaan van de riggers, die door hen onder het vlot werden gebonden, zodat de Duitsers deze boten nooit konden gebruiken. Hier volgt een overzicht van de vloot in 1940:

Overzicht van de Nautilus-vloot in 1940

A. BOOTENHUIS AAN DE MAAS:

De vereenigingsvloot bestaat uit de volgende booten:

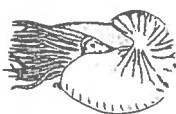
Type of klasse	Naam:	Plaatsen:
1 Overnaadsche achtriems-maasgiek	NAUTILUS	9 9
2 Ranke overnaadsche 4-riemsgiek	A.B.C.	5
3 Ranke overnaadsche 4-riemsgiek	STORMVOGEL	5
4 Overnaadsche 4-riems-maasgiek	SCHOLLEVAAR	5
5 Overnaadsche 4-riems-maasgiek	MAASGIEK	5
6 Overnaadsche 4-riems-maasgiek	ELSA	5
7 Overnaadsche 4-riems-maasgiek	TABE	5 20
8 Overnaadsche 2-riemsgiek	(aanbouw)	3 3
9 Overnaadsche double scull	BRUINVISCH	3
10 Overnaadsche double scull	DOLFIJN	3 6
11 Outrigged double wherry tevens 2-riems-giek	ZWALUW	3
12 Outrigged double wherry	ALBATROS	4
13 Outrigged double wherry	TIP TOP	5
14 Outrigged single wherry	DOLLY	2
15 Outrigged single wherry	d'IJBREECKER	2
16 Outrigged single wherry	WILHELMINA	2 18
17 Ranke overnaadsche maassciff	KIEVIT	1
18 Ranke overnaadsche maassciff	MEEUW ')	1
19 Ranke overnaadsche maassciff	PAUL ')	1
20 Overnaadsche maasscull	HAAI	1
21 Overnaadsche maasscull	PIJL	1
22 Overnaadsche maasscull	SNIP	1 6

TOTAAL 72

*) Deze beide sciffs zijn het eigendom van een syndicaat, gevormd door eenige leden.

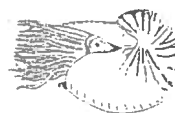
De particuliere vloot aan de Oude Plantage bestaat uit de volgende double en single wherries:

		Plaatsen:
23 Outrigged double wherry	CAPÍ	4
24 Outrigged double wherry	(P. Kerdel)	4
25 Outrigged double wherry	JODOCUS	4
26 Outrigged double wherry	(Chr. Ulrich)	4
27 Outrigged double wherry	QUATRE BRAS	4
28 Outrigged double wherry	(mevr. Brandel-Cohen)	4
29 Outrigged double wherry	ROBBEDOES	4
30 Outrigged double wherry	(A.G. Stoon)	4
31 Outrigged single wherry	ZEEMEEUW	4
32 Outrigged single wherry	(J.G. Bosma)	4
33 Outrigged single wherry	APHRODITE	2
34 Outrigged single wherry	(J.G. Bosma)	2
35 Outrigged single wherry	DOROTHEA	2
	(H. Hanken)	2
	Fr.NAEREBOUT	2
	(F.L. de Jonge)	2
	FUUT	2
	(L. van Cleef)	2
	HAASJE	2
	(C. Vonk)	2
	KAREKIET	2
	(ir. H.J. Jimmink)	2
	LA PLATA	2
	(A. Dungelmann)	2
	MEEUW	2
	(mr. E.Haubrich)	2

aan Maas en Rotte

36 Outrigged single wherry	OLAF (M.X. Mayer)	2
37 Outrigged single wherry	QUAND MÊME (M.C. Corbeau)	2
38 Outrigged single wherry	SALAMANDER (A. Kleyn)	2
39 Outrigged single wherry	SHE (J.K.A. Rombach)	2
40 Outrigged single wherry	SONJA (mr. A.R. Werner)	2
41 Outrigged single wherry	STREAMLINE (F. Kahn)	2
TOTAAL		48

B. BOOTENHUIS AAN DE ROTTE TE HILLEGERSBERG:

De verenigingsvloot bestaat uit de volgende booten:

Type of Klasse:	Naam:	Plaatsen:	
1 Gladde 4-riemsgiek met stuurman	SNOEK	5	
2 Gladde 4-riemsgiek met stuurman	FOREL	5	
3 Gladde 8-riemsgiek met stuurman	WILDE HAAI	9	19
4 Gladde single sciff	LENA	1	
5 Gladde single sciff	KARPER	1	
6 Gladde single sciff	VOORN	1	
7 Gladde single sciff	WIM	1	
8 Gladde single sciff	WILLEM REC-1 TOR')	5	
9 Ranke overnaadsche 4-riemsgiek	TWISTAPPEL	5	
10 Overnaadsche 2-riemsgiek	1901	3	8
TOTAAL		32	

*) Deze sciff is het eigendom van een syndicaat, gevormd door eenige leden.

De particuliere vloot aan de Rotte bestaat uit:

11 Gladde 4-riemsgiek met stuurman	FRECHDACHS (H.A. de Bij)	5
12 Gladde 4-riemsgiek met stuurman	(H.A. de Bij)	5
13 Gladde 2-riemsgiek met stuurman	(H.A. de Bij)	5
14 Gladde 2-riemsgiek zonder stuurman	I/D BAARS (H.A. de Bij)	2
15 Gladde double scull zonder stuurman	(H.A. de Bij)	2
16 Gladde double scull zonder stuurman	(H.A. de Bij)	2
17 Gladde single sciff	(H.A. de Bij)	1
18 Gladde single sciff	(H.A. de Bij)	1
19 Gladde single sciff	STEKELTJE (J.J. Horselenberg)	1
20 Gladde single sciff	(J.K.A. Rombach)	1
21 Gladde single sciff	A. van den Berg	1
22 Gladde single sciff	(Th. v.d. Burg & J. de Bruyn)	1
23 Gladde double scull zonder stuurman	(J.G. Bosma)	2
TOTAAL		27

Indien eens tegelijkertijd alle booten van de Vereniging en de particuliere vloot zouden worden bemand, dan zou daarin plaats zijn voor niet minder dan 179 roeiers en roeisters! Alleen in het eigen materiaal van de Vereniging (de 3 syndicaatbooten medegerekend) is reeds plaats voor ruim 100 personen!

Moge dit een aansporing zijn voor het werven van nieuwe leden.

L.L. Bergsma

Duitsers nemen ons bezit in beslag

Op 11 juli 1941 worden de bezittingen van de RV De Maas en van Nautilus, op bevel van hogerhand, door de Duitsers in beslag genomen en worden de beide gebouwen van Nautilus gesloten. De toenmalige penningmeester P.J. Kleykamp in een brief d.d. 18 september 1945 daarover:

'Op 11 juli 1941 wordt ik door de Sicherheitspolizei opgebeld, die mij gelastte onmiddellijk met de boeken, bescheiden en kasmiddelen der roeivereniging Nautilus naar het clubgebouw te komen. Ik sprak daar met een beambte van de Deutsche politie, Scholtze genaamd, die mij officieel aanzegging deed, dat het gebouw op hoog bevel moest worden gesloten...'
'En enige tijd daarna werd ik opgebeld door de heer Van Waardhuizen die mij mededeelde, dat hij van de Ortskommandant opdracht had gekregen de roeivereniging Nautilus te liquideren.'

Tr. Th.P. Tromp, voorzitter van de Nederlandsche Roeibond, probeert voor de beide verenigingen te bemiddelen en hij verneemt van de Duitsers dat: *'de verenigingen zonder meer weer aan den gang zouden kunnen gaan en in het volledige bezit van hun eigendommen zouden worden gesteld (afgezien van de zeer aanzienlijke door de Wehrmacht gedane vorderingen), onder de verplichting evenwel van de verenigingsbesturen om elk in hun midden op te nemen een nieuw bestuurslid, en wel van de enige politieke partij, welke thans in Nederland mag bestaan...'* Een verdere conditie was dat het bureau van den commissaris voor niet commerciële Verenigingen en Stichtingen op de hoogte zou worden gesteld van alle inwendige mededelingen, welke van het Bestuur uitgingen.' Tromp antwoordt de desbetreffende instantie als volgt:

Principieel 'neen!'

'Het bestuur van De Maas en ook dat van Nautilus heeft unaniem besloten dit gedane voorstel zonder meer af te wijzen en wel op deze principiële grond dat het zelfbeschikkingsrecht der vereenigingen, welke bij geen andere vereeniging bestaat en waarvan De Maas (resp. Nautilus) op grond van haar 90-jarige traditie en op grond van haar bestuursbeleid zich niet behoeft

en ook niet dient te onderwerpen.' (uit een brief aan dr. Miedema, gevolmachtigde voor sport van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Culturele Bescherming dd. 11 maart 1942).

Van Waardhuizen, die als beheerder van de RV Nautilus en mede van nog 4 andere verenigingen, deze alle had te liquideren, heeft daartoe echter nooit aanstalten gemaakt. Wel heeft hij de contanten, zoals Kleykamp het in de al eerder genoemde brief zegt 'opgesoupeerd'. Verder heeft hij in 1943 'aan de N.J.S. (Nationale Jeugdstorm. FJvdV) in gebruik gegeven de helft van het bootenhuis van Nautilus, gelegen aan de Rotte..... In deze korte tijd heeft de N.J.S. veranderingen aangebracht zonder mijn voorkennis en ook schade berokkend' (Uit een brief van Van Waardhuizen).

9 juni 1945 weer te water !!

Op 7 juni 1945 verschijnt er dan een brief, gericht aan de leden, waarin staat dat de kas leeg is, het gebouw is beschadigd, maar dat op zaterdag 9 juni voor het eerst sinds de bevrijding om 14 uur weer boten uitvaren. Deze brief was ondertekend door 'de commissie', bestaande uit dr. J.G. Bosma, W.A. van den Berg, A. Kleyn, A.W. Pikaar, Ir J.B. Stek en mej. A.R. Werner, welke commissie de belangen behartigde van de vereniging, nu er na de oorlog nog geen gekozen bestuur was gevormd.

Dat bestuur komt er in 1946 en wordt als volgt samengesteld: dr. J.G. Bosma (voorzitter), A. de Graaf (tweede voorzitter), W. M. Horstink (secretaris), Mw. C.H. Stuivenberg (tweede secretaris), A.W. Pikaar (penningmeester), Mw.M.M. Koejemans (tweede penningmeester), ir. J. de Vries (commissaris van materieel), J.J. Horselenberg en Th. van der Berg (commissarissen voor het wedstrijdwezen) en J.C. Hanhart (commissaris van orde).

De vereniging komt wellicht mede door het grote bestuur, waarop door Bosma was aangedrongen om zo de drukke beginperiode na de oorlog te

overbruggen, weer snel op gang. In mei 1946 verschijnt het eerste naoorlogse nummer van 'De Nautiliaan'. In dit jaar wordt het 60-jarig jubileum van de vereniging niet gevierd met feesten en dergelijke, maar is er wel een reünie van oud-leden, onder wie velen die uit *'alle werelddelen, zowel het Verre Oosten als het Verre Westen om goede en slechte redenen in patria terugkeerden.'*

Grote Geldnood

Niet alleen komen de oud-leden weer terug, zij het tijdelijk, maar stromen ook weer nieuwe leden toe, hetgeen dringend nodig is. Want de inkomsten zijn niet voldoende om het tekort te dekken. Zo zijn er belastingsschulden aan de Staat, moest er achterstallige huur van het pand aan de Rotte over de oorlogsperiode betaald worden aan de gemeente en aan de R.V. De Maas, omdat Van Waardhuizen tekorten in de kas van Nautilus had aangevuld met gelden van 'De Maas'.

Ook de obligatiehouders namen of moesten wel genoegen nemen met een regeling, die inhield dat de lening van 1924 werd omgezet (er stond nog f 10.000.- uit. FJvdV). De aflossing van de schuld zou plaatsvinden tegen een koers van 25%. Daarvoor was een contant bedrag van f 10.- à f 1.000.- nodig. *Dit geld werd voorlopig beschikbaar gesteld door enige enthousiaste leden, met de bedoeling echter, dat we zullen proberen de afgestempelde obligaties (nu met een waarde van f 25.- per stuk, rente 3% FJvdV) onder zo veel mogelijk leden te verdelen. Deze nieuwe schuld moet in 10 jaar afgelost zijn.'*

Dit alles werd geregeld op een al gemeene ledenvergadering in maart 1947. Een jaar later werd tevens besloten de obligatiehouderscommissie zeggenschap te geven over de begroting van de vereniging. Om de reeds overleden schenkers van het grootste deel van de lening te gedenken, wordt een nieuwe overnaadse vier tot 'C.N.A. LOOS' gedoopt en wordt een smalle overnaadse vier, die 'STORMVOGEL' heette, omgedoopt tot 'P.M. KERDEL'.

* De heer dr. J.G. Bosma en zijn echtgenote, die als voorzitter van ons bestuur 40 jaar lang het roer van Nautilus door vele woelige getijden heen in zijn vaste hand hield.

De financiële problemen blijven aanhouden en in 1949 is het werkelijke tekort volgens de 'commissarissen van toezicht uit de obligatiehouders' f 3.515,53. Er vindt een hoofdelijke omslag plaats en aan de Rotte zal de loodsbaas Hoek korter gaan werken en alleen reparatie en nieuwbouw van boten verrichten. De leden zullen dan voortaan de boten moeten uitbrengen. De loodsbaas Hoek zal uiteindelijk verdwijnen en voor de zomermaanden wordt een tijdelijke kracht aangenomen: de heer G. Brouwer. Maar ook deze verdwijnt weer snel. In 1949 gaan er zelfs

stemmen op om de post 'wedstrijdroeien' van de begroting te schrappen. Er wordt echter besloten alleen wedstrijdroeiers uit te zenden naar wedstrijden, als zij enige kans maken op een goede klasering.

Door deze maatregelen kan men zeggen dat, als de vereniging in 1955 tevens de obligatielening heeft afgelost, zij schuldenvrij is en het financieel weer goed gaat.

De Jeugd!

Ging het dus met de financiën weer langzaam beter, na de oorlog evenwel zijn er klachten over het gedrag en de motivatie van de jongere generatie. *'Gebrek aan belangstelling voor hun werk en het zich onttrekken aan werk dat buiten hun verplichtingen in de engste zin van het woord gaat'* is een verschijnsel, dat ook bij Nautilus is te constateren. Zo iets dergelijks laat dr. Bosma, in antwoord op de kritiek van de jongere leden op het bestuur, tijdens de algemene ledenvergadering van 31 maart 1949 merken. Zij staan volgens hem niet stil bij wat zij nu in vergelijking met 40 jaar geleden in de vereniging vinden. *Velen doen of zij dit niet weten. Te veel moet men dit alles de jeugd ook weer niet kwalijk aanrekenen. De oorlog leerde hen om meer naar onze rechten dan onze plichten te zien, het eigenbelang kwam steeds nummer een'*

Vooruitlopend op het 65-jarige bestaan in 1950 heeft hij het weer over de sfeer *'waar de laatste tijd zo veel over te doen is'*, dat er zo'n 130 nieuwe leden zijn en dat als gevolg van het grotere aantal leden er ook weer een opbloei in het sociëteitsleven plaatsvindt en dat er daarom veel geld in de toekomst, voor restauratie van de sociëteit, nodig is.

Restauratie Sociëteit

Er wordt op een buitengewone ledenvergadering in 1952 een plan voorgelegd aan de vergadering om een en andere te financieren door middel van - alweer - obligaties (van f 25.- per stuk, geen rente). Men is van mening dat men juist een schuld moet aangaan, want hier-

door kan men de sociëteit vergroten en kunnen er weer meer leden naar de sociëteitsmiddagen en avonden komen. Het plan wordt tijdens de algemene ledenvergadering van 20 februari 1954 aangenomen. Enige leden-aannemers kunnen en willen het werk tegen geringere prijs uitvoeren. De uitbreiding zou ten koste van een gedeelte van het balkonterras gaan. Op 2 oktober 1954 wordt de vergrote sociëteit weer in gebruik genomen met een balmasqué in galakleding.

Tijdens de buitengewone algemene ledenvergadering op 9 oktober 1954 is het onderwerp: de verbouwing van de sociëteit. Er wordt geconstateerd dat weinig leden hebben geholpen. Voorts moet nieuw meubilair worden aangeschaft, want datgene wat aanwezig is, is verouderd en een gedeelte is meegenomen door de Duitsers in de bezettingstijd, toen zij in de sociëteit waren gehuisvest. Tevens eist de sociëteit meer stoelen omdat deze is uitgebreid en de 'smaak' anders is geworden.

Het voorstel tot aanschaf van nieuw meubilair wordt aangenomen. Dit alles wordt mogelijk gemaakt door een uitkering van de verzekering in verband met de schade, ontstaan door de watersnoodramp (1953) en door hogere inkomsten als gevolg van een groter aantal nieuwe leden. Als iemand vindt dat de getoonde prototypes niet gemakkelijk genoeg zijn bij de open haard, antwoordt dr. Bosma dat deze dan maar zijn eigen fauteuil bij sociëteitsbezoek moet meebrengen.

Met de grotere ruimte stromen meer leden naar de sociëteit, onder wie veel jongeren. Zij spelen daar tafeltennis en grammofoonmuziek op de zondagmiddagen. Om die redenen blijven de oudere leden weg, maar het bestuur komt deze leden tegemoet door op de eerste zondag van de maand geen tafeltennis en grammofoonmuziek te laten spelen.

De tijden zijn veranderd

Het is duidelijk: de tijden zijn sinds de oorlog drastisch veranderd en men moet er bij Nautilus ook duidelijk aan wennen. Nog een nieuwtje wordt op 10 december 1948 tijdens een buitengewone algemene ledenvergadering aangenomen, namelijk het in het huishoudelijk reglement opnemen van een rubriek over de jeugdafdeling (jongens en meisjes van 14 en 15 jaar). Evenwel duurt het nog tot 1951 voordat men werkelijk met plannen op tafel komt voor het oprichten van deze jeugdafdeling. Dit, omdat de Bond voor Lichamelijke Opvoeding met het jeugdroeien zou stoppen. Het schijnt evenwel dat er voor die tijd al enige jeugdleden roeien bij Nautilus. En dit werpt ook al weer problemen op, met name tijdens de feesten. Daarom verbiedt het bestuur dat leden jonger dan 18 jaar later dan 12 uur 's nachts op Nautilus feesten zijn teneinde hun ouders daarin tegemoet te komen.

Uit nog andere dingen blijken de veranderingen. Zo wordt in 1953 in verband met de toegenomen drukte van het beroepsverkeer op de rivier, het roeien beneden de Maasbruggen op werkdagen verboden, wat in deze jaren dus ook geldt voor de zaterdag. Er was immers nog geen 5-daagse werkweek. Ook ten aanzien van het roeicostuum gelden veranderingen, maar dan in de tegenovergestelde zin: er wordt meer toegestaan. In 1950 wordt medegedeeld dat *'tevens werd vastgesteld dat de dames in plastron (aansluitend aan roeibroek) en de heren zonder velletje kunnen roeien op de Maas naar boven na het passeren van de kalkovens, en naar beneden na de Rotterdamsche Lloyd, aan de Rotte na de zogenaamde teerfabriek. Dit laatste alleen ten aanzien van de heren.'*

Tijdens de algemene ledenvergadering van 4 maart 1950 komen er veel klachten naar voren over de slechte manieren van de jongeren, over het feit dat de nieuwe leden niet goed worden opgevangen en te veel aan hun lot worden overgelaten. Dit laatste terwijl de heer en mevrouw De Graaf zich altijd intensief bezighielden met de opvang van nieuwe

leden. Tevens is er de klacht dat de afdeling aan de Rotte te veel aandacht zou krijgen en mede daarvoor de afdeling rivierroeien terugloopt in de belangstelling en er dus minder tochten worden verroeid. Ook in 'De Nautiliaan' valt daarover vaak te lezen, met name in de artikelen van 'de Poemela' en 'de Oude' respectievelijk Gijs van Beest en De Bij, illustreren de tegenstelling die zou bestaan tussen de Rotte en de Oude Plantage.

Dr. Bosma zegt op die vergadering dat Rotte en Oude Plantage één vereniging zijn en dat zij elkaar nodig hebben. *'Dit moet bedacht worden zodat de moeilijkheden, die uit het bestaan van 2 afdelingen wel eens voorkomen, overwonnen worden.'*

Dat de Rotte meer aandacht gekregen zou hebben, is niet vreemd. Zo was er tot 1950 geen elektrisch licht, zijn er in 1954 nog geen warme douches, wordt het gebouw aldaar in die jaren snel te klein en bestaat er ten aanzien van het voortbestaan van het pand aan de Oude Plantage twijfel als in 1954 plannen van de gemeente bekend worden over de aanleg van de Maasboulevard.

Het wedstrijdroeien

Na de oorlog is men aan de Rotte aanvankelijk niet enthousiast bezig en worden de wedstrijdroeiers door De Bij ('de Oude') gemaand tot meer training en tot het vormen van meer ploegen. Want het zou hen aan 'teamspirit' ontbreken en vandaar dat de successen uitblijven. In 1948 verschijnt er dan een acht aan de start van de 'Head of the River'. Deze 'heterogene ploeg' kwam in de tweede divisie uit en eindigde als 7de van de 13 deelnemende ploegen. Zij bestond uit C.A. Fransen (boeg), Ch.M. den Harigh, J. Post, P.J. Krediet, R.J. Meijers, J. Sandker, H. Heinsius, D. Meijers (slag) en F.H. Brust (stuurman). Tijdens de najaarswedstrijden worden enkele successen behaald en is het aantal geoefende wedstrijdroeiers gegroeid.

In 1949 wint Bertus Draayer in het nummer 'jonge skiff A' tijdens Hollandia wedstrijden en wint hij

tevens in dat nummer tijdens de wedstrijden van de 'Koninklijke' op 4 en 5 juli. Nautilus had op 3 nummers ingeschreven, waarvan er 2 werden gewonnen. De andere overwinning werd geboekt door de meisjes-vier, bestaande uit Agnes Reuter, G. Luyten, E. Bremke en A. Jannesman (coach Elly Hillebrand). Voorts wordt Bertus Draayer na een spannende strijd 2de tijdens nationale kampioenschappen in de skiff. Nog slechts zijn techniek moet verbeterd worden en in combinatie met zijn grote kracht wordt voorspeld dat hij een grote toekomst heeft. Daarom wordt er geprobeerd een nieuwe, goede skiff voor hem te kopen. Deze skiff werd 'EENDRACHT' gedoopt, omdat diverse leden eendrachtig geld bijeenbrachten en de aankoop in 1950 mogelijk maakten.

Agnes Reuter

Bertus Draayer gaat nog enkele jaren door, maar zal uiteindelijk stoppen in verband met zijn werk. Op Hemelvaartdag in 1951 debuteert Agnes Reuter in de skiff tijdens de wedstrijden van de westelijke roeibond op de Schie, waar zij wint van een skiffeuse van de roeivereniging De Schie.

Tijdens de wedstrijden van de Hollandia beker wint zij, ondanks haar altijd langzame starten, in een snelle tijd. Even snel als een skiffeuse van een hogere categorie en om die reden besluit men haar te laten deelnemen aan de nationale kampioenschappen in de boot 'EENDRACHT'. Op 29 juli moet zij het dan opnemen tegen de kampioene van 1950, een skiffeuse van de Koninklijke Roei- en Zeilvereniging 'De Maas'. Zij wint en is de eerste dames nationale kampioene van Nautilus! Als zij en haar coach in Mâcon deelnemen aan de Europese kampioenschappen, verstuurt zij zich kort na de start, waardoor de kans op een overwinning verkeken is.

In 1952 wordt haar coach Elly Hillebrand bijgestaan door een oud-coach van de R.V. Njord: dr. C. van

Noort Jr. Deze zou haar gedurende de komende jaren verder begeleiden. Agnes Reuter zou nationaal kampioen in de skiff blijven tot en met 1956. Verder werd zij tijdens de Europese kampioenschappen van 1952, 1953 en 1954 respectievelijk 2de (Amsterdam), 3de (Denemarken) en 3de (Amsterdam). Voorts won zij diverse andere grote wedstrijden in die jaren, zoals de 'Koninklijke-Holland Beker'.

Head of the River voor dames

In 1953 is bij de heren Ton van de Kruk actief in de skiff en op de wedstrijden van de Koninklijke werd hij 1ste in het nummer 'jonge skiff A'. Op 25 april 1954 wordt de eerste 'Head of the River' voor dames gehouden en de 'blauwe wimpel' werd toen meteen door Nautilus gewonnen. Deze winnende Nautilus ploeg bestond uit Tine van der Klein, Nel van der Knaap, Tine Jacobs, Tic Brokmeier, Jet Poot, Ina Donkervoort, Agnes Reuter, Mieke Schat en Bel Amen (stuurvrouw). Op wedstrijden van de Amsterdamse Roeibond werd op 4 nummers ingeschreven, waarvan er 3 werden gewonnen. Wim Hartkoorn, gecoacht door R. Verhagen, won de overnaadse skiff, Ton van der Kruk het nummer 'jonge skiff' en Agnes Reuter het nummer 'oude skiff'. In deze jaren konden ook de studenten

* Op 29 juli 1951 wint Agnes Reuter in de skiff 'EENDRACHT' haar eerste nationale titel en wordt daardoor tevens Nautilus eerste dames-kampioen.
pagina 33

* De eerste Head of the River voor dames (1954) wordt door Nautilus gewonnen. Onze damesploeg zegevierde op de Amstel over 4 km in de tijd van 17.48.5 minuten.

aan de Rijks Belastingacademie tegen een gereduceerd tarief (studententarief) lid worden en uit deze groep kwamen vele wedstrijdroeiers naar voren.

In het begin van 1955 was er dan ook een flink aantal adspirant-wedstrijdroeiers, die vooralsnog 2 à 3 'viertjes' vulden. Bij de dames bestond de acht en was er verder op het water te verwachten een jeugdvier, een double scull en Agnes Reuter in de skiff. Voorts was er een nieuwe dames-coach en wel de heer W.J.F. de Ryck van der Gracht. Als echte grote overwinning in dat jaar kan die van de dames-acht worden genoemd tijdens de 'Head of the River'. Deze wedstrijd werd in 1957 nog een keer gewonnen, maar dan door een dames dubbelvier en wel in een recordtijd. De ploeg bestond uit Francis de Rie, Agnes Reuter, Jannie Poot en Mieke Schot (stuurvrouw onbekend. FJvdV).

Discriminatie!

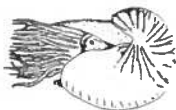
Het waren in die tijd dus voornamelijk de dames, die Nautilus' naam overal hoog hielden. De herenafdeling zou dat pas jaren later doen. De oudere leden - en ook natuurlijk dames - hielden vlak na de oorlog de naam Nautilus in ere door van alle roeiverenigingen in Nederland in 1946 en 1947 het grootste aantal vaardigheidsproeven te behalen.

De belangstelling voor het afleggen van roeivaardigheidsproeven nam met de jaren wel af, maar nog altijd waren er enkelen, die doorgingen. Zo ook De Bij en Gijs van Beest die, in 1954 al in de tachtig zijnd, danig waren teleurgesteld toen de roeibond besloot om bij roeiers, ouder dan 60 jaar, geen vaardigheidsproeven meer af te nemen. Gijs van Beest schrijft dan zijn 'Zwanenzang' in het meinumner van 'De Nautiliaan' 1954:

* De zegevierende Nautilus acht na de eerste Head of the River voor dames op 25 april 1954: (staand Jet Poot, Til Brokmeier, Tine Jacobs, Ina Donkersloot, Tine van der Klein, Elly Hillebrand (coach). Zittend: Bep Amen (stuurvrouw), Mieke Schot, Nel van der Knaap en Agnes Reuter.

Zwanenzang

G. van Beest Sr.

wijze: Het meisje van de IJssel

*Het is gedaan met onze Oude Garde,
Met 60 jaren valt voor ons het doek
Wij mogen voortaan nog weleens gaan
roeien,
Maar dan alleen nog maar voor
zoete koek!*

*De 'Vaardigheid' is voor ons streng
verboden,
Een Wherry wedstrijd, ook daar komt
niets van.
Wij krijgen nu een warm en zonnig
zitje
Op het terras, waar het niet tochten
kan.*

*De stuurvrouw, die ons zo wist aan
te vuren
Komt nu opeens op nonactiviteit,
Zij die ons altijd weer behouden
thuis bracht
Gaat nu op stal, zij is haar baantje
kwijt!*

*En gaan wij met mooi weer dan nog
eens toeren
Dan gaat er een verpleegster met ons
mee,
Die houdt ons warm met dekens en
met truien,
Dat is zo waar nog niet zo'n gek
idee!*

*Wij mogen dan eens heel voorzichtig
trekken
En rusten uit, zo na een half uur.
Zij voelt je pols en controleert je
bloeddruk
En maakt een schema van je tem-
peratuur!*

*Van zwemmen is natuurlijk geen
sprake,
Dat koude water doet alleen maar
kwaad.
Als troost geeft zij je dan een
suikerklontje,
Gedrenkt in een hormonen prepa-
raat.*

NASCHRIFT

*Maar Veteranen, moeten wij dat
nemen?
Wij zijn nog steeds volwaardig
Naut'huslid!
Wij houden vol, blijven ons baantje
trekken,
Want slechts het roeien houdt je
body fit!*

* Een ijzersterke Nautilus dames quadrupple tijdens de Medau Regatta 1958 te Duisburg: Wil van Wieringen, Thea Verlinde, Agnes Reuter en Francis de Rie.

NEDERLANDSCHE

ROEIBOND

vaardigheids-diploma

mevrouw E. J. Jacobs
mevrouw
de heer

lid van de Roeivereniging 'Nautilus'

heeft op 13 Juni 1954

de vaardigheidsproef van den Nederlandschen Roeibond afgelegd

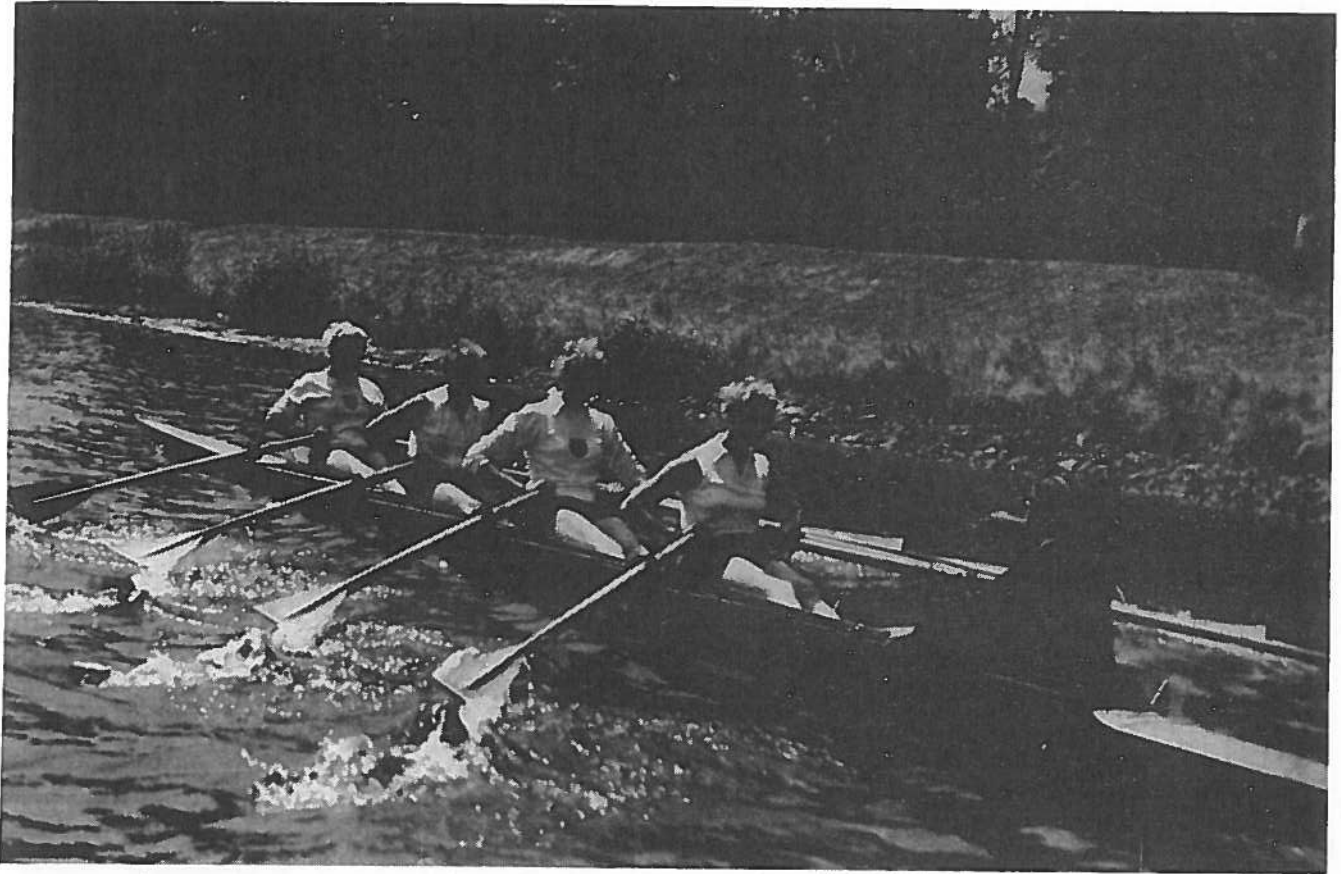
in een 2 met stuurvrouw in 1 uur 45 minuten 15 seconden

en daarbij voldaan aan de gestelde eischen.

Amsterdam, 30 Juni 1954.

[Handwritten signature]

SECRETARIS penningmeester.

Reglement op de helling

Maar niet alleen de roeibond wijzigt de reglementen. Ook bij Nautilus gebeurt dat in 1955. Dit gold met name ten aanzien van de bestuursverkiezing. J.G. Bosma schrijft daarover het volgende in 'De Nautiliaan' van november/december 1955: 'Omdat de wijze waarop de bestuursverkiezing bij het oude reglement geregeld is, niet meer deugt. Want deze regeling is al te democratisch. PASTE vroeger wel in de kleine vereniging, maar nu niet meer in de grote. Zelf was ik lang voorstander van de oude methode, welke reeds bestond toen ik in 1907 lid werd. Op die wijze gaf men alle leden de grootst mogelijke rechten bij de aanwijzing van nieuwe bestuursleden. In de laatste jaren bleek echter, dat deze manier van verkiezing geen veilige weg was, waarlangs men de vereniging kon leiden. Een ter algemene vergadering toevallig aanwezige groep van leden kan zodoende een te grote invloed uitoefenen. In een kleine, nog jonge vereniging, waar men elkaar

over het algemeen veel beter kent en waar procentsgewijs een veel groter vergaderingsbezoek voorkomt, dreigen deze gevaren natuurlijk veel minder. Nu, in een vereniging die groot geworden is, moeten we deze overrompelingsgevaren trachten uit te sluiten. Meen nu niet, dat ik geloof dat sommige leden met opzet een verkeerde keuze zullen propageren; maar zeer jonge leden, die nog maar kort lid zijn, kunnen vaak nog onmogelijk een goed inzicht hebben in wat het beste voor de vereniging is. Vooral ook in verband met financiële consequenties. Daarom lijkt het ons het verstandigst, te voren een bezinning en beraad van onze leden te vragen. Men komt dan beslagen ter vergadering.

Toen we toch eenmaal aan het wijzigen waren (een gezellig werk, waarvoor zelfs bestuursvergaderingen tot in 't holst van de nacht nodig waren) gingen we nog wat verder. We schrapten ook het verplichte bestuurslidmaatschap van een vrouwelijk verenigingslid. Deze bepaling was in het reglement gekomen, toen de vereniging zo'n 90 herenleden telde tegenover plm. 10 da-

mesleden. Nu de vereniging meer dames- dan herenleden telt, is deze bescherming van het zwakke geslacht niet meer nodig. Zelfs stelde een bestuurslid voor een bepaling op te nemen, dat de meerderheid der bestuursplaatsen niet in dameshanden mocht komen.'

Andere visie op 'De Nautiliaan'

In dat jaar veranderde er nog meer. 'De Nautiliaan' wordt niet meer in eigen beheer uitgegeven, maar in combinatie met het bondsblad van de roeibond. De redenen hiervoor en de geschiedenis van de 'De Nautiliaan' schetst J.G. Bosma in het decembernummer van 1955:

'Vele leden zijn slechts los aan de roeisport gebonden. Dat merken we ook nu weer: er bedankten namelijk 93 leden voor het lidmaatschap. Het is in het belang van de vereniging (anders blijven we steeds een soort doorgangshuis), maar ook in het belang van de leden zelf als ze vaster aan de vereniging en vaster aan de roeisport worden gebonden. Voor geen enkel jong mens is het

goed als hij of zij telkens van sport verwisselt en bovendien is het ook vrij kostbaar.

Een der middelen tot binding kan zijn het lezen van het bondsblad van de roeibond. Zo krijgt men misschien meer het gevoel er ook bij te horen. Men gaat dan wellicht beseffen dat een roeivereniging meer is dan een adres waar men billijk een wherrie kan lenen om er met een lid van de andere kunne mee naar een stil strandje te varen. Ook zal het roeitechnisch van voordeel kunnen zijn als de raceroeiers technische verhandelingen in 'Roeien' lezen.

Deze redenen tezamen hebben het bestuur doen besluiten aan de algemene vergadering deze koppeling voor te stellen. Dit voorstel is aanvaard en zo zal dit Decembern timer de laatste gewone 'Nautiliaan' zijn. Negentien jaargangen hebben we volgemaakt: het eerste nummer kwam uit in November 1932, nu dus ruim 23 jaar geleden. In de oorlogsjaren werd de verschijning tijdelijk gestaakt. Onze eerste redacteur was de heer Felix Kahn, die deze functie vele jaren op voortreffelijke wijze vervulde. Het eerste nummer verscheen nog in een blanco omslag, het tweede toonde reeds een titelblad, getooid met de tekening gemaakt door een onzer leden, de heer J.C. Horstink. Deze tekening was het resultaat van een prijsvraag onder onze leden. Met min of meer grote regelmaat volgden daarna de krantjes elkaar op. Vele leden bekleedden na de heer Kahn redactionele functies en velen deden dit buitengewoon goed. O.a. wil ik noemen mej. M.C. Corbeau, die jammer genoeg Rotterdam verliet om directrice van de Meisjes-H.B.S. in Arnhem te worden. Na de oorlog was het mej. C. Stuyvenberg, die als redactrice ons blad deed herboren worden. Na enige jaren kreeg zij hulp van de heren D. Lockhorst en J. Post. Later maakten zich als redactieleden verdienstelijk de heer A. Heinsius, mej. L. Blok, de heer mr. A. de Jong, de heer A. de Graaf, mej. mr. M.C. van Oort (nu mevrouw Bollemeyer), de heer G.H. Krijger, mej. L. van Vliet, de heer W.H.P. Bleeksma. Aan al deze leden past een hartelijk woord van dank, zij deden voor de vereniging voortreffelijk werk, want

ons krantje kan over het geheel genomen best wedijveren met de periodieken van andere roeiverenigingen. En zonder eigen blad kunnen we ons onze vereniging niet meer voorstellen. Ook past een woord van dank aan enkele leden die bijzonder veel schreven in ons lijfblad. Ik denk allereerst aan 'De Oude' (alias de heer De Bij) en verder aan 'Poemela' (alias de eeuwig-jonge maar toch oude Gijs van Beest). Nu eindigt dus ons oude clubblad. Maar weldra zal het nieuwe verschijnen: *le roi est mort, vive le roi!*

Bosma.

Bosma heeft het in dat artikel over Nautilus als 'doorgangshuis' en dat blijkt ook. Het ledental stijgt niet echt omdat er elk jaar even veel mensen bedanken als zich aanmelden voor het lidmaatschap en ook het sociëteitsleven vertoont in 1955 een neergaande lijn.

De waterstanden

Alles heeft zijn 'ups and downs', zo ook de waterstanden. In de zomer van 1947 is het peil in de Rotte te laag om boten uit te brengen en zodoende kan men niet roeien. Maar de KR&ZV 'De Maas' stelt haar ruimte aan de Delfhavense Schie beschikbaar, zodat ook dat jaar gewoon geroeid kan worden.

Het water kan ook te hoog staan en dit gebeurde in februari 1953: de zogenaamde Watersnoodramp trof ook Nautilus. Het water kwam tot de tweede jukken - ongeveer 1,30 meter - in de loods te staan. Schade werd aangericht aan het kippenhok van de loodsbaas Brizee en op één na verdronken al zijn kippen. Gas, elektriciteit en telefoon vielen uit. Alle kledingkastjes kregen water-, modder- en olieschade. 'Boten liepen min of meer ernstige schade op doordat ze waren gaan drijven of, erger nog, van de stellingen afvielen doordat de jukken braken omdat zij het gewicht van de volgelopen boten niet konden dragen.' Zo raakte de wherrie van J.G. Bosma 'total loss'. Bussen met vernis vielen om en de inhoud mengde zich met het water en overdekte alles in de werk-

plaats met een kleverige laag. Ook raakten de vlotten op drift en als gevolg van dit alles ondervond het roeien op de rivier geruime tijd veel hinder.

Jeugd afdeling

In 1958 werd overgegaan tot het daadwerkelijk oprichten van een jeugd afdeling. Dat dit consequenties zou hebben voor de vereniging zou blijken. Met Jan van Beest als jeugdcommissaris groeit de jeugd afdeling tot 100 leden in 1961 en tot ongeveer 150 in 1964. Dit mede dankzij propaganda onder de roeiende schooljeugd van de Raad voor Lichamelijke Opvoeding. Doch dit aantal zakt daarna alweer snel. Misschien wel mede als gevolg van het feit dat Jan van Beest in 1965 aftreedt als jeugdcommissaris. Het in 1963 opgerichte jeugdbestuur nam ook de taken waar van Jan van Beest, wanneer deze op roeimiddagen niet of gedeeltelijk niet aanwezig kon zijn. Daarnaast organiseert het jeugdbestuur onder leiding van Jan van Beest tochten, wedstrijden en feesten. Zo wordt op zondagmiddagen in 1964 de zogenaamde V.R.G. (vierriemsgieken) competitie gehouden om zo het roeien op die tijd te bevorderen. Verder organiseert het jeugdbestuur in 1965 dan een 'denderend massa-feest'. *Voor het eerst in de geschiedenis van onze jeugd afdeling een feest met een drempelprijs van f 1,25 en f 1,75 (introduc'e's. FJvdV). Doch hier konden wij een goede band uit Den Haag tegenoverzetten. De 'Fatcoons' met hun muziek zorgden ervoor ruim voor het afgesproken uur aanwezig te zijn en daardoor begonnen wij netjes op tijd met de hele avond vrolijke 'beat' voor ons. Een ieder kon zich naar hartelust uitleven in twist, rock of shake. Ook was er 'gewoon' te dansen, zoals Willem demonstreerde.'*

Rotteloods te klein!

De jeugd afdeling bruist van het leven en aan de Rotte heerst er dan in die tijd veel activiteit. Omdat er zo veel jeugdleden zijn en de opvang niet toereikend is, gaat het botenmateriaal, dat ook niet in vol-

* In 1961 was er nog duidelijk sprake van een 'societeitsleven' aan de Oude Plantage. Zie hier de gedekte tafels voor een massaal Nieuwjaarsdiner op 1 januari van dat jaar.

doende mate aanwezig is, achteruit. In 1963 had Jan van Beest al zelf geld ter beschikking gesteld voor een C4 voor de jeugd en hij deed dit in 1968 samen met Dé Meijers en A. Kleyn nog eens (boten 'JAN VAN BEEST' en 'NAJADE' 2x). Maar voldoende opluchting bracht dit alles niet. Daarom besloot men per 1 januari 1966 over te gaan tot een ledenstop bij de jeugd afdeling en was het wachten op de uitbreiding van de loods aan de Rotte. Deze plannen waren in 1961 al ontstaan met de gedachte om met de roeivereniging 'De Raad' en 'Skadi' samen te werken. Maar al snel ziet men in dat dit niet te realiseren is. Er wordt een bouwcommissie gevormd door ir. M. van den Arend, ir. P. Knoppert en J. Plat, en deze zou plannen moeten gaan uitdenken ten aanzien van de uitbreiding. Al in de loop van 1961 kan het bestuur melden: *'bij het jarenlang overwegen en afwegen van wensen en mogelijkheden zijn we eindelijk tot een concreet plan gekomen: een minitieuze bouwtekening is na vele besprekingen en opmetingen ter plaatse door de desbetreffende commissie ontworpen en in de laatste vergadering heeft het bestuur er zijn goedkeuring aan gehecht. Het voorziet in gedeeltelijke uitbreiding met ruimten voor een volledige werkplaats en ledenverblijf.'* De uitbreiding zou evenwel alleen

kunnen worden gerealiseerd als er een weg langs de Rotte zou worden verlegd, zodat er gronduitbreiding mogelijk zou worden. Dit liet echter erg lang op zich wachten.

In 1962 ondertussen, kwamen ook nog de studenten van de roeivereniging 'Hades' tijdens de bouw van hun loods, bij Nautilus aan de Rotte, tijdelijk onderdak zoeken. Aanvankelijk dacht men nog aan een tijdelijk samengaan met 'Hades', maar aangezien dit op grote bezwaren stuitte bij de leden tijdens de buitengewone algemene ledenvergadering, besloot men slechts tot het aangaan van een verhuurovereenkomst met 'Hades'.

Nieuwe Loods !!

In 1964 zijn de plannen voor uitbreiding nog steeds in de ambtelijke molen van de gemeente Hillegersberg, van welke gemeente Nautilus de grond en het pand huurde. Men gaat dan bekijken of men het een en ander zelf kan laten uitvoeren, omdat de gemeente Hillegersberg een zogenaamd ongemotiveerd bedrag aan kosten geeft voor de uitbreidingsverbouwing. Ondertussen onderzoekt men ook of het mogelijk is samen met de KR&ZV 'De Maas', die ook in die tijd zoekende was, om aan de oevers van de Rotte onderdak te krijgen,

een loods te bouwen. Doch dit alles loopt op niets uit. In 1968 komt er dan het bericht van de gemeente, dat deze is begonnen met het omleggen van de weg. De bouwcommissie, nu bestaande met Bert van der Berg, Ir. P. Knoppert en Warmerhoven, komt tot de conclusie, dat het bestaande gebouw moet worden afgebroken en een nieuw onderkomen moet worden gebouwd. Via leningen, giften (vereniging Volkskracht f 10.000.-) en subsidies wordt het plan realiseerbaar. In april 1969 wordt met de bouw een aanvang genomen en op 18 juli van dat jaar wordt de eerste paal geslagen. Ondertussen had men de boten ondergebracht bij de roeivereniging 'Hades', die Nautilus gedurende de nieuwbouw onderdak bood, zodat het roeien gewoon doorgang kon vinden. Ook bij Skadi, 'De Raad' en aan de Oude Plantage werden boten ondergebracht.

Opening van de nieuwe Rotteloods

In het voorjaar van 1970 liggen de eerste boten reeds in de nieuwe loods, maar er is nog veel werk te doen, dat door de leden zelf moet worden verricht, want men kampt met financiële problemen. Ook de uitvoering loopt achter op het schema als gevolg van de vorst. Op zaterdag 30 mei 1970 is het dan echter zo ver, dat de loods via een plechtige opening door burgemeester Thomassen in gebruik wordt genomen. Over deze openingsceremonie het volgende stukje in 'De Nautiliaan' van juli 1970:

'Na een inleiding van onze voorzitter dhr Meyers verrichtte burgemeester Thomassen de eigenlijke openingsceremonie. O la la, die techniek!! Van de toespraken was door een bijgeluid van de luidsprekers al niet veel te verstaan, de druk op de knop die het Sesam op u moest bewerkstelligen, werd na goed zeemansgebruik, 3 drukken op de knop, maar toen schoten de deuren dan ook omhoog en onder luid gejuich van de vele aanwezigen was de opening

een feit. De burgemeester bood de vereniging voor dit nieuwe gebouw een fraaie plaat van Zuid-Holland aan. Het was voor hem een genoegen nu weer eens een gebouw voor een roeivereniging te openen na de vele zwembaden van de afgelopen tijd.

Na de heer Thomassen voerde de heer Ir. Op den Velde van de KNRB het woord en bood een vlag aan, welke onmiddellijk door enkele jonge bestuursleden in onze imposante vlaggemast werd gehesen. Ook onze ere-voorzitter dhr.dr.Bosma sprak enige woorden. In zijn antwoord memoreerde dhr.Meyers hoe een en ander tot stand was gekomen en wie hierin zoal de hand hadden gehad. Al deze namen nog eens te herhalen, zou ons te ver voeren en het gevaar zou bestaan dat net een persoon, die ook veel had bijgedragen, zou worden vergeten.

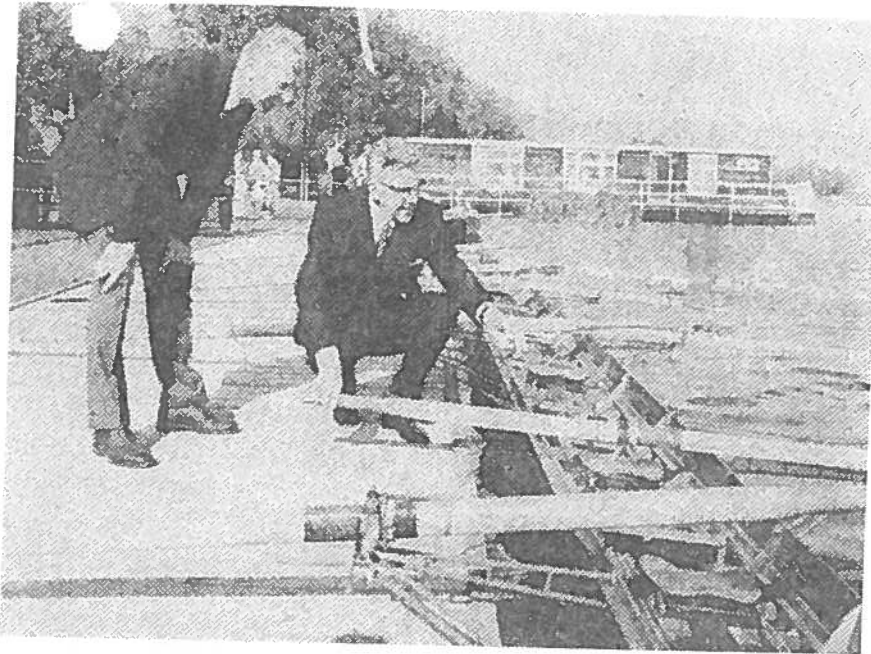
Eén man heeft echter de afgelopen tijd zoveel tijd en moeite voor het einddoel overgehad, dat die beslist niet ongenoemd mocht blijven. Onder luid applaus werd onze Bert v.d.Berg en met

hem zijn vrouw dan ook even in het zonnetje gezet en met een cadeau, respectievelijk bloemen geëerd. Nogmaals veel dank Bert! Het was verheugend in de toespraak van dhr. Meyers te kunnen beluisteren dat in deze keiharde maatschappij er nog (beurse) plekken zijn in het zakenleven. Verheugend zeker, want zonder die beurse plekken zouden wij er heel anders voorgestaan hebben. Als voorbeeld: de zoon van onze architect heeft zelf meegebedeld voor de nodige pegulanten; en de fraaie vloerbedekking in de kantine werd ons n.b. geschonken door de firma De Klerk. En dan zijn dit nog maar enkele beurse plekken.

Na al deze woorden mochten we dan eindelijk het gebouw betreden en al het nieuwe en fraaie van dichtbij bekijken. Het bestuur trok zich in de, nog lege, werkplaats terug en kon door de aanwezigen gecompimenteerd worden met zijn nieuwe vestiging, een en ander onder het drinken van een glas.

De dag werd besloten met een feest in de sociëteit aan de Plantage met mede-

* Burgemeester W. Thomassen opende zaterdagmiddag 30 mei 1970 onze nieuwe Rotteloods aan het Prinsemolenpad. Onder het toezien van Dé Meijers toonde hij veel belangstelling voor een acht.

werking van de v. Vollenhoven band'
Wat niet in het voorgaande verslag werd vermeld, is dat ter gelegenheid van de opening A. Kleyn een skiff aan de vereniging schonk en dat er nog geen aansluiting van de loods op het gemeentelijke gasnet is, zodat er tot in 1971 nog met gasflessen moet worden gewerkt.

Basisinstructie verplaatst

Van nu af is de basisinstructie, mede in verband met het toenemende gevaar van het roeien op de Maas, verplaatst naar de Rotte. Basisinstructie wil zeggen: het 'bakken' en 'gieken'. Daarnaast gaan de leden naar de Plantage, waar zij instructie zullen krijgen. Aan de Plantage wordt dan de eerste maal afgeroeid voor giek en wherrie en eventueel kan de stuurproef worden afgelegd. Daarna hebben de leden de keus tussen scull en double scull aan de Plantage of skiffen double skiff aan de Rotte. Was het voordien alleen mogelijk om op de rivier af te roeien, nu wilde men het zwaartepunt geheel verleggen naar de Rotte. In 1968 overweegt men nog een sanering van de vereniging door het afstoten van het pand aan de Oude Plantage, want men voorziet het einde van de roeierij op de rivier. Zo schrijft Jan van Beest in 'De Nautiliana' van april 1969:

'En wat verder nog de instructie in het boordroeien betreft, er bestaat vanzelfsprekend niet de geringste behoefte aan de zware Maasgieken, temeer daar wij beschikken over voldoende goede 'binnenwater' boten. Behalve de bovengenoemde zijn er nog de Roerdomp, de Kerdel en de A.B.C. Het zware materiaal mag rustig op de jukken aan de Oude Plantage blijven liggen en gaan dromen van een wellicht voorgoed voorbij tijd. Of is zo'n in memoriam nog te vroeg en zal het ruime bewogen wateroppervlak van onze brede Maas nog lang zijn aantrekkingskracht op ons Nautilianen behouden? Ik hoop het voor hen, maar vrees het tegendeel, als we zien hoe dezelfde verwachtingen bij onze buurman De Maas volkomen illusionair bleken te zijn en men er daan binnen twee jaar al over denkt de roeigelegenheid aan de rivier te liquideren. Onze nieuwe generatie, wier bakermat aan de boorden van de Rotte komt te liggen, zal bij een goede gelegenheid om in zo veel mogelijk boottypes te leren roeien, nimmer de behoefte gevoelen om aan de Oude Plantage in zwaarder materiaal te stappen en geconfronteerd te worden met allerlei onverwachte golfbewegingen. Nog minder zal bij hen de wens opkomen daar de stuurproef na de nodige inspanning te halen teneinde op die manier over meer roeimogelijkheden te beschik-

ken. Het zou natuurlijk wel aardig zijn, maar in de praktijk zal het er op uitdraaien, dat een ieder die regelmatig roeien wil en daarbij enig contact zoekt met clubgenoten de voorkeur blijft geven aan een en hetzelfde ontmoetingscentrum. Het ideaal dat bij de komende tweehuisigheid sommige stoere fervente Maasroeiers zich stellen, nl. de allereerste instructie aan de Rotte en daarna terug naar het vaderhuis aan onze Maas, lijkt mij al te simplistisch. De praktijk zal zodanig zijn, dat de belangstelling voor het roeien op de rivier geleidelijk, en mogelijk zelfs vrij snel, gaat afnemen. En tenslotte zal het roeien aan de Oude Plantage wegens onvoldoende animo geheel uit de belangstelling verdwijnen. Het is mogelijk dat Nautilus met zijn oude gevestigde Plantage-tradities het definitieve afscheid wat langer zal uitstellen dan de KN&RV De Maas, maar het naderende einde is niet tegen te houden'

Geen kopers voor Oude Plantage

Maar het ontbreekt aan echt serieuze gegadigden voor ons pand aldaar en het komt dan ook niet zo ver. Men gaat zelfs in 1968 de dringendste reparaties doen en begint in 1970 met het verbouwen van de bar tot de situatie, zoals die nu is. Het pand aan de Oude Plantage blijkt gewoon onmisbaar te zijn voor de vereniging. In de voorgaande jaren was het een en ander onduidelijk geworden als gevolg van de wisselende belangstelling voor het toerroeien. Zo verkeerde dit in 1961 tijdens het 75-jarig bestaan in een stijgende belangstelling, maar in 1962 valt alweer een teruggang te bespeuren. Wellicht zijn de veranderende tijden hieraan schuld: 'de teruggang in het individuele toerroeien is hier al eens meer aan de orde geweest. Die zal wel verband houden met het verschijnsel, dat de moderne mens emo-

tioneler genoeg najaagt in wijder omtrek, daartoe in staat gesteld door snelle vervoermiddelen en een ruimere beurs ' (De Nautiliaan' juli 1962). Ook een andere oorzaak wordt genoemd, maar daar staat dan weer tegenover, dat de zo goed als algemeen geworden vrije zaterdag en in 1964 van overheidswege ingevoerd, gelegenheid geeft tot het maken van weekend tochten.

Toerroeiërs op zoek naar beter water

De groeiende industrie- en woonagglomeraties, die een steeds groter gebied om Rotterdam opslokken, maken het toerroeien met wherries vanuit de Plantage-loods steeds minder aantrekkelijk. Vroeger lokte een nog niet te zeer vervuilde rivier tot een mooie dagtocht naar Vlaardingen, Maassluis en Hoek van Holland. Of stroomopwaarts richting Dordrecht, Streefkerk en Schoonhoven. Vooral een dagtocht stroomafwaarts is tegenwoordig geen plezierje meer. Het drukke verkeer maakt regelmatige roeien onmogelijk en de landelijke strandjes langs het eiland Rozenburg zijn verdwenen. Terwijl vroeger voorbij Vlaardingen een heerlijk zeewindje de nabije aanwezigheid van de zee deed vermoeden, komt tegenwoordig de wens op tot het dragen van gasmaskers om de stinkende walm van de petro-chemische industrie te ontkomen. Ook de rivier stroomopwaarts heeft veel van haar landelijk karakter verloren, terwijl ook daar de scheepvaart zeer is toegenomen.

Daarom is de toercommissie enige jaren geleden begonnen gedurende het zomerseizoen een aantal weekeindtochten te organiseren. Immers, in twee dagen is het mogelijk verder gelegen nog landelijke delen te bereiken. Bovendien geeft het overnachten in een vreemde omgeving aan deze tochten een bijzonder cachet en worden deze daardoor eigenlijk kleine vakantie-tjes.'

Ook ten aanzien van het sociëteitsleven is iets dergelijks te zeggen. Ondanks de mogelijkheid tot bridgen, tafeltennis, schaken, dammen en dominospel, het aanwezig zijn van een leestafel met leesportefeuille, moeten de leden worden op-

gewekt. Er verschijnen dan artikeltjes, zoals het volgende, in 'De Nautiliaan' van april 1965:

Sociëteitlogie

'Het hebben en het houden van een sociëteit heeft een aantal 'logische' gevolgen voor u en voor ons, waardoor het 'vreemde', lees 'gekke' woord hierboven toch weer niet zó vreemd is. Wat gaan we doen? En hoe zullen we het doen?

Vrijdagsavonds zijn we geopend vanaf 8 uur tot minstens 11 uur. Zondagsmiddags van 3 - 6 uur. We hebben werk voor een 30-tal leden, die buffetten en andere hand- en spandiensten verlenen.

Op de vrijdagavonden verwachten wij roeiers-met-roeiplannen voor het weekend, instructeurs(trices), gezelligheidsmensen, kortom 'Nautilianen'.

Op zondag verwelkomen wij graag de oudere leden met of zonder 'luer-introducties'. Met andere woorden: Komt u zondags even langs om een kopje thee e.d. te nuttigen. Bel naar uw oude roeivrienden of introduceert u eens oude ex-Nautilianen. Kunt u we-

* Temidden van de succesvolle darwedstrijdroeiers in de jaren vijftig Nautilus toch ook nog een winnend mannelijke lichte vier. Zie hier v.l.n.r. Wijbe Bleeksma, stuurman Frans Lok, Tjab Schutler en Fons Simons. De vierde roeier was Sietze Ruitinga, die waarschijnlijk deze foto heeft genomen!

Allen waren zogenaamde 'belastingstudenten' die in 1953 tijdens de Hollandia wedstrijden op de Bosbaan zegevierden.

gens uw kinderen niet roeien? Wel, uw vriendin kan dat ook niet en is het dan niet logisch dat u met nog enkele andere gezinnen een afspraak maakt, zodat er in ieder geval een aantal andere echtparen kan gaan roeien. De sociëteit staat tot uw beschikking, evenals Diergaarde Blijdorp en Lommerijk. De sociëteit doet wat koud en kil aan, zegt men. Als men in groten getale komt, valt dat heel wat minder op, terwijl het ook mogelijk is, dat u nog een oude scheepslantaarn, stoelen of andere aankleding bezit voor 'rond de open haard'.

Jubilerend Nautilus voer er wel bij

Voorzitter J. G. Bosma 40 jaar „aan het roer”

ROTTERDAM, 5 febr. — Zaterdagmiddag heeft de roeivereniging „Nautilus” in het eigen intieme, pas gemoderniseerde clubgebouw aan de Oude Planinge officieel de reeks van feestelijkheden geopend rond haar 75-jarig bestaan en daarbij tevens haar erkentelijkheid betuigd aan dr. J. G. Bosma, die veertig jaar vol élan de taak van voorzitter vervulde. Veel genodigden, vrienden en bekenden, gemeente-autoriteiten en vertegenwoordigers van 's lands roeiverenigingen, bevriende relaties en oud-leden gaven acte de présence. Vele sprekers hebben hun bewondering geuit ovr het nooit-aflatende doorzettingsvermogen en de voorbeeldig goede geest, die altoos binnen de jubilerende vereniging een opvallend plus-punt hebben gevormd.

Het was wethouder Langerak van Sport en Recreatie dan ook een zichtbaar genoegen, de vereniging, hoewel zij niet in het bezit blijkt van een geldig geboortebewijs, te mogen complimenteren. Hij wees o.m. op het verstandige, indertijd gedurfde besluit, van „Nautilus” om ook de vrouw binnen deze nobele sport toe te laten.

„Nautilus” bezit een fraai clubhuis en een vloot van 60 schepen. Het verenigingsleven is bijzonder opgewekt en vormt met zijn strijdvaardigheid een waardevolle propaganda voor de roeisport. Daarvoor is de gemeente uiterst dankbaar en ze zal haar aandacht blijven schenken aan „Nautilus” sportieve ondernemingen, ook al zullen moeilijke zaken rond uitbreiding, maar ook... in-

krimping, zoals langs Rotte en Schie, terwille van de modernisering van de Maasstad de club met zorg vervullen.

Zilver

De vice-voorzitter, H. A. van Xuylen, van de raad van Lichamelijke Opvoeding gaf naast zijn gelukwensen een summier beeld van de huidige stand op roeigebied en waar het de jubilerende vereniging betreft, verzocht hij dr. Bosma, ondanks zijn drukke bezigheden, documentatiemateriaal te vergaren om een nog duidelijker inzicht te krijgen in de aangelegenheden „Nautilus”-roeien betreffende.

Vol dank beantwoordde dr. Bosma elk der sprekers; hij verheugde zich bijzonder nu ook eens de zilveren penning, die hij al zo dikwijls mocht uitreiken, zelf voor zijn vereniging in ontvangst te mogen nemen.

Goud

Daarop verklaarde drs. C. v.d. Ploeg, voorzitter van de Ned. Roeibond hoe zinnig hij altijd is geweest met het uitreiken van gouden erepenningen, maar de beschelden ijver en doortastendheid van Nautilus' voorzitter vormden spontaan de redenen hem persoonlijk met dit kleinood te eren.

Tussen al deze loftuitingen aan voorzitter en vereniging had zich voor een kort moment ook burgemeester G. J. van Walsum geschaard tussen de feestelingen om persoonlijk zijn beste wensen aan te bieden.

Ook een deputatie van de Rotterdamse studenten-roeivereniging „Skadi” was aanwezig.

Aan het slot van dit officiële deel stipte de voorzitter De Rutter van de „Kon. Dordtsche” de grote waarde van hechte samenwerking en vriendschap tussen de steden „van dezelfde bloedgroep”: Rotterdam en Dordrecht.

* Tijdens de receptie ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van Nautilus ontving de heer Bosma uit handen van Drs. C. van der Ploeg, voorzitter van de Nederlandsche Roeibond, de gouden erepenning ter gelegenheid van zijn 40-jarig voorzitterschap.

* De heer Bosma in een gezellig onderonsje met de toenmalige burgemeester van Rotterdam G.E. van Walsum.

Na dergelijke oproepen stijgt de belangstelling dan soms wel weer, maar uiteindelijk zal het sociëteitsleven zoals dat vroeger bestond, voorgoed verdwijnen.

Het sociëteitsgebeuren vindt in toenemende mate plaats tijdens enkele grote feesten en aan de viering van het 75-jarig bestaan, is in vergelijking met de viering van het 50-jarig jubileum al een belangrijk verschil te constateren.

Zo wordt er naast de feestelijke nieuwjaarsreceptie een officiële receptie op 4 februari in het bijzijn van de burgemeester en wethouder van sportzaken, naast de jubileumtocht naar Ameide en voor oud-leden naar Schoonhoven, slechts één groot feest georganiseerd en wel in gebouw 'Palace' op 18 februari. Later, bij voorbeeld in 1968 is er een 'boeuf-bourguignon'-feest en weer later een 'etmaal'-feest. Er is sprake van een ontwikkeling van 'inspannende' ontspanning, die tot diep in de jaren tachtig voortduurt. In 1968 moet de in 1962 J.G. Bosma opgevolgde voorzitter D.A. Meyers tijdens de nieuwjaarsreceptie constateren dat er de laatste jaren minder leden aan deze jarenlange traditie deelnemen en hij suggereert, dat dit zou kunnen komen door de wintersportvakantie. *'Toch kunnen wij ons niet onttrekken aan de indruk dat ook een zekere matheid en een zeker gebrek aan enthousiasme bij velen voor hun vereniging, die het in vele opzichten bepaald niet meezit, hier een rol gespeeld hebben'*

Hoofdelijke omslag

Zo is in die tijd de vloot in slechte toestand, omdat er weinig onderhoud aan is gepleegd als gevolg van de grotere aandacht voor het onderhoud van de gebouwen. In 1965 was het duidelijk geworden, dat onderhoud van de Plantage niet langer kon worden uitgesteld. De kosten van de diverse uit te voeren reparaties bedroegen circa f 10.000.-

Via een buitengewone algemene ledenvergadering werd het bestuur gemachtigd tot het heffen van een hoofdelijke omslag van f 25.- voor gewone leden en een evenredig

groot bedrag voor de overige categorieën.

Tot de schatting van f 10.000.- kwam de penningmeester op grond van de volgende redenering: *'... dat ons personeel een deel van het werk uitvoert. Dit aandeel in het werk mag echter niet te groot zijn. Het bestuur is van mening dat nu we eindelijk eens een goede arbeidsbezetting in de werkplaats hebben, het werk aan de vloot en de toekomstige nieuwbouw niet te zeer in het gedrang mogen komen.'*

Het personeel

Het personeel was in de jaren na de oorlog en zeker in de jaren zestig een steeds groter probleem voor de vereniging geworden, en wel speciaal in financieel opzicht. Stijgende sociale lasten en arbeidsloon waren daar niet vreemd aan.

Diverse loodschefs en werkplaatshulpen zijn bij Nautilus in dienst geweest, maar hun aantal werd steeds kleiner. Er waren tijden dat Nautilus én aan de Oude Plantage en aan de Rotte personeel in dienst had. Maar in 1962 is het met die situatie gedaan, want in augustus van dat jaar vertrok de 'botenchef' Kref't en wordt er voor de werkplaats aan de Rotte geen nieuw personeel meer in dienst genomen. Het overige personeel zal het werk aldaar voor een deel overnemen. *'Dit gaat dan ten koste van de dienst aan de Oude Plantage. Het betekent in ieder geval dat de dienst aan de Oude Plantage moet worden ingekrompen. Dit levert dan weer moeilijkheden op met de zaterdag-, zondag- en avonddiensten. Om nu het personeel in de ongemakken van continudienst tegemoet te komen en om tot een meer efficiënt gebruik van de beschikbare arbeidsuren te geraken, heeft het bestuur besloten de zondagsdienst aan de Oude Plantage af te schaffen. De bewaking van vloot en gebouw en het eventueel behulpzaam zijn bij het uitbrengen der boten zullen dan op zondag door eigen leden moeten geschieden.'*

Meer zelfwerkzaamheid geboden

In 1963 vertrekt na 13 jaar dienst de botenchef van de Oude Plantage

Brizee en volgt Aart Vilvoye hem in die hoedanigheid op, waarbij hij tot 1968 nog assistentie krijgt van Bertus Schotte. Het besef dat er steeds meer behoefte is aan zelfwerkzaamheid groeit en blijkt van zulk besef wordt met name opgemerkt tijdens de algemene ledenvergadering van 1965: *'Aardig waren in dit verband de suggesties om onze botenchef Aart Vilvoye behulpzaam te zijn bij allerlei karweitjes. De ervaring heeft aangetoond dat hij dit zeer op prijs stelt. Maar het dient beperkt te blijven tot wat hand- en spandiensten, tot werkzaamheden die niet -om een mode-woord te gebruiken - op het materiaalvlak liggen.'*

Na de bouw van de nieuwe Rotteloods moet de vereniging bezuinigen en gaan ten aanzien van het materiële de dringendste zaken voor. Aart Vilvoye, de chef, knapt naast het vele werk nog andere karweitjes op, die eigenlijk niet tot zijn taak behoren. Om de nood te lenigen, worden de meest gebruikte boten het eerst gerepareerd en worden in de winterperiode bepaalde boten uit de vaart genomen om op deze manier ervoor te zorgen, dat in het seizoen zo veel mogelijk boten in redelijke conditie zijn. Er wordt door bepaalde leden gesproken over 'het museum van Lex Grootenhuis', die in deze tijd materiaalcommissaris was.

In 1974 vertrekt dan als laatste Aart Vilvoye, voornamelijk wegens financiële redenen, en Nautilus is van die tijd af aangewezen op de zelfwerkzaamheid van de leden, af en toe bijgestaan door een professionele botenbouwer, zoals in het begin door de botenchef van de KN&RV 'De Maas' en later die van Skadi.

Het wedstrijdroeien

Hoe stond het in deze jaren met het wedstrijdroeien? Welnu, trad er tegen het eind van jaren vijftig even een lichte inzinking op en werden er in 1958 geen grote overwinningen behaald, en nam Nautilus zelfs niet deel aan de nationale kampioenschappen. In 1959 komt daarin verandering. Zo wint de dames 4x+,

bestaande uit Francis de Rie, Agnes Reuter, Thea Verlinden, Wil van Wieringen en stuurvrouw Annemarie Wolders de Head. Echter het nationale kampioenschap weer niet, omdat zij waarschijnlijk een te druk wedstrijdschema volgden, ook al lieten zij na een gewonnen wedstrijd in Duisburg een wedstrijd in Oost-Berlijn daarvoor schieten.

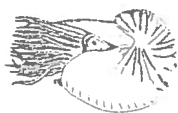
In 1960 herhalen de dames hun winst tijdens de Head, maar na deze wedstrijd haken de overige wedstrijdroeiers af en blijft slechts de dames 4x+ over. Na het behalen

van het nationale kampioenschap wordt de ploeg uitgezonden naar de Europese kampioenschappen, al waar zij echter geen winst boekte. Francis de Rie en Wil Ek (Dordtsche) behalen op 16/17 juli in het nummer 'oude 2x' het nationale kampioenschap. Een ander nationaal kampioenschap behaalt in 1960 Peter Zuiderent in het nummer skiff 17/18 jaar.

Aangezien het aantal wedstrijdroeiers toeneemt en zij in de loop der jaren diverse overwinningen in binnen- en buitenland be-

haalden, volgt nu hier een lijst van roeiers en ploegen die 'grote' wedstrijden in het binnenland wonnen, en van de uitzendingen naar het buitenland.

* Alvorens die lange lijst te geven, hier eerst nog een 'nagekomen' foto van skiffeur Bertus Draayer, over wie op pagina 32 uitvoerig wordt verteld. Op deze foto gaat hij op baan 3 van start op de Bosbaan tijdens de Nationale Kampioenschappen, waarin hij als tweede zou eindigen.

LIJST VAN NA-OORLOGSE COACHES

Bert van den Berg, Elly Hillebrand. Tine Jacobs, ir. P.C. Knoppert, J. van Beest, B. van der Sluys, A. Verhoef, W.J.F. de Ryck van der Gracht, W.M. Jansen, Ron van Wijnen, Froukje Kardinaal, Victor Scheffers.

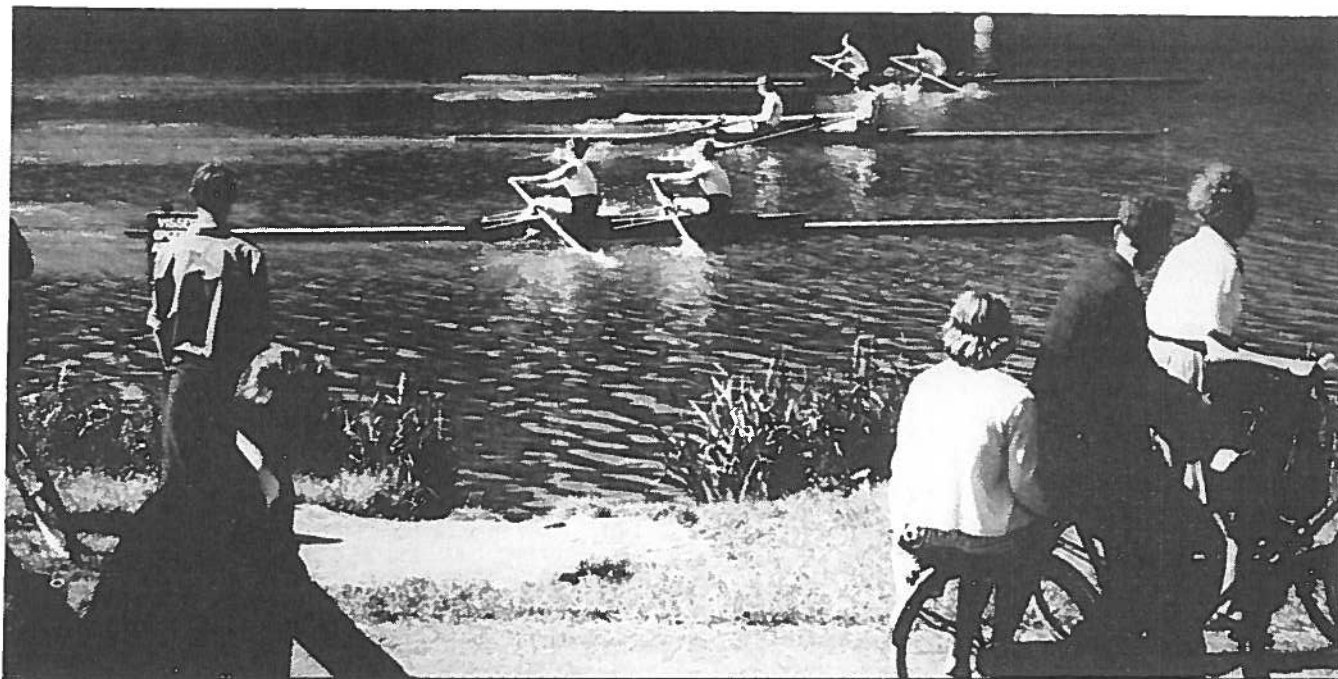
Nationaal Kampioenschap = NK
 Europees Kampioenschap = EK
 Wereld Kampioenschap = WK
 Boottypes in cijfercode

Nautilus-roeisuccessen van 1961 tot en met 1985

1961			
Martien Krijgsman	NK 1x 14/16 jaar		
Thea Verlinden, Francis de			
Rie in combinatie met			
Dordtsche	NK 4x+		
Riek Meyerink en Ada Noorland	NK 2x		
1962			
Heren veteranen acht en heren senioren acht nemen deel aan de Head of the River.			
Joke de Ruiter, Riek Meyerink, Janny Poot, Clara de Heer, Thea Verlinden, Agnes Reuter, Francis de Rie en Hennie Degenkamp	1e Head dames acht		
Puck van Holst	1e Koninklijke jonge 1x		
Martin Krijgsman	1e Koninklijke 1x 14/16 j.		
	1e lustrum-wedstrijden		
	Triton = NK jeugd		
Riek Meyerink, Ada Noorland	1e Koninklijke 2x		
	1e internationale wedstrijden te Essen 2x		
Riek Meyerink, Ada Noorland,			
Francis de Rie, Thea Verlinden	1e Koninklijke 4x+		
In 1962 worden in totaal 36 wedstrijden door Nautilia-nen gewonnen. Dat is een unicum!			
1963			
Jan Maasdijk, Arie Verhoef	1e Koninklijke 2-		
Meisjes 4x+ 17/18 jaar	1e Koninklijke		
1964			
Tine Enthoven, Els Verdouw	NK 2x		
1965			
Barend, Benvery, Gezusters Zöllner, Madeleine de Ryck van der Gracht	1e Head en NK 4x+ dames		
Hans van der Hoog	1e Koninklijke en NK jeugd overnaadse 1x 17/18 j.		
1966			
Martin Krijgsman, Harry Droog (Proteus Eretes)	NK 2x, naar WK		
1968			
Hans Thijs, Nico Horstink	NK 2x junioren		
	4e F.I.S.A. junior regatta 2x		
1969			
Jongens 4+, internationale drielandenwedstrijd te Hamburg na NK.			
Hans Thijs	1e skiffhead 1x 17/18 j.		
Hans van der Hoog met Asopos roeier	NK 2x		
1970			
Ellen Krebs	1e skiffhead		
Ellen Krebs, Trudy Visser	1e ARB 2x		
	2e Aarhus (Denemarken)		
Hans Thijs, Ronald Vervoort	1e ARB 2-		
	Naar FISA-juniorkampioenschappen Ratzeburg (uitgesloten).		
Jan Koen van Gorkom, Maarten van Kleef	1e Koninklijke 2- 17/18 j.		
M. Maaneman, Josette van Veen	en NK		
Ronald Vervoort	1e Koninklijke 2x		
Hans Thijs, Ronald Vervoort	1e Koninklijke 1x 17/18 j.		
	NK 2x		
Jan Koen van Gorkom, Schelle Heerema, Maarten van Kleef, Hans Thijs, Alfred Roobol (ST)	NK 4+ baanrecord, naar WK Griekenland.		
1971			
Hans van der Hoog	1e skiffhead		
Josette van Veen, Marilyn Maaneman	NK 2x		
Maarten van Kleef in combinatie met ?	NK 4+		
1972			
Ronald Vervoort, Martin Krijgsman, Jan Koen van Gorkom, Schelle Heerema, Max Breckelmans (st)	wedstrijden Ratzeburg		
	1e senioren A 4+		
1973			
Jeroen Vervoort	1e skiffhead 1x 16 j.		
	NK 1x 17/18 j.		
Ronald Vervoort, Martin Krijgsman	2e Holland-beker achter Oost-Duitsland en vóór Rusland.		
	Naar Rotseeregatta 2-		
1974			
Jeroen Vervoort	1e ARB 1x sen. B en 17/18 j.		
	Naar Duisburg en Breisach.		
	NK 1x, 5e Ratzeburg		
Ronald en Jeroen Vervoort	3e 2x drielandenwedstrijd te München.		
Ronald Vervoort	WK 1x		
Blussé-beker van de Roeibond voor het behalen van de meeste overwinningen in de skiff.			
1975			
Ronald en Jeroen Vervoort	1e Rotseeregatta Luzern 2-		

Nautilus-roeisuccessen van 1961 tot en met 1985

Ronald en Jeroen Vervoort, Lex van Drooyer, Huib van der Pols (Ne-reus)	NK 4-, naar WK Nottingham	man, Gerard Smits, Ton Degenkamp, Raymond Longayroux, Hans Huizinga, Pieter Offens (slag), Wim Kleingeld (stuurman)	1e Head veteranen 32+ acht
1976		Ronald Florijn (Die Leythe), Victor Scheffers, Jeroen Vervoort, Ronald Vervoort	NK 4x naar Olympische Spelen in Moskou
Combinatie van De Laak en Nautilus naar Breisach 4x+ 17/18 j. meisjes.	Breisack 1x 18 j.		
Victor Scheffers	NK 4x+ meisjes 17/18 j. naar WK Finland	Maria Post, Bernadette de Ridder in combinatie met De Laak	NK 4x+
Wilma Goudriaan met Laakroeisters	binatie met Hunze- en 1e Koninklijke, NK, 4x-	Ladderploeg	NK
Victor Scheffers in com-RTC	NK	Hans van der Hoog	1e skiffhead veteranen
deze 4 in combinatie met een vier van Jason in een acht	1e Koninklijke, NK 2-	1981	
Jeroen en Ronald Vervoort	NK acht	Nautilus/Laak combinatie	1e Head 4+ meisjes
In combinatie met anderen (?)	WK Amsterdam 2-	Ladderploeg	NK voor de 3de maal
		Janneco Pothuis	officieus NK 1x meisjes
1977		Maria Post	NK 1x meisjes
Geen gegevens		Dolf Derks, Frank den Blijker	
1978		Anno de Ridder	officieus NK 2x
Ronald Florijn (die Leythe), Victor Scheffers	3e WK Belgrado 2x	Anno de Ridder, Martijn Cohen (Die Leythe)	NK 1x junioren
Victor Scheffers	1e Koninklijke 1x 17/18 j. en senioren A		naar FISA-juniorkampioenschappen in Sofia 2x 17/18 j.
1979		1982	
Ronald Vervoort	NK 1x	Janneco Pothuis	1e skiffhead 15/16 j.
Ronald en Jeroen Vervoort	NK 2-	combinatie Nautilus/De Laak	
Ronald en Jeroen Vervoort, Victor Scheffers,		Eric Masclee	1e Head 4x+
Frans Göbel (De Hoop)	NK 4x-	1983	NK 1x 13/14 j.
Victor Scheffers, Frans Göbel	NK 2x	Geen gegevens	
Frank de Groot in een combinatie met De Hoop en RIC	NK 4x 17/18 j.	1984	
Hans Sammelius in combinatie met Rijnland en Die Leythe	NK acht 17/18 j.	Eric Masclee in combinatie met Wetterwille	NK 2x 15/16 j.
Hans Sammelius in combinatie met Rijnland	NK 2+	Jaaike Bouhuys, Ria Oonk	1e in eerste heat FISA-veteranenkampioenschappen 2x
Maria Post in combinatie met Rijnland en Breda	NK 4x+ 15/16 j.	1985	
Maria Post	NK 1x 12/14 j.	Jaaike Bouhuys, Ingrid Coulander, Ria Oonk, Wietske Winkelman, Anja Holsmuller (stv)	1e Head 4x+
Anno de Ridder	NK 1x 15/16 j.	Jaaike Bouhuys	1e skiffhead dames veteranen
Marcus Stahlhöfer	NK ladderwedstrijden	Frans Ensink, Koos Maasdijk, Jaap Nieuwenhuizen, Pieter Wiltenburg	3e Koninklijke achter België en Griekenland = officieus NK 4x+
Dolf Derks, Karin van der Vos, Nicolette de Lange, Kennart Dekker	beker nationale ladder	1986	
Verenigingsbeker van de KNRB voor het grootste aantal nationale kampioenschappen.		Koos Maasdijk	NK skiff 18 j.
1980		Koos Maasdijk en Arthur ten Katen	NK 2- 18 j.
Pim Kleykamp (boeg), Thijs Key, Douwe Schuur-		Mascha Roepius	NK skiff M 12-14 j.

* Boven: Rietje Meyerink, blij na een van haar vele successen.

't Zijn de kleine nummers die het doen...

Over het algemeen kan men ten aanzien van het wedstrijdroeien stellen, dat een uitspraak in 1961 door het bestuur gedaan, juist is gebleken. Het bestuur stelde dat in het begin van het roeijaar altijd 'achten' voor de Head worden gevormd, maar dat deze dan meestal daarna weer snel uit elkaar vallen. Daarom moet men zich bij Nautilus concentreren op kleine nummers en 'mochten er tweeën of vieren zijn, dan kunnen zij altijd nog tot een vier, respectievelijk tot een acht gevormd worden, dit omdat de studentenroeiverenigingen beter in de grotere nummers zijn en de algemene tendens in Nederland is, dat de burgerroeiverenigingen zich van de grote nummers terugtrekken.'

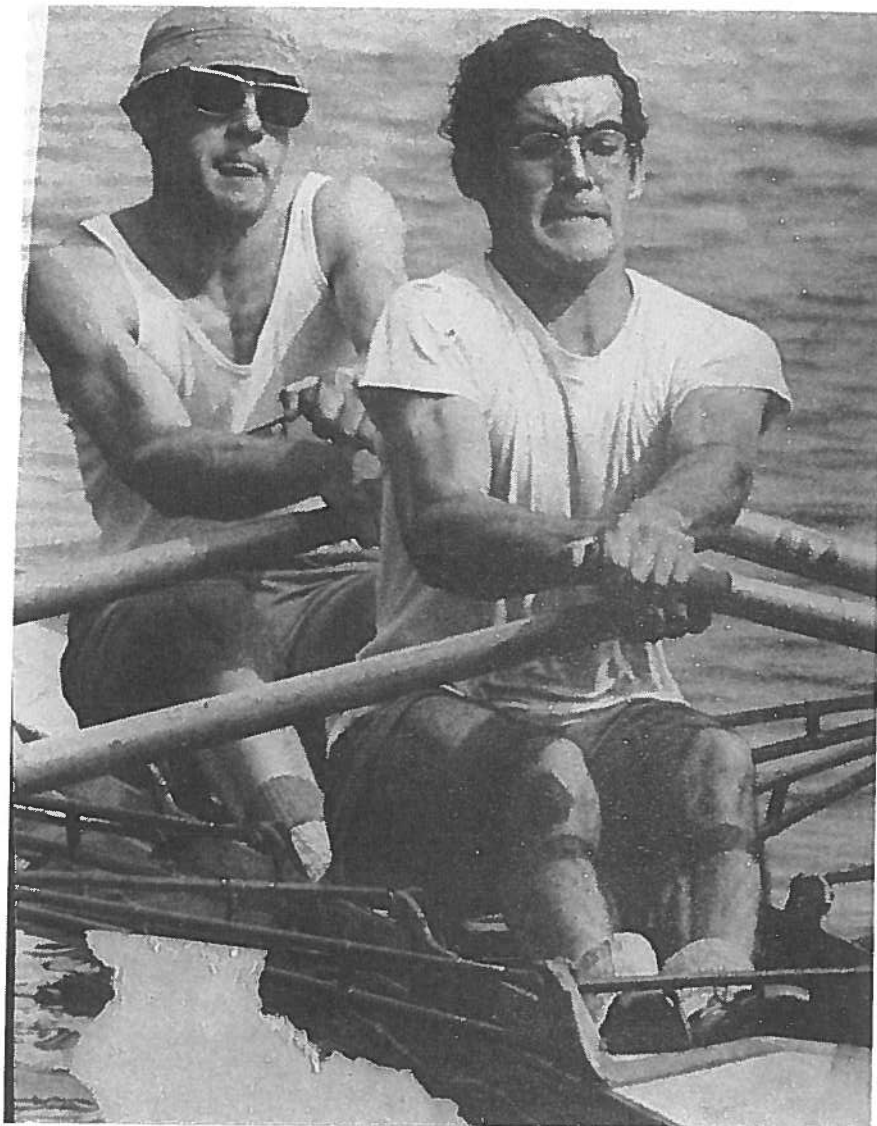
* Rechts: In 1967 werd Ida Rijdsijk op de Bosbaan Nederlands jeugdkampioene M14/16.

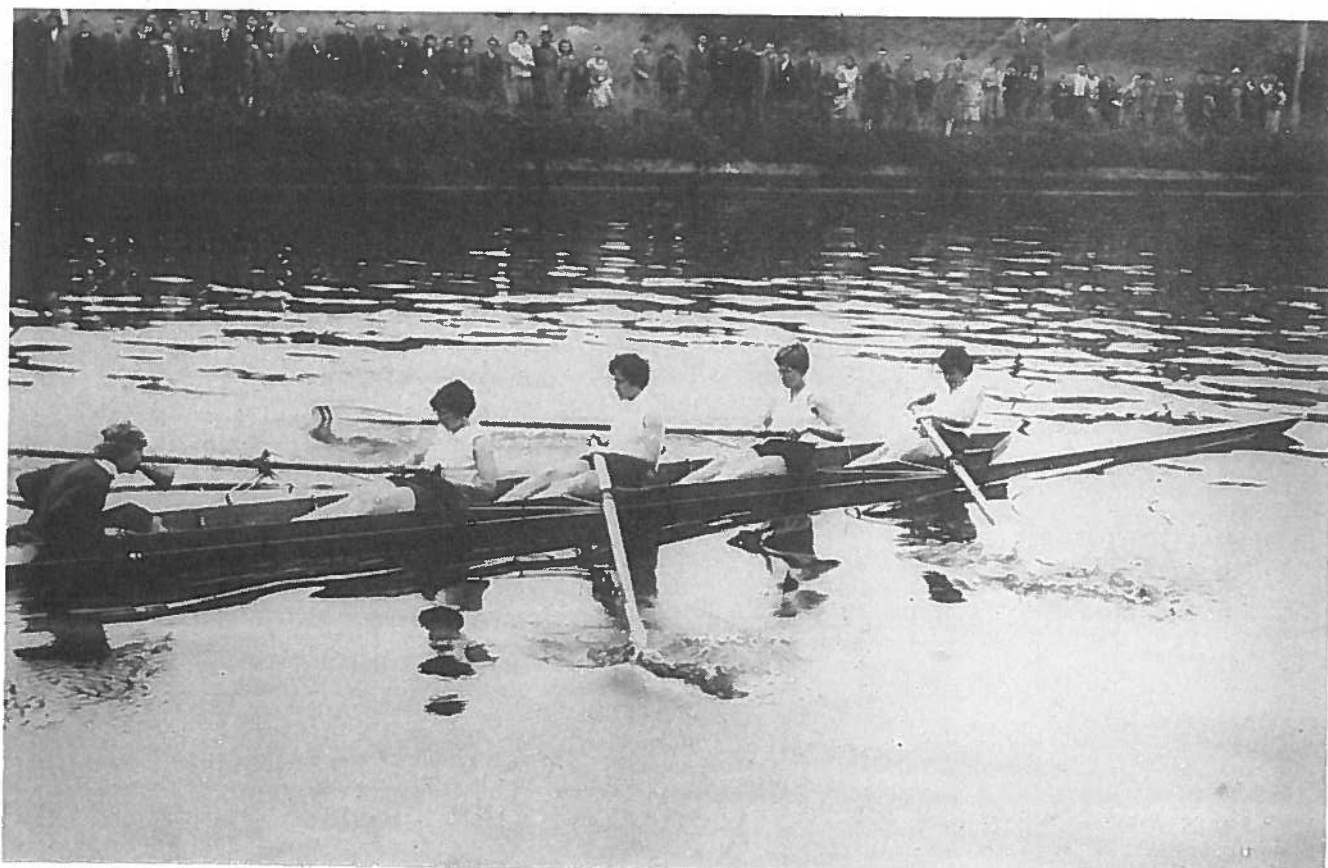
* Boven: In 1962 wonnen Rietje Meyerink (slag) en Ada Noorland (boeg) de Koninklijke.

* Midden: Nog een succesvolle combinatie uit de jaren '60. Mienke de Hoog (boeg), Thea Verlinde, Riekje Meyerink, Ada Noorland (slag) en Madeleine de Ryck van der Gracht (stuurvrouw).

* Hans van der Hoog nam verscheidene jaren aan de Nederlandse Nationale Kampioenschappen deel. Hier zien we hem op boeg met Bernhard Ponsioen (Asopos) op slag het NK dubbeltwee 1969 winnen.

* Ook reeds in 1955 trokken - onder grote belangstelling - de Nautilus dames er flink aan: Coby Nierop (boeg), Jannie Poot, Eva Bremken, Mieke Schot (slag) en Bep Amen (stuurvrouw).

En inderdaad kan men zien dat Nautilus in de jaren daarna tot en met nu, zich het best laat zien in de kleinere nummers. Er moeten dan wel voldoende talenten en natuurlijk goede coaches zijn om dit te realiseren. Zo is er na 1980 weer een duidelijke teruggang te constateren bij de wedstrijdroeiers. Daarnaast kan men zien, dat Nautilus zich met de weinige overwinningen die worden behaald, laat gelden in de jeugd- en veteranenklasse en dat wellicht het gehele senioren-roeien is overgelaten aan de studenten-roeiverenigingen.

Ook de 'oudjes' doen het (nog) best.

Het veteranenroeien komt langzaam op gang rond 1962, als de eerste veteranenacht(en) deelnemen aan de Head, en zet echt door in de jaren zeventig. Zo neemt ook een dames 4x+ deel aan de eerste dames veteranen Head in 1973. In 1976 nemen al 3 heren veteranenachten deel aan de Head en

roeit in 1977 een Nautilus ploeg in Parijs de 'Coupe International Veteran de Paris'. In 1984 winnen 2 veteranenachten respectievelijk de 'Arkelronde' en het 'Zwartewater kampioenschap' en behalen de damesveteranen onder leiding van de heer De Ryck van der Gracht vele overwinningen.

Op veteranengebied is Nautilus dus goed bezig en ook innoverend. Want als in 1977 een acht deelneemt aan de najaarswedstrijden op de Bergse Voorplas in het nummer veteranen 38 jaar en geheel bemand is door werknemers van Mees & Zoonen Assurantien B.V., weet men nog niet tot wat dit zou uitgroeien. In 1981 doen de KR&ZV 'De Maas' en 'Skadi' niet meer mee aan de organisatie van deze wedstrijden omdat deze wedstrijden een aflopende zaak zouden zijn als gevolg van het afnemende aantal deelnemers. Maar tegelijkertijd hadden zich de jaren daarvoor steeds meer bedrijfsachten ingeschreven. Dit leidt in 1982 tot de 'Mees & Zoonen Be-

drijfsachten en Bergse Voorplas Regatta' en worden door de KNRB aangaande dit nieuwe fenomeen voorschriften uitgevaardigd. Maar de Bergse Voorplas Regatta verdwijnt spoedig uit de benaming van deze wedstrijden. Er blijven slechts de regiowedstrijden over naast de bedrijfsachten. Dus ook hier weer voornamelijk veteranen- en jeugdroeiers.

* In 1973 wonnen Wil van Wieringen, Ada Noorland, Agnes Reuter en Francis van Holst de allereerste senioren dames Haed quadruple.

De IJsselmonde-tocht

Niet alleen op de korte baan laten de veteranenroeiers hun kunnen zien. Ook op de lange baan is er activiteit en wel heel specifiek moet hier de naam van Jan Segeren worden genoemd, die vanaf 1947 tot op heden 39x onafgebroken deelnam aan de IJsselmonde-tocht en de daaraan verbonden wedstrijd in de veteranencategorie en die 28x won! Wat deze wedstrijd precies inhoudt, kan men lezen in een artikel dat A. de Jong in 1962 in het novembernummer van 'De Nautilus' schreef:

'De welhaast tot nihil teruggelopen belangstelling voor de wherriewedstrijd, verbonden aan de IJsselmondetocht deed de schrijver van de Nautilus, opgenomen in het voorlaatste nummer, de woorden uitspreken, dat wij ons er bij neer zullen moeten leggen, dat de echte toerroeiërs voor dergelijke krachtmetingen niet meer te vinden zijn.

*Jan Segeren en de IJsselmonde-tochten vormen een paar en een begrip apart!

Daar de geciteerde ontboezeming afkomstig is van een gezagsdrager in onze vereniging, is het wellicht nuttig een poging te wagen om de echte toer-en

** Deze hardwerkende veteranen acht uit het midden van de jaren '70 tijdens een Head of the River bestond uit Jan Maasdijk (slag), Cees Buis, Jan van Luipen, Frits Vroon, Bert van den Berg, Pim Kleykamp, Hans Vaatstra en Dolf de Wolf. Stuurvrouw Ria Pover draagt het startnummer 100!*

raceroeiers op te wekken tot een grotere deelneming aan deze wedstrijden. Het is niet ondenkbaar dat bij een nog verder teruglopen van de animo om aan deze wedstrijden deel te nemen, deze van het programma zullen worden geschrapt. Dit zou een verarming betekenen, daar deze wedstrijden uniek zijn voor de Nederlandse roeisport. Afgezien van het boottype, schuilt het eigen karakter van deze wedstrijden hierin, dat deze over een vrij grote afstand worden verroeid over levend water. Dit levende water kan stuurlieden en roeiers voor problemen stellen, die op het dode water ontbreken.

De tocht om het eiland van IJsselmonde wordt door onze Rotterdamse zus-

tervereniging aangeduid als prestatie-tocht. Wij kunnen de vraag stellen, of het voor een lid van onze vereniging, die gewend is op de rivier te roeien, wel een prestatie is om in een comfortabele dubbele wherrie gezeten deze tocht uit te roeien. De dag wordt gezellig koutend en kaakjes knabbelend doorgebracht. Pijnlijk nauwkeurig wordt er om het half uur gewisseld. Op deze wijze is het mogelijk dagen, ja weken, aan één stuk te roeien, hetgeen bewezen is door degenen, die voor tijdpassering meerdaagse tochten houden naar de Biesbosch, over de grote rivieren of op andere watergebieden van ons land.

Naar mijn mening is het wel als een prestatie aan te duiden, indien een dergelijke tocht in een giek of dubbelskul wordt geroeid, hetgeen verschillende deelnemers aan de IJsselmondetocht plegen te doen. De wedstrijd over het traject tussen de Spijkenisserbrug en de Barendrechtsebrug of omgekeerd, geeft de nodige afwisseling en levendigheid aan deze tocht. Zonder deze wedstrijd is deze tocht slechts slaapverwekkend. De wedstrijd opent evenwel de mogelijkheid om de gezapigheid van het toerroeien te onderbreken en de maximale krachtsinspanning te ont-plooien over een beperkte afstand. Een soort verhoging van het baantempo, hard nodig als een tegengif tegen de slaapverwekkende invloeden, die uitgaan van het kabbelende water en het suizen van de wind om de oren.

De voorbereidingen van de start en de start zelf zijn een belevenis op zichzelf. Men taxeert zijn tegenstanders en men gaat na, welke ploegen men denkt eruit te kunnen roeien. De kamprechttersboot entert je voor het afgeven van het wedstrijdnummer en het overhandigen van de ballast, indien de wherry het voorgeschreven minimum gewicht niet haalt. De zeer serieuze onder de wedstrijdroeiers geven alle bagage die voor het wedstrijdtraject overbodig wordt geacht, over op de boot, waarop de wedstrijdleiding is gezeten. De vraag is, of, gezien het type boot waarin wordt geroeid, een paar kilo meer of minder bagage van enige invloed is op het nuttige effect van de roei-inspanning. Wel

wijst een dergelijke manipulatie erop, dat men aspiraties heeft om zich geheel in te zetten voor het behalen van de wisselprijs.

De start geschiedt als volgt. Enige tientallen meters van de startlijn nemen de ploegen hun boeiplaats in en trachten al strijkend tegen de stroom op hun plaats te blijven. Dan geeft de kamp-rechter het sein, dat de ploegen zich naar de startlijn kunnen laten drijven door de stroom, waarbij de bemanningen der boten dienen zorg te dragen, dat de boten niet in elkaars vaarwater komen en dat deze met zodanige snelheid naar de startlijn varen, dat ze gelijktijdig daar aankomen. Zodra alle boten de startlijn hebben bereikt, volgt het startsein, waarop de roeiers met grote kracht de roeibeweging inzetten om de boten weg te laten spuiten.

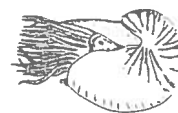
Bij de wedstrijd is niet van toepassing dat de kortste weg ook de snelste is. De stroomdraad van de Oude Maas speelt hier een niet te verwaarlozen rol. Komt men te ver in de binnentocht bij het streven om de kortste weg af te leggen dan raakt men te veel uit de stroomdraad, waardoor de ondersteuning van de stroom bij het houden van de snelheid gedeeltelijk komt weg te vallen. Ook al spant men zich nog zo in, men zal er niet in slagen bij de reeds aangewende krachtsinspanning de boot een extra-snelheid te geven van enige kilometers per uur ter compensatie van de ontbeerde stroomsnelheid. De tegenstander zal, zonder dat hij zich bijzonder hoeft in te spannen, een voor-sprong krijgen van vele bootlengten.'

Basel-Rotterdam

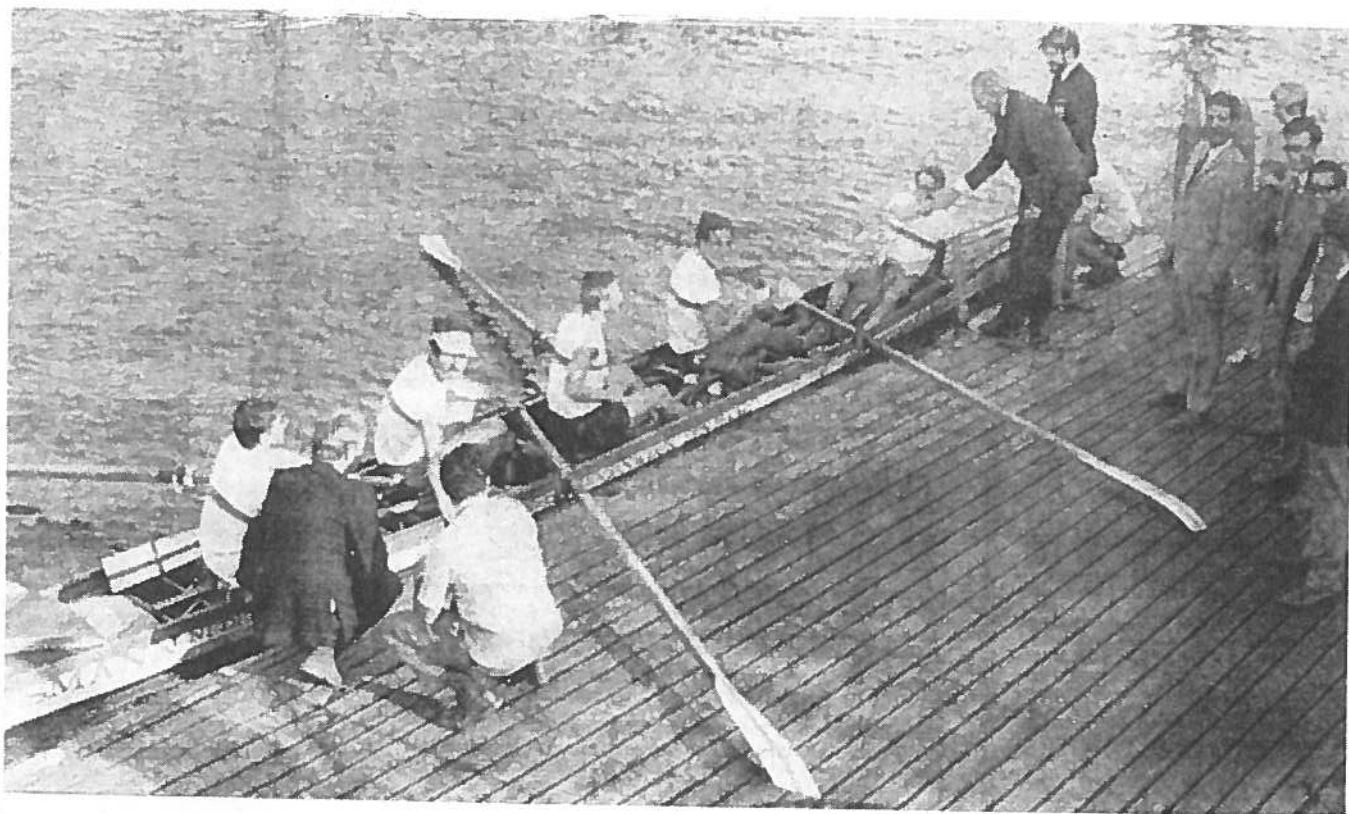
Vele bootlengten lag ook de veteranenploeg van Nautilus in 1964 voor. Doordat zij wachtten op de kamprechttersboot en deze maar niet verscheen, dacht men dat de start voor de wedstrijd al was gegeven en men trachtte dit goed te maken door hard naar Barendrecht te roeien. Men lag dus vele lengten voor, maar uiteindelijk won - toen werkelijk gestart en gefinished was - een ploeg van De Hoop. Gezien de prestaties van een Nautilus-ploeg, bestaande uit Hans van der Hoek (stuurman),

Ton Degenkamp, Jan van Luipen, Hans Goudriaan en Helmuth Kloos, is zelfs de IJsselmondetocht een kortebaanafstand. Zij legden in 1971 het circa 840 kilometer lange traject tussen Basel en Rotterdam af in 11 dagen (26 juni tot 6 juli 1971). Een grote prestatie, die niet vanzelf kwam. Nadat zij via het aantrekken van sponsors (een unicum) het benodigde kapitaal voor deze onderneming bijeen hadden, kochten zij van de vereniging de oude overnaadse instructieboot 'TABE' voor f 500,-. Nadat zij deze geheel hadden opgeknapt en wit hadden ge-verfd om de reclame goed te laten uitkomen, startten zij op 26 juni in de Auhafen even voor Basel. Deze oorspronkelijk uit een grap ontsta-ne onderneming, groeide snel uit tot een dood-serieuze tocht, te meer omdat zij elke dag op bepaalde plaatsen moesten arriveren in verband met verplichtingen aan ook Duitse sponsors, en omdat in het Algemeen Dagblad elke dag een artikel verscheen over hun onderneming, mede in het kader van de aandacht die dat jaar aan de Rijn en de toenemende vervuiling van die rivier werd besteed.

Ondanks het feit dat bij Wesel hun boot volliep en zij naar de kant moesten, haalden zij Nederland. Toen zij Lopik passeerden, kwamen zij op het televisiejournaal! Na deze onderneming schonken zij de boot aan de vereniging, waarna zij werd verkocht voor f 500,- aan een roei-vereniging in Hellevoetsluis.

Rijnbedwingers veilig thuis

* 'Wethouder J.G. van der Ploeg van onderwijs, jeugdzaken en vormingswerk was gisterenmiddag bij de aankomst van de ploeg van Nautilus aanwezig om hen namens de gemeente Rotterdam te verwelkomen. De zes Rotterdamse Rijnbedwingers kregen als blijk van waardering een handdoek met het gemeentewapen, terwijl de coach verrast werd met het zilveren boek van Rotterdam.'

ROTTERDAM - 7 juli 1971 - Moe maar voldaan, zoals dat heet, zijn dinsdagavond 6 Rotterdammers teruggekeerd van een duizend kilometer lange roeitocht vanuit Bazel. Zaterdag een week geleden waren de 6 leden van de roeivereniging Nautilus, in Bazel scheep gegaan. Bij de ontvangst van het team op het terrein van Nautilus aan de Plantageweg, overhandigde drs. J.G. van der Ploeg, wethouder van onderwijs, jeugdzaken en vormingswerk, namens zijn collega wethouder H. van der Pols (sport en recreatie) de leden een handdoek met het gemeentewapen. Coach Richard Ouwerkerk ontving van hem het zilveren boek van de gemeente Rotterdam.

De ere-voorzitter van de roeivereniging, de heer J. Bosma, had voor de lange-afstandroeiers een medaille,

die ter gelegenheid van deze tocht was vervaardigd.

Het team, bestaande uit coach Richard Ouwerkerk, stuurman Hans van de Hoek, Ton Degenkamp, Helmut Kloos, Jan van Luipen en Hans Goudriaan, heeft op de tocht met talrijke moeilijkheden te kampen gehad.

De vermoeidheid speelde een grote rol (per dag werd een honderd kilometer afgelegd), maar ook onverwachte tegenslagen bleven niet uit. Zo bevond de ploeg zich bij voorbeeld plotseling enkele meters vanaf een stuwdam, waarachter het water zes meter naar beneden stortte, en veertig kilometer voor de Nederlandse grens moesten de roeiers zelfs zwemmend de boot naar de kant duwen, omdat intensief

scheepvaartverkeer zoveel golfslag veroorzaakte, dat het scheepje volliep en dreigde te zinken.

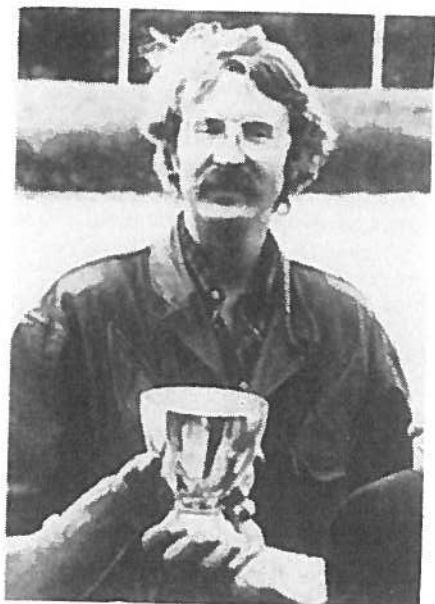
1974 - 1980: een Nautilus epos!

De periode 1974 tot en met 1980 is ongetwijfeld en zonder enige kijf het hoogtepunt geweest in het 100-jarig roeibestaan van Nautilus. Op vrijwel alle nationale en internationale roeibanen - tot op de Olympische Spelen van 1980 in Moskou toe - werd de naam 'Vervoort' in enkelvoud of in duplo - met respect uitgesproken. De zegetochten van Ronald en Jeroen Vervoort staan summier vermeld op de pagina's 42 en 43.

* Rechts boven: Maar Victor Scheffers kon het in de skiff ook alléén!.

* Rechts: Tijdens de Nationale Kampioenschappen in 1979 de winnende dubbelvier. Jeroen Vervoort, Victor Scheffers, Ronald Vervoort en Frans Göbel. In deze Nautilus/De Hoop dubbelvier zitten ook de winnaars dubbeltwee (Victor en Frans), de winnende twee zonder stuurman (Ronald en Victor) en de skiffwinnaar (Ronald).

*In het maandblad "ROEIEN" van de KNRB van 29 augustus 1979 lezen we over Wil Janssen: 'Het kampioenschap van Nederland voor heren roeiers werd dit jaar volledig overheerst door een klein groepje scullers, die een prachtige show ten beste gaven. De boordroeiers moesten in deze groep hun meerdere erkennen. In het late voorjaar heeft de coach Wil Janssen van Nautilus een viertal scullers 'bij elkaar gepraat'. Aanvankelijk schijnt het zijn bedoeling te zijn geweest om een zuivere Nautilus dubbelvier op het water te brengen, maar problemen met inpassing hebben hem op de greep naar Frans Göbel gebracht. Supercoach Wil Janssen veroverde op deze Nationale Kampioenschappen met 4 roeiers 4 titels!

Nautilus' allerhande

De 'Onderlinge'

Naast het serieuze wedstrijdroeien werd erin deze jaren ook deelgenomen aan regio- en competitiewedstrijden. In de jaren zeventig bloeide dit wel, de jaren tachtig toonde echter weer een daling van dit enthousiasme. Ook wisselend is de belangstelling voor de 'Onderlinge'. Al vóór de oorlog moest deze traditionele 'wedstrijd' wel eens worden afgelast; soms wel een paar jaar achter elkaar. 1960 en 1961 waren waarschijnlijk de topjaren uit de geschiedenis van de 'Onderlinge', want in 1961 waren er ongeveer 200 inschrijvingen en in 1960 was dat aantal nog hoger. De oorzaak hiervan lag bij de jeugd, die groot in aantal op diverse nummers inschreef.

Jan van Beest was de drijvende kracht achter het jeugdroeien. Maar ook hij kan niet tegen de stroom op, mede omdat het roeien op de vrije schoolmiddagen niet meer is te realiseren en de belangstelling daarvoor toch al was gedaald als gevolg van de gewijzigde schooltijden. In 1972 vertrekt Jan van Beest uit de actieve roeiwereld. Een aantal leden is bereid om bij de instructie en/of bij het algemene toezicht assistentie te verlenen. Het geheel onder leiding van Henk Hoeksema.

Geldprijs

In 1976 komt er weer enige activiteit op jeugdgebied. Het betreft hier steeds de zeer jeugdige roeiers en roeisters vanaf 12 jaar en sinds 1977 vanaf 10 jaar. Froukje Kardinaal en Ron van Wijnen hebben het dan druk met de opvang van de jeugd. Dit speciaal wat betreft het 'ladderroeien': behendigheidswedstrijden voor de jeugd. Driemaal achtereenvolgens behalen hun pupillen een officieus nationaal kampioenschap en in 1980 winnen zij zelfs een geldprijs van f 5.000,-. Maar in 1980 is het ook met deze groep gedaan, onder andere omdat het aantal zeer jeugdige leden nog meer is gedaald.

De ballotage

Behalve de leeftijdsverlaging voor het jeugdlidmaatschap moet er nog een andere belangrijke wijziging ten aanzien van het verkrijgen van het Nautilus-lidmaatschap worden vermeld. In 1975 werden namelijk de statuten en het huishoudelijk reglement gewijzigd, onder andere wat betreft de ballotagecommissie. Deze wordt afgeschaft en vanaf dan is Nautilus een 'open' vereniging. De ballotagecommissie was in 1919 in het leven geroepen omdat het door het toen steeds groter worden van de ledental niet meer doende was

deze tijdens de algemene ledenvergadering 'voor te hangen'. Dit 'voorhangen' hield in dat men met de adspirant-leden kennismaakte en besloot hen al dan niet als lid toe te laten. Vanaf 1919 werd dit gedaan door een ballotagecommissie, die door de algemene ledenvergadering werd gekozen. Adspirant-leden moeten dan door 2 leden worden voorgedragen. Op deze manier kon men een goed toezicht houden op de kwaliteit van het ledenbestand. Dit toezicht bewees haar nut toen in 1947 van bestuurszijde aan de leden werd verzocht voorzichtig te zijn met het voordragen van adspirant-leden in verband met een eventueel oorlogsverleden c.q. een vroeger lidmaatschap van de NSB en andere 'foute' lidmaatschappen/activiteiten.

In 1955 zijn er veel klachten over de commissie, hetgeen samenhangt met klachten over nieuwe leden. De commissie antwoordt daarop dat de voordragers zich meer verantwoordelijk moeten tonen en dat de leden de kandidaten op lijsten kunnen 'checken'. De ballotagecommissie moet in 1960 lange wachtlijsten afwerken. In 'De Nautiliaan' van maart 1960 staat daarover het volgende:

'De eerste vlag kreeg de ballotagecommissie te verduren. De klacht over het blijkbaar tijdrovend onderzoek en het daarmee gepaard gaande lange wachten van roeipopelende kandidaten is niet nieuw. Maar de commissie kan moeilijk elke dag vergaderen, ook niet in het hoogseizoen, en bovendien ligt de schuld vaak bij de kandidaatleden die treuzelen met het geven van inlichtingen of het maken van afspraken. Het werk van deze uitzonderlijke commissie is soms subtiel, dikwijls moeilijk en bijna altijd tijdrovend en dit zal zo blijven als men althans van de ballotage geen wassen neus wil maken.'

In 1972 gaat de ballotagecommissie een andere werkwijze volgen. Men bezoekt voortaan de leden niet meer individueel, maar men wacht tot enkele nieuwe leden zich hebben aangemeld en spreekt met hen dan een datum af om in het socië-

ROEIVEREENIGING "NAUTILUS", ROTTERDAM.

Voorgedragen als lid de Heer *A. de Vletter*

16 lid van Schoonderloo

dóór den Heer *E. R. van Leenhoff*

Rotterdam, *9 Jan.* 1895

NAMENS HET BESTUUR:

E. R. VAN LEENHOFF, *Secr.*

* In de jaren 1960/61 konden de 'Onderlinge Wedstrijden', die toen op de Zweth werden verroeid, zich in een grote belangstelling verheugen.

teitsgebouw aan de Oude Plantage kennis te maken. Tijdens de algemene ledenvergadering van 29 maart 1974 stelt Hans van der Hoog echter voor de ballotagecommissie op te heffen, want deze is naar zijn mening een kennismakingscommissie geworden. Het bestuur stelt voor tijdens de algemene ledenvergadering van 1975 een wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement te bespreken met als doel opheffing van de ballotagecommissie. En aldus geschiedde, mede met het oog op eventuele subsidie van de gemeente Rotterdam.

Oude Plantage nog steeds te koop.

In 1973 vroeg men een dergelijke subsidie aan omdat het financieel slecht ging, er grote uitgaven gemoeid waren met het onderhoud van de twee panden aan de Rotte en de Oude Plantage en het ledental, zoals bij alle roeiverenigingen in Nederland, terugliep. In 1973 is de situatie zelfs zo erg dat er in 'De Nautiliaan' te lezen valt dat 'bij Nautilus vertrouwen in de toekomst ontbreekt en er slechts een vage hoop op beter rest.'

Men was toch nog altijd op zoek naar een koper voor het pand aan de Oude Plantage. De KR&ZV 'De Maas' had haar afdeling aldaar al in 1973 verkocht en het Nautilus-bestuur denkt ook een serieuze kandidaat gevonden te hebben. Een exploitant wil in het pand een bowling centrum beginnen, maar dit plan gaat uiteindelijk niet door, want de prijs die hij bood was niet

hoog genoeg om een nieuwe sociëteit aan de Rotte en een nieuwe woning voor de 'chef' te realiseren.

In 1975 en later nog eens zijn er horeca-exploitanten die een bod doen op het pand, maar men kan steeds niet tot een akkoord komen. In 1979 is ook van gemeentewegen de toekomst van het gebouw onzeker, omdat de gemeente onduidelijk blijft over haar plannen met het gebied in Oost-Kralingen. In 1980 is er dan uiteindelijk meer zekerheid als het bestuur te horen krijgt dat Nautilus niet uit het pand hoeft te vertrekken, omdat een en ander in het bestemmingsplan is opgenomen. Nog even dreigen er problemen met een Kralingse jeugdsociëteit, maar hun komst naar het oude pand van 'De Maas' gaat in 1981 niet door.

Waar Nautilus in al die jaren tot 1974 op dreef toen het financieel zo slecht ging, was de inzet van de leden. Via kranteninzamelacties ('op een zee van kranten kan een extraatje drijven'), de verkoop van boten die vrijwel niet gebruikt werden, het verhuren van ruimte in het pand aan de Oude Plantage aan 'De Maas', een enkele gift van f 8000.- van de gemeente in 1974 en veel zelfwerkzaamheid hield en houdt Nautilus nog steeds het hoofd boven water.

Sinds 1974 keert het tij wat ten goede, wanneer een lichte opbloei van de vereniging valt te constateren, het aantal leden weer stijgt en er - de volgende jaren - steeds meer inkomsten dan uitgaven zijn. De eerder geprezen zelfwerkzaamheid van de

leden is in 1981 echter dermate gering - dat wil zeggen: het komt altijd op dezelfde mensen neer - dat er een extra editie van 'De Nautiliaan' (sinds 1972 weer in eigen beheer uitgegeven) verschijnt, die geheel gevuld is met noodkreten van bestuursleden. Enkelen van hen in het bijzonder kunnen hun plannen niet verwezenlijken en een van hen, Ton Degenkamp, zal het jaar daarna aftreden als commissie van materieel. De leden worden opgeroepen om meer te doen dan alleen maar roeien, want de 30 man op wie tot dan toe alles aankwam, houden het niet vol.

Alle kleuren van de regenboog

Een groot gedeelte van de leden laat het inderdaad afweten en een symptoom van hun ongeïnteresseerdheid zou hun ongedisciplineerdheid kunnen zijn. Aan de Rotte is het vaak een troep, alles wordt bij vertrek gewoonweg achtergelaten en ook ten aanzien van de kleding is het einde zoek. Men roeit in alle kleuren van de regenboog en het bestuur maant tot zelfdiscipline om vooral toch de verenigingskleuren te dragen.

Dit geluid was niet nieuw, want in oktober 1963 was al iets dergelijks over het verval te horen:

Een paar opmerkingen van enkele oudere leden, die voor deze keer nu eens naar de Plantage gekomen waren, mogen dus best eens bekend worden: 'Is het hier altijd zo'n troep? Wat lopen die lui er schunnig bij! Gaan die zó een wedstrijd roeien? Is er geen voorgeschreven roeikleding meer?' En het volkomen gebrek aan stijl van een in gewone kleren gestoken figuur, die in aller ijl een acht moest sturen en er spoedheidshalve zó maar in sprong met zijn harde schoenen, sloeg hen met stomheid.

Nu zijn uiterlijkheden in de ogen van de jeugdige raceroeiers misschien erg futiel ten opzichte van de grote zaak: het winnen van een race en het vlot doen verlopen van de wedstrijden. De Onderlinge zijn bovendien maar een onderonsje. Maar vergeet niet dat ook niet-leden vanaf de kant de ploegen de haven in en uit zien varen - en wer-

kelijk - sommigen zagen er zó rommelig, vuil en onverzorgd uit, dat je je onmogelijk trots kon voelen lid van hun vereniging te zijn.

Iedereen die in een verenigingsboot stapt, moet de clubkleuren dragen. Als hij zich aan deze discipline niet wil onderwerpen, behoort hij geen lid van een club te worden. Laat iedereen van de deelnemers dus eens nagaan wat er bij hem of haar niet correct geweest kan zijn. En draag die spullen niet meer in de boot. Corrigeer voortaan elkaar eens in je ploeg. Er lopen plenty leden rond aan wier tenue een voorbeeld ge-

nomen kan worden en zij winnen nog wedstrijden bovendien! En, oudere leden, doet u er ook eens iets aan. Por uw vroegere ploeg- of toergenoten op en spreek af gezamenlijk eens naar een clubavond te gaan. Hernieuw contacten en u zult zien, dat u zich weer best thuis voelt op Nautilus!

De oproep voor meer zelfwerkzaamheid heeft enig succes en Ton Degenkamp, de materiële commissaris, besluit in functie te blijven als hij hoort, dat hij assistentie krijgt bij zijn werkzaamheden.

Totale onderhoudskosten, exclusief vernieuwingen resp. verbeteringen en exclusief BTW f 192.517
inclusief BTW f 227.000

In het totaalbedrag zijn ZEER DRINGENDE werkzaamheden begrepen ten bedrage van f 62.000.- exclusief BTW.

Mede met het oog op de grote financiële lasten, waarvoor wij zullen komen te staan, is het bedenkelijk dat ons ledenbestand terugloopt. Volgens opmerkingen, gemaakt in de Introductiecommissie, zou deze gang van zaken tegengesteld zijn aan hetgeen bij andere roeiverenigingen gebeurt. Daar zou sprake zijn van een groei van het ledenbestand. Verondersteld werd dat de ledenwerving bij die roeiverenigingen professioneler van aanpak zou zijn. Het bestuur heeft nu besloten een nieuwe commissie - ja lacht u maar - te vormen die zal nagaan op welke, wellicht meer professionele manier de ledenwerving en de publiciteit dienen te worden aangepakt. Hopelijk helpt een andere aanpak ons door het dieptepunt heen.

Gemeentelijke subsidie

In verband met de restauratie was het bestuur al jaren in de slag met de gemeente Rotterdam voor subsidie. In 1982 wilde de gemeente slechts materiële hulp verlenen, maar in 1984 wordt het gemeentelijke standpunt gewijzigd. De restauratie van het pand Oude Plantage wordt dan een tijd stilgelegd, want de subsidie geldt voor nog uit te voeren werk. Op 10 mei 1985 wordt de subsidie toegezegd en kan echt met de restauratie worden begonnen.

Adviescommissie Oude Plantage

In 1983 wordt een 'commissie voor advies over het pand Oude Plantage' gevormd, die moet onderzoeken of men met de nu toch hoognodige grote restauratie moet beginnen, of dat men moet verhuizen, want veel financiële reserve heeft de vereniging niet.

De commissie, bestaande uit Kees Franssen, Henk de Gier, Jan van Luipen en Dé Meijers, komt eind 1983 met het verslag van haar onderzoek. Dit komt neer op het volgende:

De commissie heeft:

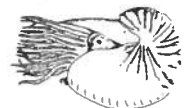
- (a) gezocht naar mogelijkheden om de exploitatierekening te verlagen;
- (b) onderzocht of we wellicht beter een nieuw gebouw op de huidige lokatie kunnen zetten;
- (c) de mogelijkheden onderzocht voor een nieuw gebouw op een andere lokatie;
- (d) bekeken een bestaand gebouw binnen de agglomeratie Rotterdam te verbouwen;
- (e) de mogelijkheid onderzocht de roei-accommodatie onder te brengen in een aangepaste aak;
- (f) de consequenties nagegaan van het verplaatsen van het roeien naar uitsluitend de Rotte.

De conclusie van al deze onderzoeken luidt dat de roeiaccommodatie aan de Oude Plantage moet worden gehandhaafd, en het gebouw aldaar zou moeten worden hersteld. Bij deze conclusie zijn de volgende punten van belang geweest:

- + centraal gelegen accommodatie;
- + unieke ligging aan de rivier;
- + groot aantal rivierroeiers (circa 40 % van de senior-leden);
- + De overwogen alternatieven moeten worden verworpen daar de kosten daarvan veel hoger zijn dan die voor het herstel van het huidige gebouw.

Tot zo ver de samenvatting van het rapport. Het bestuur voegt hieraan nog toe dat er eveneens direct noodzakelijke werkzaamheden moeten worden verricht aan onze Rotte-loods aan het Prinsemolenpad. De loods is namelijk verzakt en de waterafvoer funktioneert niet meer.

Te verrichten werkzaamheden: asfalt verwijderen, strook langs beschoeiing verhogen met bielzen, betontegels opnemen, minimaal met zand verhogen en opnieuw bestraten zowel binnen als buiten de loods, border ophogen, riolering herstellen inclusief nieuwe schrobputten. Kosten exclusief BTW (prijs peil november 1982): f 42.500.-.

Oude Plantage: een uniek pand!

In 1975 schreef Max Hemelraad
over het unieke pand:

'Een ieder die het clubgebouw van de roeivereniging Nautilus aandachtig bekeken heeft, zal het zijn opgevallen dat het gebouw - in 1924 gebouwd door de architect H. van der Kloot Meyburg - bijzonder fraai is qua lijn, contour en proportie. Het gebouw toont duidelijk de invloed van de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright, die kort na de eeuwwisseling een zeer moderne architectuur in Amerika lanceerde. Het clubhuis van Nautilus sluit geheel aan bij het sterk Amerikaans beïnvloede latere werk van Berlage en het werk van architecten als W.M. Dudok, J. Wils en J.J.P. Oud. Tot de schoonheidsidealen van Frank Lloyd Wright hoorde o.a., dat de bouw gedeeltelijk door water omringd zou moeten worden, zodat de gevels door het water weerspiegeld zouden worden; het thema van de 'reflecting pool' werd ook in Nederland toegepast, o.a. te Den Haag voor het Gemeentemuseum.

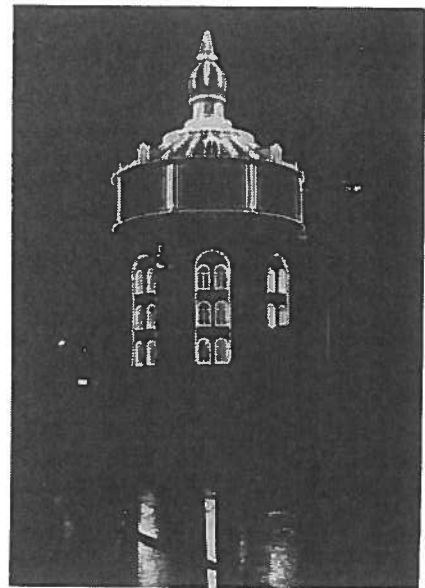
Mieras schrijft in het 'Bouwkundig Weekblad' van 4 juli 1925: Het geval was niet makkelijk en eigenlijk ook wat ondankbaar, omdat het botenhuis geheel op de wal ligt en direct contact met het water mist. De architect miste het zoo dankbare gegeven van het weerspiegelende water. Het gebouw is nu als een visch op het droge'. (einde citaat).

Hij gaat verder met te stellen, dat het gebouw zo veel feestelijker geworden zou zijn, als het direct aan het water gestaan zou hebben en hij verwijt de architect 'bescheiden tinten' gebruikt te hebben voor het houtwerk van kozijnen en ramen. Over het interieur is er niets dan lof; het heeft 'de vereischte levendigheid' al moet daar wel bij gezegd worden, dat men 50 jaar geleden beschikking had over meubilair dat geheel qua stijl bij het gebouw paste, en dat men 50 jaar geleden gewend was meubelen met enige zorg en zuinigheid te gebruiken.

Voor Nautilusleden is het - dunkt me - leuk te weten, dat het clubgebouw waarover de vereniging beschikt, niet gebouwd is in de 'kan-geen-kwaad-stijl' maar dat het gebouw kunsthistorisch gezien, wel degelijk van enig belang geacht mag worden. Het is derhalve alle kosten en moeite waard, wat er 50 jaar na de voltooiing van de bouw nog intact is, zorgvuldig te onderhouden en behouden.

P.S. Het is wellicht het overwegen waard, bij de eerstvolgende opknapbeurt van het exterieur het houtwerk te voorzien van 'onbescheidener tinten'.... Beter te laat dan nooit...

* Ook het uitzicht op buurman de watertoren kan - vooral 's avonds - soms verlichtend zijn.

* Al wordt de gevel van ons clubgebouw dan niet door het water van de rivier weerspiegeld, het uitzicht op de Maas is er niet minder fraai door.

Aan het toerfront keert het tij

De houding ten opzichte van de Oude Plantage zal waarschijnlijk ook wel hebben samengehangen met de animo voor het toerroeien. Toen de belangstelling daarvoor in de jaren zestig en in het begin van de jaren zeventig gering was, wilde men ook van het pand af. Dat die belangstelling gering was, valt af te leiden uit het feit dat vele tochten gewoonweg niet doorgingen. De enige die altijd doorgaat en veel deelnemers trekt, is de Pinkstertocht. Dit soort meerdaagse tochten is echter steeds moeilijker te organiseren want *'in het westen des lands is haast geen overnachtingsmogelijkheid meer voor een appel en een ei.'*

Maar in 1976 lijkt ook aan het toerfront het tij te keren. In 1977 is er zelfs een mededeling in het bestuur dat er aan de Oude Plantage weinig wherries en geen gieken zijn. Wat later worden aan het botenbestand aldaar de 'ELSA', de 'MAASGIEK' en een dubbelvier toegevoegd. In 1981 was het zelfs zó dat de toercommissaris schrijft dat het toerroeien zich in een bijzondere belangstelling mag verheugen. Of, zoals hij het kernachtiger uitdrukte: *'Men stormt af op alles wat op toergebied wordt georganiseerd.'*

In dat jaar wordt zelfs driemaal een 'Lingetocht' georganiseerd. Voorts roeien Nautilianen in Frankrijk op de Doubs, op de Marne en op Duitse rivieren. In 1985 wordt een 100-kilometer wherrietocht verroeid van Renkum naar Rotterdam bij wijze van proef voor deze in het Eeuwfeestjaar te houden tocht. *'Dit is geen decadente toertocht met uren lange braspertijen op met zorg uitgekozen strandjes.'*

Over dit gedrag schrijft Rob Datema in 'De Nautiliaan' van maart 1985 een ludiek verhaal, maar ver van de waarheid zal hij niet zitten.

'U kent vast allemaal de voorwaarden waaraan een perfecte wedstrijdroeier moet voldoen: 'een wedstrijdroeier moet groot, sterk en dom zijn.' Voor een toerroeier gelden andere voorwaarden: 'Een toerroeier moet in staat zijn om vergezeld van een niet onaanzienlijke

hoeveelheid drank het nuttige met het nuttigen te verenigen.'

Dat beide categorieën roeiers binnen onze vereniging moeiteloos aan de gestelde voorwaarden voldoen, is een ieder bekend. Bij elk vertrek van een toertocht denkt elk normaal mens dat het oog van de toerroeiers vele malen groter is dan de maag, gezien de waarlijk gigantische hoeveelheden leeftocht en drank die voor een simpele week-entocht worden aangedragen. Doch na elke tocht is vast te stellen dat nagenoeg alle leeftocht de tocht niet heeft overleefd en dat de eenden onderweg er ook niet vetter op geworden zijn. Wie mocht denken dat de toerroeiers niet kieskeurig zijn bij het verzwelgen van deze massa voeding, heeft het faliekant mis. Onderweg wordt veelal reeds een aantal culinaire hoogstandjes volbracht: toast met kaviaar, zalmpaté, krentenmik, enz., enz. En het wordt u als u erom vraagt binnen enkele seconden, na een zoekpartij onder de huik achter de stuurstoel, met een glimlach door de dienstdoende kokreservestuurman aangereikt. 's Avonds weten de toerroeiers, aangekomen in het oord van bestemming, dankzij hun verfijnde reukzin, blindelings het culinair hoogst aangeschreven etablissement te vinden.

Wat een flauwekul, zult u denken; onlangs werd echter het bewijs van het bovenstaande voor de tweede maal geleverd. De eerste maal was enige jaren geleden. Na een Pinkstertocht in Scheer wolde werd 'Kaatje bij de Sluis' in Blokzijl als meest ideale eetgelegenheden in de directe omgeving door de toercommissie aangeprezen. Voor de aanvang van de terugtocht naar Rotterdam, maakten velen daarvan een dankbaar gebruik. En ziet, korte tijd later werd genoemd etablissement door de heren van de Michelin-gids uitverkoren om voortaan door het leven te mogen gaan gesierd met een heuse Michelin-ster.

De tweede maal vindt zijn oorzaak in de twee jaar geleden noodgedwongen verwisseling van Geldermalsen voor Buren als pleisterplaats voor de Lingetochten. Nadat bij aankomst de neuzen in de lucht waren gestoken en feilloos de richting was aangegeven waar ons diner te vinden zou zijn, werd na

het douchen en verkleeden koers gezet naar 'de Gravin van Buren'. Tot volle tevredenheid van alle toerroeiers die bij de Gravin aan tafel schoven werd daar de afgelopen twee jaar genoten van de verfijnde kookkunst van de eigenaar, de heer Bloier.

En zowaar, de heren van Michelin hebben ons ten tweede male gevolgd in onze keuze. In de nieuwe editie van de Michelin-gids voor de Benelux staat 'de Gravin van Buren' vermeld met eveneens een heuse ster.'

Dan waren er in 1985 ook nog enkele leden die persé een grote afstand wilden roeien. Piet van der Ende, Joost Rijnsdorp en Fred van der Velden roeiden in september van dat jaar het Meer van Genève rond - een afstand van 160 kilometer - tijdens een door de Société Nautique georganiseerde toer-, prestatie- en wedstrijdtocht 'Tour de Lac Leman.'

Geen Sociëteitsleven meer

Wist het toerroeien zich dus nog te herstellen en tot nieuwe bloei te komen, het sociëteitsleven behoort - zoals reeds eerder gezegd - tot het verleden, ondanks de pogingen in 1981 om dit nieuw leven in te blazen. Een feest met vooraf spelletjes, zoals in 1976 tijdens de viering van het 90-jarig bestaan, zal wel niet meer voorkomen. Ook toen probeerde men weer iets te doen herleven van vroeger. Op 22 mei roeide een grote groep Nautilianen in wherries, gestoken in roeikleding anno 1886, van de Rotte naar de binnenstad, alwaar de zogenaamde Binnenstadsdag werd gehouden. Aldaar stapten zij uit en liepen via de Coolsingel in optocht naar het stadhuis, waar zij in de hal werd ontvangen door Koos Postema, de ceremoniemeester van die dag.

Maar naast dit soort ontspannende ontspanning doet men tegenwoordig meer aan inspannende ontspanning naast het roeien. Sinds het begin van de jaren tachtig worden er steeds meer fietstochten, hardloophwedstrijden in diverse vormen en maten en een Nautilus mini-triathlon georganiseerd, waarvoor de belanning nog steeds

* Al zou dan een toerroeier in staat moeten zijn om 'vergezeld van een niet onaanzienlijke hoeveelheid drank het nuttige met het nuttigen te verenigen', toch komt er bij deze tak van de roeisport wel eens iets anders om de hoek kijken. Ook toerroeiers moeten tijdens hun tochten soms 'klunen', zoals hier tijdens de zuid-hollandse plassentocht in 1984.

groeïende is. Zoals al eerder vermeld, was het aantal jeugdleden dalende, maar de aandacht van het bestuur voor dit deel van het ledenbestand moest in die jaren wel toenemen. Diverse malen waren er problemen met de jeugd of met de jeugdcommissie, het beheer van de sociëteit en de bar aan de Rotte. Na de nieuwbouw van de loods werd er nog een koelkast neergezet, die voor iedereen toegankelijk was. Van een ieder werd verwacht dat hij of zij prompt zou betalen en dit werd gepropageerd met de slagzin:

*'Wordt door ieder prompt voldaan,
Dan blijft de koelkast openstaan.
Maar wordt ernee de hand gelicht:
Ze gaat dan onherroepelijk dicht!'*

Dit systeem blijkt niet te werken en het beheer van de sociëteit gaat in 1972 naar mevrouw Krebs. Haar echtgenoot bouwt in 1977 vrijwel alleen en zonder hulp de bar aan de Rotte, zodat voortaan geen on-

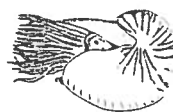
gewenste kastekorten meer kunnen ontstaan. Mevrouw Krebs krijgt evenwel kritiek op haar sociëteitsbeleid, dat volgens de jeugd geen ruimte voor hen overlaat. Deze kritiek wordt zó sterk, dat mevrouw Krebs in 1979 haar functie neerlegt en de jeugdcommissie de taak van haar overneemt.

Maar na enkele jaren blijkt ook dat geen goede oplossing te zijn, waarna rond 1982 jeugdcommissie en barbeheer van elkaar worden gescheiden. Vanaf dan ook zal de jeugdcommissie haar stem op bescheidener toon laten horen.

En zo geraken we dan in 1986, het jaar waarin de bar aan de Rotte door inbrekers op 4 augustus in brand gestoken, geheel uitbrandt en ook de sociëteitsruimte zware brand-, rook- en roetschade oploopt. Het jaar ook waarin de restauratie van het pand aan de Oude

Plantage goed op gang is gekomen en het jaar van de 100 ...

Over de wijze waarop ons Nautilus eeuwfeest in 1986 werd gevierd, handelt de overige inhoud van dit jubileumnummer van ons clubblad 'De Nautiliaan'.

**1886 - 1986
DE VOORZITTERS**

1886 - 1889

J. van Pelt

1889 - 1912

J. van den Ende

1912 - 1915

J.B. Jongeneel

1915 - 1918

W. Pluymert

1918 - 1921

E. Groosjohan

1921 - 1962

J.G. Bosma

1962 - 1979

D.A. Meijers

1979 - 1985

B.J. Schuurin

1985 -

H. Vaatstra

FRED VAN DER VELDEN

De schrijver van de 'Geschiedenis van de honderdjarige roeivereniging Nautilus' werd in 1959 te Rotterdam geboren.

Hij werd in 1978 lid van Nautilus en was dermate enthousiast dat hij onder leiding van coach Wil Jansen al in het volgende jaar als wedstrijdroeier actief was.

Als super-lichtgewicht tussen de lichte roeiers was er voor hem echter weinig eer te behalen, met als gevolg dat zijn belangstelling na twee seizoenen meer uitging naar de lange afstanden. In 1985 resulteerde die gewijzigde interesse in het rondroeien van het Meer van Genève in de C2 'DEPRESSIE', samen met Piet van der Ende en Joost Rijnsdorp, over een afstand van rond 160 kilometer.

Fred maakte in 1983 even deel uit van de redactie van 'De Nautiliaan' en startte toen met zijn onderzoek naar de geschiedenis van Nautilus. In 1985 begon hij met het verzamelen van gegevens uit het verenigingsarchief en met het in etappes schrijven van de tekst. Het complete geschiedverhaal was medio 1986 gereed.

De reden waarom Fred de taak van deze geschiedschrijving op zich heeft genomen, is het feit dat hij een algemene interesse voor geschiedenis heeft. Kunstgeschiedenis heeft echter zijn bijzondere belangstelling en hij is dan ook inmiddels als kunsthistoricus afgestudeerd.

1886 NAUTILUS 1986

Mensen die honderd jaar worden, moeten bij het bereiken van die mijlpaal altijd antwoord geven op de traditionele vraag hoe zij zo oud zijn geworden. En hoewel ik dat soort vragen niet echt inspirerend vind, moest ik er bij het schrijven van dit woord vooraf toch aan denken. Bij het doorbladeren van enige gegevens over Nautilus wordt het antwoord op die vraag snel duidelijk.

Nautilus is een vereniging waar ieder lid aan zijn trekken komt. Van de driehonderdenvijftig leden roeien er veel voor het op peil houden van hun conditie en voor de gezelligheid. Dat daarbij ook prestaties worden geleverd, bewezen vijf Nautilianen in 1971, toen zij in tien dagen de afstand Basel-Rotterdam (duizend kilometer) in een overnaadse giek aflegden. Anderen geven de voorkeur aan tochten per wherries, die zowel in Nederland als in het buitenland worden gemaakt, of aan meerdaagse roeikampen of roeivakanties. Weer anderen beperken zich tot het maken van wat kleinere tochten vanaf de botenhuizen aan het Prinsemolenpad of de Plantagelaan. De daarbij gevestigde sociëteiten vormen daarna een stevige basis voor die genoemde gezelligheid.

Maar Nautilus heeft ook veel triomfen beleefd op nationaal of internationaal gebied. Zo deden drie Nautilianen mee aan de Olympische Spelen in Moskou en werden op de Bosbaan heel wat nationale kampioenschappen door Nautilus veroverd. Kortom, Nautilus is een bloeiende vereniging, waar alle 'soorten' roeiers zich thuisvoelen. Het is een vereniging waarop ik als burgemeester trots ben. Ik feliciteer het bestuur en de leden van harte met het bereiken van deze mijlpaal en ik hoop dat het motto, dat voor de viering van dit 100-jarig jubileum is gekozen, zal worden bewaarheid: 'Nautilus: Onuitroeibaar.'

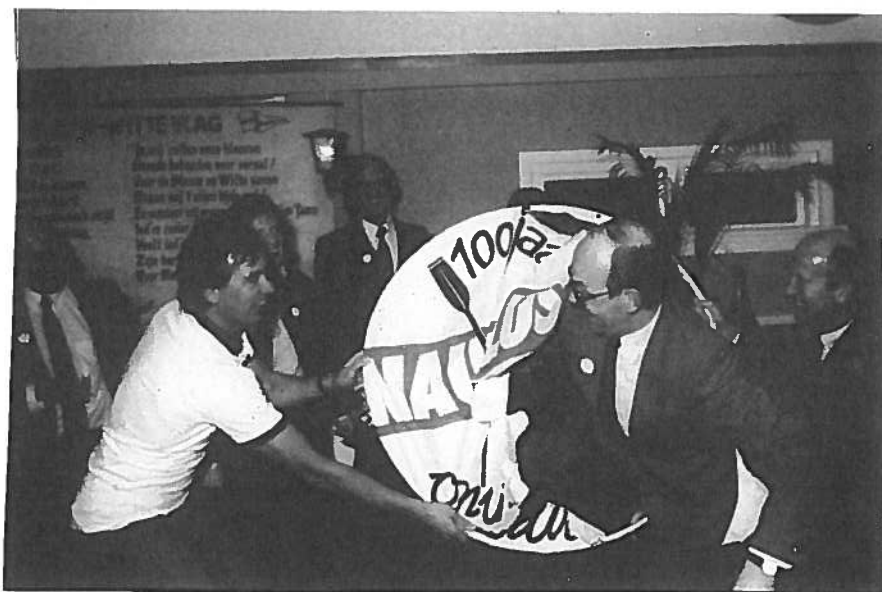

dr. A. Peper,
burgemeester van Rotterdam

1 januari 1986 De nieuwjaarsreceptie

Traditiegetrouw werd ook in het jubileumjaar de nieuwjaarsreceptie op 1 januari gehouden. Het voor een belangrijk gedeelte gerestaureerde clubgebouw aan de Oude Plantage kon het aantal belangstellende bezoekers maar nauwelijks herbergen. Dat een van onze zusterverenigingen, die ons schriftelijk gelukwensende en Nautilus tegelijkertijd feliciteerde met het 'lef' om de jubileumreceptie op nieuwjaarsdag te laten vallen, was dus niet geheel terecht.

Het spits van het officiële gedeelte werd namens de eeuwfeestcommissie afgebeten door Jan van Luipen, die een opwekkende schets gaf van wat er in het jubileumjaar te verwachten was en die bovendien wees op het ruime assortiment promotion-artikelen dat dit jaar in de aanbieding zou zijn. Vervolgens schetste voorzitter Hans Vaatstra in een notedop de Nautilus-geschiedenis. Hij besloot zijn overzicht met het openen van een gigantisch magnum champagne, een drank die daarna rijkelijk

vloeiende. Na het massaal zingen van het Nautilus lied werd de voorzitter verzocht door een hoepel met het motto 'Nautilus onuitroeibaar' te duiken. Hij deed dit elegant en opende aldus het feestjaar.

De voorzitter van de Koninklijke Nederlandsche Roeibond bood namens de KNRB een fraaie hailer aan. De gemeente Rotterdam zond een felicitatietelegram, terwijl Nautilus van de Raad voor Sport en Recreatie

de gouden legpenning mocht ontvangen. De KR & ZV 'De Maas' schonk ons een cassettedeck en verscheidene ereleden onderstreepten meer dan duidelijk hun erelidmaatschap niet alleen met royale giften, doch zelfs door een geschenk in de vorm van een complete jeugdvier!

Dit alles en de geanimeerde stemming op deze receptie zorgden voor een geweldige en zeer geslaagde start van ons eeuwfeestjaar.

HET EEUWFEEST PROGRAMMA

De onderdelen van het eeuwfeestprogramma waren over het gehele jaar verspreid. Bij de samenstelling van het programma waren bestuur en eeuwfeestcommissie ervan uitgegaan dat zo veel mogelijk aan elke Nautiliaan - van oud tot jong - wat wils geboden moest worden, dat iedereen die dat wilde, zich moest kunnen vermaken en dat Nautilus door diverse happenings enkele malen in de belangstelling van de regio Groot-Rotterdam zou komen.

Het programma zag er als volgt uit:

2 tot 10 augustus
Jeugd-jubileumtocht door Nederland.

30 augustus
Nautilus 100-jarige 'Onderlinge wedstrijden' aan de Oude Plantage.

6 - 7 september
Toertocht Gasten-weekend 'Staelduyn'.

20 september
Internationale bedrijfsachten regatta Mees & zoonen op de Bergse Voorplas.

12 oktober
Nautilus Mini Triathlon op en rond de Rotte.

22 november
Nieuwe-ledenfeest en gala-bal ter afsluiting van het eeuwfeestjaar.

1 januari
Nieuwjaarsreceptie en officiële opening van het eeuwfeestjaar.

9 maart
Bruggenloop Rotterdam.

8 mei
Hemelveertocht Rotte - Oude Plantage met eventueel bezoek aan Delfshaven.

31 mei
100 kilometer tocht Renkum - Rotterdam in wherries en mogelijk ook in vieren.

31 mei
Reünisten-dag, receptie en koud buffet in de sociëteit aan de Oude Plantage.

28 juni - 6 juli

Jubileumtocht Frankrijk: in wherries over de Marne naar Parijs.

uit: De eeuwfeestspeech van de voorzitter

Precies op de honderdste verjaardag van onze roeivereniging heeft voorzitter Hans Vaatstra ten gehore van een meer dan honderdkoppige menigte in de sociëteit aan de Oude Plantage een onuitroeibare redevoering afgestoken, waarvan hieronder een toch nog beknopte samenvatting volgt.

De voorzitter begon met vast te stellen dat het motto 'onuitroeibaar' waaronder Nautilus haar eeuwfeest zal vieren, een voortreffelijke vondst is geweest in velerlei opzichten. In de eerste plaats natuurlijk wat het roeien zelf betreft. Hans wees op die paar HBS-ers die 100 jaar geleden persé wilden roeien en zich daarvoor in vele opzichten moesten behelpen. Die wil is bij de Nautilianen nog steeds aanwezig, een wil die gestimuleerd wordt door onder andere de gezelligheid, waaronder de Nautilianen hun sport kunnen beoefenen. Maar naast die gezelligheid hebben wij ook steeds geprobeerd beter te gaan roeien en niet tevergeefs. Nadat de voorzitter had gewezen op de prijzenkast vol fraai opgepoetste trofeeën, deed hij een flinke maar natuurlijk toch onvolledige greep uit de behaalde grote successen, beginnend bij de vóór oorlogse successen van de heer De Bij en eindigend bij de uitzending naar de Olympische Spelen 1980 in Montreal van Victor Scheffers en Ronald & Jeroen Vervoort. In deze successenparade moest natuurlijk ook een naam uit het toerroeien worden genoemd. En dat was Jan Segeren, die vele malen de IJsselmondetocht won, nog steeds zelden op een toertocht ontbreekt en die bovendien in ons jubileumjaar 50 jaar lid van Nautilus is!

Onuitroeibaar is ook onze vereniging als geheel, zo vervolgde Hans Vaatstra zijn speech. En hoe komt dat, zo vroeg hij zich af. Het kan niet anders dan dat vriendschap of

saamhorigheid of hoe we dat ook noemen willen, het bindmiddel van Nautilus is. Achter elke roeiende ploeg of skiff staan clubgenoten: mensen die voor de boten en voor de gebouwen zorgen, die coachen, die tochten uitstippelen, die wedstrijden organiseren, met vlotten zeulen, achter de bar staan, de afwas doen enz. Door de jaren heen heeft Nautilus vele leden en begunstigers gekend die met grote persoonlijke inzet en/of financiële steun hun vriendschap met deze club hebben waargemaakt en dat nog steeds doen. Als zeer recent voorbeeld daarvan alsook van de onmisbare grote zelfwerkzaamheid wees spreker op de zo keurig opgeknapte sociëteit.

Ook de standvastigheid waarmee Nautilus de toekomst tegemoetziet, is onuitroeibaar. Ondanks het gezegde dat voorspellen moeilijk is, vooral als het over de toekomst gaat, wilde de voorzitter tijdens de feestvreugde toch enkele negatieve en positieve aspecten belichten, die het voortbestaan van Nautilus (en dus de toekomst) kunnen beïnvloeden. Zoals algemeen bekend is, baart het onderhoud van vloot en gebouwen grote financiële zorgen, waarbij de sociëteit aan de Oude Plantage in zijn geheel het grote knelpunt vormt.

'Met een financiële aderlating van onze eigen middelen, zeer veel zelfwerkzaamheid van onze leden en een geringe gemeentelijke subsidie worden thans hoogst noodzakelijke reparaties verricht. Een behoorlijke onderhoudsbeurt, die bepaald nodig is om

het gebouw op dit prachtige punt aan de rivier in stand te houden, ligt buiten ons bereik. Met angst en vreze, 'zo ging Hans verder, 'zien wij uit naar het jaar 1999, wanneer de erfpacht zal aflopen.'

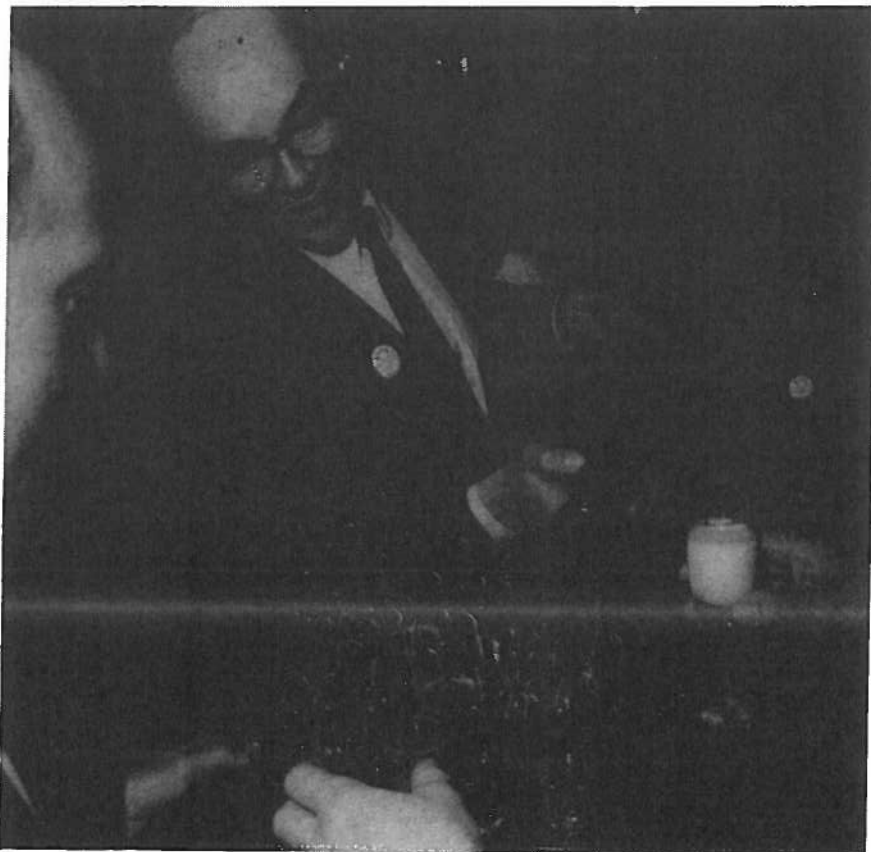

Zorgen maakt het bestuur zich voorts ook nog steeds over de opvang en instructie van nieuwe leden, die dreigen te verzanden in de overvolle agenda's van hen, die daartoe capabel zijn. Maar gelukkig heeft Nautilus nog steeds leden die zich hiervoor inzetten, maar de continuïteit en de kwaliteit daarbij blijken in deze tijd echter steeds moeilijker te realiseren.

Zijn sombere gedeelte van zijn speech vervolgde de voorzitter met te wijzen op het feit, dat de financiële aderlating die nodig was voor het opknappen van de Oude Plantage, onder andere ten koste is gegaan van een dotatie aan het Botenfonds in 1985. In dit verband prees Vaatstra de voorbeeldige onderhoudsploegen en de zeer selectieve aankopen van nieuw materiaal, waartoe we het wat de boten betreft tot nu toe hebben gered. Maar ook hier baren de continuïteit en de kwaliteit zorgen.

Er verscheen weer een blij en feestelijke trek op het gelaat van de spreker toen hij tot slot van zijn feestrede enkele positieve punten kon noemen. In de eerste plaats

meldde hij dat op de eeuwfeest-rekening 46.35.04.100 bij de AMRO-bank aan de Straatweg te Rotterdam inmiddels een bedrag van f. 5.000,- aan giften is binnengekomen. En dat terwijl het jubileumjaar nog maar nauwelijks is begonnen! Een donderend applaus volgde op de mededeling dat een zeer prominent Nautilus-lid, die niet bij name genoemd wil worden maar die we al zo'n slordige 20 á 30 jaar als coach kennen, dezer dagen aan Nautilus schenkt een JEUGD-DUBBEL VIER MET, compleet met riemen!

Voorzitter Hans Vaatstra sloot zijn onuitroeibare speech af met het structureel uiterst positieve en verheugende gegeven dat Nautilus na jaren weer groeit! In 1985 overtrof het aantal inschrijvingen de opzeggingen met 25! Hij concludeerde tenslotte dat Nautilus in de toekomst onuitroeibaar kan, zal en moet blijven, waarna op zijn verzoek - zij het nog zonder piano en zonder dirigent - de samengedrongen ouwe getrouwen uit volle borst het Nautilus clublied lieten horen.

9 maart 1986 Bruggeloop Rotterdam

Wat begon als een speels idee van 2 Nautilianen om nog wat extra luster bij te zetten aan het programma ter viering van ons eeuwfeest, is uitgegroeid tot een massale happening met meer dan 580 deelnemers! Het werd een prestatieloop over 11 1/2 kilometer, waarbij de 2 grote Rotterdamse bruggen in het parcours waren opgenomen. Het leek een simpel idee, waarvan de uitvoering echter veel organisatorisch talent vergde, waarvan een zeer vakkundig deel werd ingebracht door de Atletiek Vereniging Rotterdam.

Tijdens de eigenlijke loop werd er door de vereniging wat bedroefd geklaagd over de geringe opkomst van onze in lopen getrainde roeiers. Maar het moge dan zijn dat de kwantiteit beperkt was, de kwaliteit van onze mannen was prima! Onuitroeibaar draafden zij voort, alhoewel sommigen na het valse plat van de Van Brienenoordbrug meer de schrik dan de kilometers in de benen hadden.

Aan de finish bij de Oude Plantage was de belangstelling gezellig groot, de deelnemers waren moe maar voldaan over dit nieuwe parcours voor een prestatieloop en over de organisatie daarvan. Het zit er dus dik in dat de Bruggeloop Rotterdam een jaarlijks terugkerend evenement gaat worden.

8 mei 1986

De roeitocht Rotte - Oude Plantage

De lange serie jubileum- en propagandaroeitochten, die in de loop van de laatste 10 decennia door Nautilus dwars door Rotterdam zijn geroeid, zou op Hemelvaartdag 8 mei 1986 worden geprolongeerd met een massale roeitocht vanuit de Rotte naar de Oude Plantage. De bijna 80 Nautilianen die zich hiervoor juichend hadden aangemeld, noodzaakten de organiserende toercommissie om - behalve de 11 beschikbare wherries, waarvan er enkele door Rijnmond en 'De Maas' in bruikleen waren gegeven - de vloot met grotere vaartuigen uit te breiden. Daarom moesten de dubbelvieren 'ALBATROS' en 'STORMVOGEL' alsook de overnaadse acht NAUTILUS, die hun thuishaven aan de Oude Plantage hebben en die onze eigen botenwag niet kon vervoeren, in de vroege ochtend van die donderdag van de Maas naar de Rotte worden overgeroeid.

Vooraf voor de uit 4 mannen en 4 vrouwen bestaande bemanning van de 'NAUTILUS' bleek dat een avontuurlijke onderneming te zijn, die evenwel tot een goed einde werd gebracht.

Zo rond koffietijd suggereerden de aan het vlot in de Rotte binnendruppelende boten, die zich in veel klandizie verheugende roeiboetiek, de in volle gang zijnde restauratie van de wherry 'SALAMANDER' in de werkplaats en de vele onderlinge ontmoetingen van rivier- en gladde roeiers een braderie-achtige sfeer.

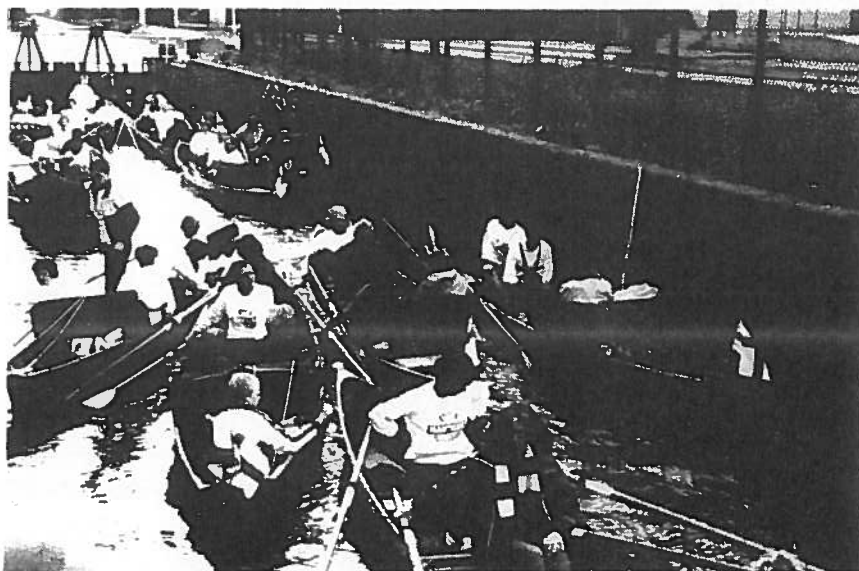
De weergoden waren in een beste bui toen om omstreeks 12.30 uur het vertreksein werd gegeven en zo vertrok de vloot richting Plantage: voorop de wherries, daarna de dubbelvieren en ten slotte de acht.

De vloot werd eerst naar Delfshaven gedirigeerd, waar in afwachting van de openingstijd van de Parksluizen, wijd verspreide landingen werden uitgevoerd, met als doel in de diverse horeca-etablisementen enige krachten op te doen.

Onder intense publieke belangstelling werd rond 16.00 uur inge-

scheept en koers gezet naar de Parksluizen. Na het schutten van het Nautilus-convooi waaierde de vloot als een zwerm sprinkhanen over de ruige rivier uit. Tot grote opluchting van de begeleiders en van enkele voor het materiaal verantwoordelijke bestuursleden bereikten alle scheepjes en alle bemanningsleden veilig de beschutte haven.

De opgesnoven buitenlucht en de verrichte lichamelijke inspanning hadden voor een gezonde eetlust gezorgd, zodat het uit capucijners-plus bestaande captain's dinner alle eer werd aangedaan en een culinair sluitstuk werd, dat deze Hemelvaarts- dagtocht tot een onvergetelijk succes maakte.

* Boven: een deel van de Nautilus 'roeibraderie' op de startplaats aan de Rotte.

* De Nautilus vloot bij het 'innemen' van de eerste sluis, op weg naar Delfshaven en de Parksluizen, die de weg naar het open water moeten vrijmaken.

31 mei 1986

Reünie oud-leden en 100-km tocht: Een tweevoudige prestatie

Bijna halverwege 1986 waren er twee evenementen op de feestagenda geprojecteerd: een reünie in en rond de Oude Plantage voor de vele honderden oud-leden die Nautilus telt, en een 100 kilometer lange prestatietocht voor die nog varende leden, die meenden deze afstand nog in hun armen en benen te hebben.

Heel vroeg op die zaterdagochtend 31 mei begon de tocht in niet minder dan 9 wherries en (natuur-

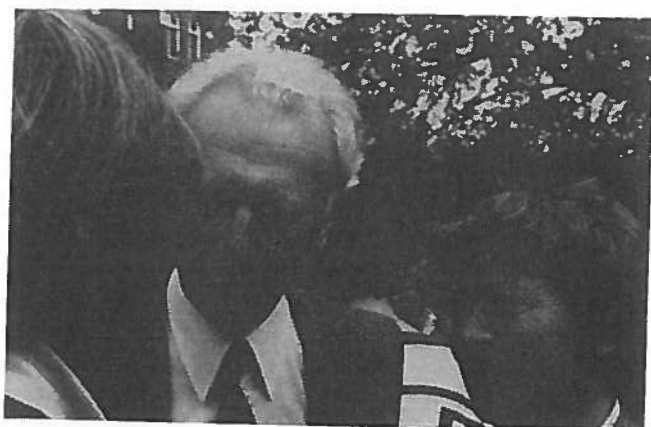
lijk weer) in de 2 dubbelvieren 'ALBATROS' en 'STORMVOGEL', die tezamen met de lustige lange-afstand-roeiërs/sters bij kilometer-raai 898 bij Renkum te water werden gelaten.

Na vele uren en avonturen kwamen de roeiers schip voor schip met enige tussenpozen aan land via het vlot van de Oude Plantage dat nabij kilometer-raai 998 is gelegen.

Velen hadden beblaaide handen en

blozende billen aan de lange trek- en zittocht overgehouden, maar de voldoening over de verrichte prestatie werd daardoor alleen maar groter!

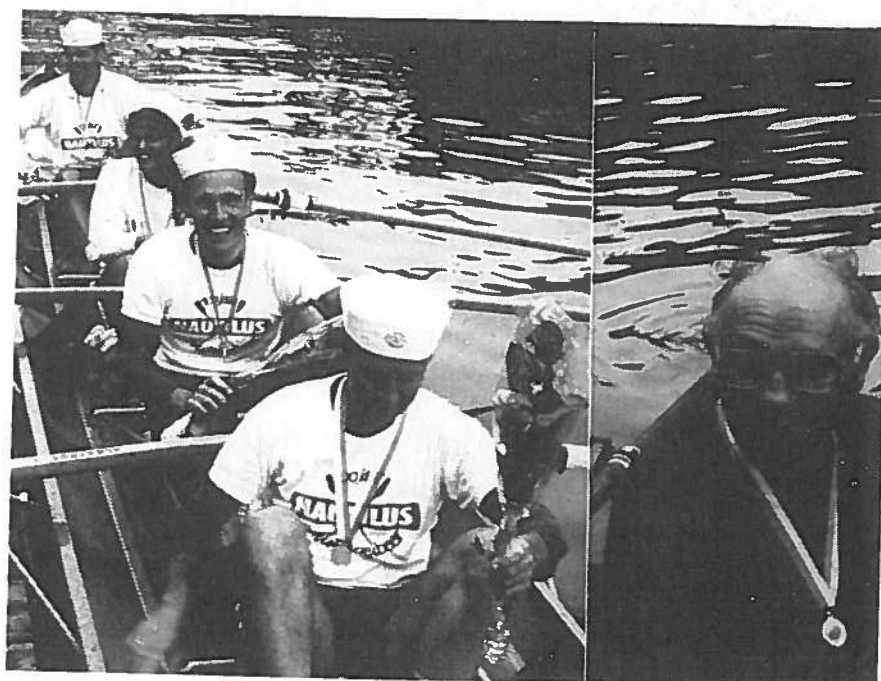
Op hun plek van aankomst hadden zich in en rond ons zonovergoten Nautilus-complex, dat in een feestelijk receptieoord was herschapen, reeds veel vroeger honderden oud-leden en nog (roei)actieve Nautilianen verzameld. Er waren daar zo veel mensen, er werd zo veel ge-

praat en gelachen, geherinnerd en opgehaald, handen geschud, beschaafd gekust en lekker gezoend, gegeten en gedronken en feestgevierd, dat de moe-gestreden roeiers zich geen betere ontvangst en geen beter einddoel hadden kunnen wensen.

In de loop van deze fantastische dag werd medegedeeld dat de oud-leden een bedrag van f 10.000,- bijeen hadden gebracht, waarvoor een nog nader te bepalen type boot zal worden aangeschaft. De heer W.M. Horstink - de op deze reünie oudste Nautiliaan - doopte de boot symbolisch met de naam '100-JARIGE'. De dag werd besloten met een koud buffet, waaraan velen zich min of meer tegoed deden.

Het was een geslaagde afsluiting van een feestdag zoals die maar eens in de honderd jaar beleefd kan worden!

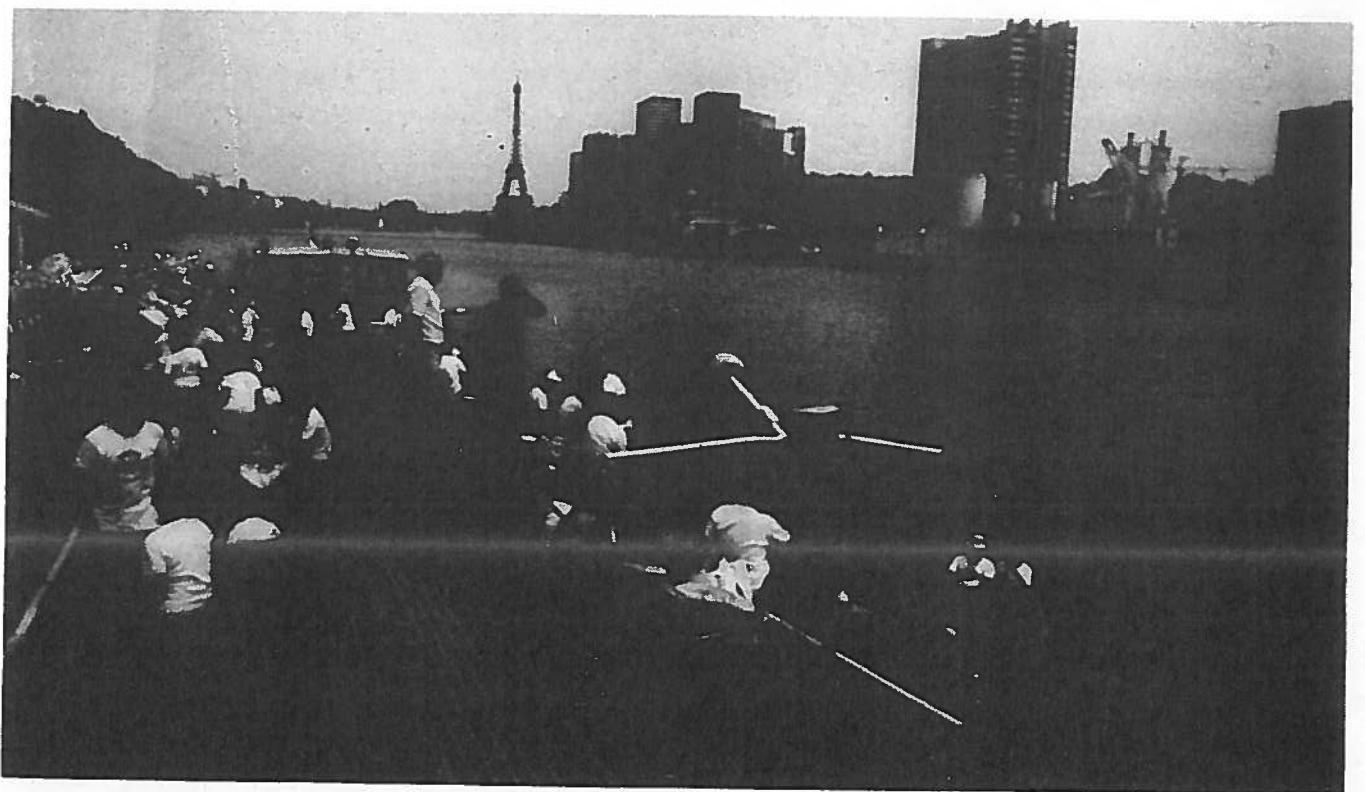
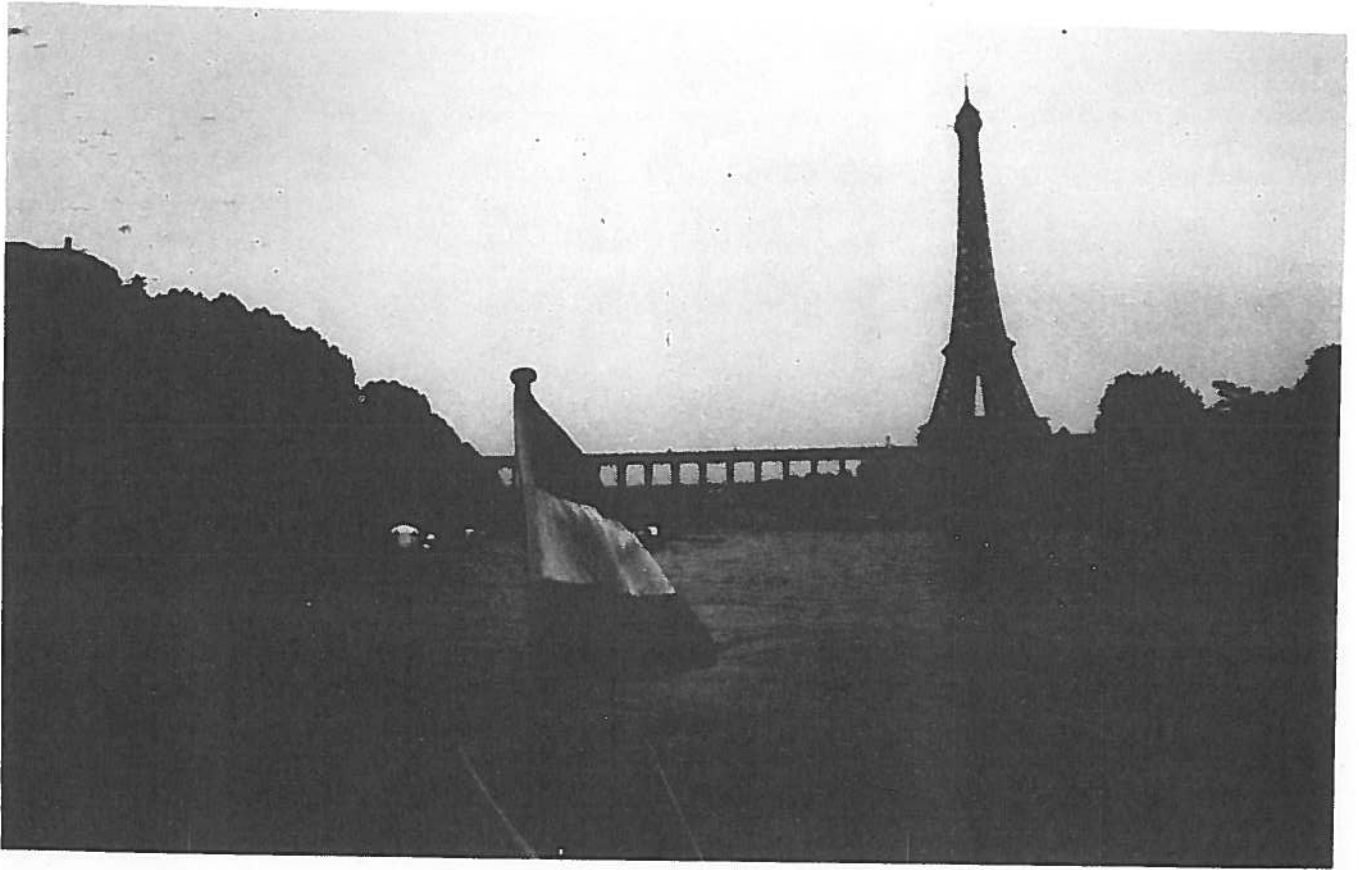
BESTE NAUTILIANEN!

Graag wil ik van de gelegenheid gebruik maken om in ons clubblad mijn enthousiasme over de reünie tot uitdrukking te brengen. Ik vind dat de organisatoren moeten weten dat zij deze dag tot een waar feest van herkenning en nostalgische ontboezemingen hebben gemaakt voor bijna allen die er waren, getuige de stralende gezichten en enthousiaste begroetingen.

Heel hartelijk dank dat ons deze unieke gelegenheid werd geboden elkaar na vele jaren weer te ontmoeten in de ons vertrouwde Nautilus-omgeving. Op deze dag bleek wel dat Nautilus ook nog leeft onder zijn oud-leden. Wij wensen u veel succes met 'onze' vereniging in de toekomst!

Een enthousiaste

* Niet minder dan 41 roeiers en roeisters voltooiden de 100 kilometer lange prestatietocht Renkum - Rotterdam, onder wie natuurlijk wederom Jan Segeren te vinden was.

29 juni - 7 juli 1986 Eeuwfeesttoertocht Frankrijk

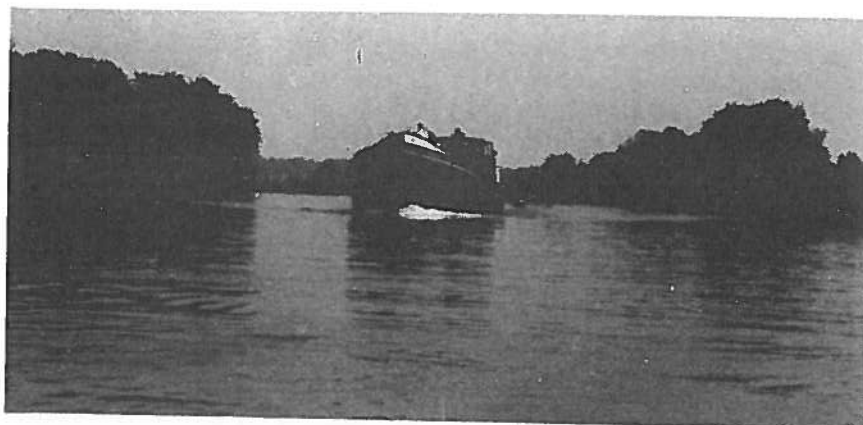
Onze door-geroeide toerroeiers wilden in het eeuwfeestjaar extra hoog van de toren blazen en zij hadden daartoe het oog laten vallen op de Eiffel toren in Parijs. Zó gedacht was bij zulk een ambitieuze onderneming natuurlijk niet zó gedaan. Maar na uitgebreide en zorgvuldige voorbereidingen vertrokken op zaterdagochtend 29 juni om 07.00 uur 49 deelnemers per bus van de Oude Plantage naar Epernay in Frankrijk.

De plaats van bestemming werd om 15.00 uur bereikt en daar lag het moederschip 'CORNELIS' met 14 wherries aan dek op de bemanning te wachten, die zich in eerste instantie in 2 groepen splitste: de 'botelgasten' die gedurende de tocht aan boord van de 'CORNELIS' zouden bivakkeren, en de kapitaalkrachtigere 'hotelgasten', die de zwoele Franse nachten in hotelkamers zouden doorbrengen.

Arm en rijk hadden echter voor die eerste niet-roeidag een gezamenlijke uitnodiging op zak, en wel om in Epernay aan de Avenue Champagne een uitgebreid bezoek te brengen aan het beroemde champagnehuis Pol Roger. Na een geweldige rondleiding langs en bezichtiging van alles wat met de bereiding van het edele vocht te maken heeft, volgde een vorstelijk koud buffet dat door het echtpaar Christian en Danielle Pol Roger werd aangeboden. Tijdens die fantastische avond ontving meester-toerroeier Jan Segeren een Nautilus erepenning en werd hij gehuldigd naar aanleiding van zijn 50 jaar trouw lidmaatschap.

De route van de eerste roeidag leidde van Epernay naar Dormans over een afstand van 30 km met 3 sluizen, een tocht die in zengende hitte maar over een door groene heuvels omzoomde Marne door de wherryvloot moest worden afgelegd. Aan het eind van de middag kwamen de scheepjes in Dormans aan, waar de 'CORNELIS' al lag te wachten als een baken, waarnaar aan het eind van elk nog volgend dagtraject steeds reikhalzend zou worden uitgekeken!

De af te leggen afstand op de tweede roeidag bedroeg 24 km met 2 sluizen en leidde naar Chateau Thierry en deze tocht werd door fraai zomerweer begunstigd. Dinsdag ging de Nautilus-toertocht verder naar la Ferté sous Jouarres over een stroomgebied van 40 km met 4 te nemen sluizen.

Tijdens die lange tocht stond de koperen ploert hoog aan de hemel. Op de avond van die dag werd voor de eerste maal na het roeien gezamenlijk een diner gebruikt. Dat idee doorbrak de scheiding, die ongewild door de gescheiden overnachtingsplaatsen van hotel- en bootgasten dreigde te ontstaan.

De volgende dag moest 43 km water worden afgelegd en in 2 sluizen worden geschut om de volgende ankerplaats Meaux te bereiken. De wherry 'VOS' presteerde het om als eerste in Meaux aan te komen. Het was natuurlijk niet de bedoeling van de Nautilianen om die week op de Marne onderlinge wedstrijden te houden, maar enige fanatieke roeiers koesterden toch dat wedstrijd-element en dat gaf wel een extra dimensie aan de tocht.

Donderdag 3 juli dreigde het zwerk boven de min of meer reeds behoorlijk verbrande Nautilus-lijven of onderdelen daarvan, maar het weer hield zich toch goed gedurende de gehele 37 km plus 5 sluizen

lange tocht naar Nogent onder de directe rook van Parijs, waar een Franse roeivereniging de wherries op de wal ligplaats bood. De volgende dag was namelijk door de triporganisatoren als rustdag aangewezen en zo lang mocht de Nautilus-vloot het Franse vlot niet blokkeren.

Nadat velen van de Nautiliaanse sportlieden op die rustdag een voorproefje van Parijs hadden genomen, brak de laatste roeidag aan. Dat was zaterdag 5 juli en tevens de climax van de tocht: van Nogent sur Marne over 30 km en via 3 sluizen naar Neuilly, dwars door Parijs over de Seine!

Het weer was normaal: enigszins bewolkt met een temperatuur van 21 graden. De Nautilus-vloot had veel bekijks en de roeiers zelf hadden ook veel te bekijken. Even na vijven werd de finish bereikt op het terrein van de Cercle Nautique waar de wherries op het droge werden gehesen en werden gereinigd. Want zondagochtend heel vroeg

moest de 'CORNELIS' met alle wherries aan boord de ponton van de Cercle Nautique voor de Franse roeiers vrij maken. Dat gebeurde - na dagenlange zonneschijn - in de stromende regen, waarna rond 10.00 uur de bustocht naar Rotterdam werd aanvaard en het puikje van de Nautiliaanse toerroeiers om 17.00 uur op de Oude Plantage arriveerde.

Eenstemmig verklaarden zij er over 100 jaar weer bij te willen zijn...

4 augustus 1986 Een zwarte dag

In de vroege ochtend van maandag 4 augustus van ons eeuwfeestjaar om omstreeks 05.30 uur hadden onbekenden zich door het vernielen van een ruit toegang verschaft tot de barruimte van onze Rotteloods en aldaar een felle brand gesticht. Overburen op de Linker Rottekade waarschuwden de brandweer die het vuur bluste en overslaan van het vuur naar de sociëteitsruimte en de botenloods door die waarschuwing kon voorkomen.

Bij nadere inspectie bleek dat de indringers in de barruimte een benzinetank van een meegebrachte bromfiets hadden laten leeglopen en de benzine daarna in brand hadden gestoken. De totale inventaris van de bar verbrandde of werd onherstelbaar beschadigd, terwijl ook het dak en de muren zwaar van het vuur te lijden hadden. In de sociëteitsruimte, die het vuur door de zware houten afscheidingswand nog niet had bereikt, werd eveneens door rook, roet en hitte veel schade aangericht aan meubilair en het verdere interieur.

Ook in de botenloods bleken de vandalen een poging tot brandstichting te hebben ondernomen met behulp van in brand gestoken doeken. Op die manier werden grote gaten gerand in twee boven elkaar liggende vieren: 'H.A. DE BIJ' en 'CONSTANZA'. Heel gelukkig was het dat de in de loods gestichte brand niet om zich heen heeft gegrepen, want in dat geval had onze gehele Rotte-vloot, die toen uit zo'n 50 schepen bestond, verloren kunnen gaan.

2 - 10 augustus 1986 Jeugdroeitocht door Nederland

Daar de eeuwfeest-roeitocht door Frankrijk voor de meeste jonge Nautilianen iets aan de prijzige kant was, ontwikkelde de jeugd plannen in de vorm van een alternatieve, goedkopere roeitocht. Er werd een prachtige route door Holland en Utrecht uitgestippeld en de tocht bleek goed te zijn voor 14 roeiers en roeisters, in leeftijd variërend van 15 tot 26 jaar.

Zaterdag 2 augustus werd er om 08.00 uur verzameld aan de Oude Plantage. De vaarroute van die eer-

ste dag liep via de Parksluizen en de Schie naar Delft. Het was die dag vrij warm weer, zodat 's avonds bij de aankomst bij de Leidse roeivereniging Die Leythe sommige roeiers al lekker bruin waren gebakken. Het traject van de volgende dag leidde naar Heemstede. Via de Kager Plassen en de Ringvaart kwam de accommodatie van de vereniging Het Spaarne in zicht, alwaar onze jeugd een heerlijke nasi-maaltijd aangeboden kreeg.

Maandag werd de roeivereniging

in Alkmaar met een bezoek vereerd, waarna de volgende dag naar Purmerend werd geroeid om acte de présence te geven bij de roeivereniging De Where.

Op woensdag moest slechts een korte tocht worden afgelegd, maar de grote hitte maakte de trip erg zwaar. Via enkele vaarten en een schitterende oversteek van het Amsterdamse IJ voeren de wherries die dag de Amsterdamse grachten binnen. De roeiers en roeisters overnachtten ditmaal in de roeiloods van RIC.

Op donderdag 7 augustus moest een zeer zware tocht van bijna 60 km worden afgelegd. Na een stevig RIC-ontbijt werd in koud weer van wal gestoken. Na de lunch moest bij Abcoude met zeer veel kunst- en vliegwerk een zeer lage Baily-brug worden genomen. Die avond arriveerde de vloot in de Utrechtse grachten, waarna het bivak werd opgeslagen in het roeigebouw de Driewerf.

De volgende dag werd koers gezet naar het clubhuis van de voetbalvereniging Union in Oudewater. Niet iedereen van de bemanning is er even gezond aan toe! Maar omdat de sterken ook bij de Nautilus-jeugd opkomen voor de zwakkeren, kijkt tenslotte iedereen monter uit over de Hollandse IJssel en liet iedereen zich de lunch toch weer goed smaken.

In Oudewater konden de scheepjes na enig zoeken veilig overnachten aan de oevers van de achtertuinen van enkele plaatselijke bewoners. De laatste dag was het weer behoorlijk warm en benauwd, zodat de laatste loodjes extra zwaar wogen.

Na een laatste rustpauze op een drooggevalle stuk oever van de Rotterdamse Maas komt dan de Van Brienoordbrug in zicht en dan ten slotte de ouders, die op het vlot van de Oude Plantage op hun roeiend kroost staan te wachten. Na een verfrissende douche en een met wijn besprenkelde Italiaanse maaltijd is de stemming zó heerlijk, dat wordt besloten om die nacht nog eenmaal gezamenlijk - in de sociëteit van de Oude Plantage - te slapen: een leuk en origineel einde van een geslaagde roeitocht!

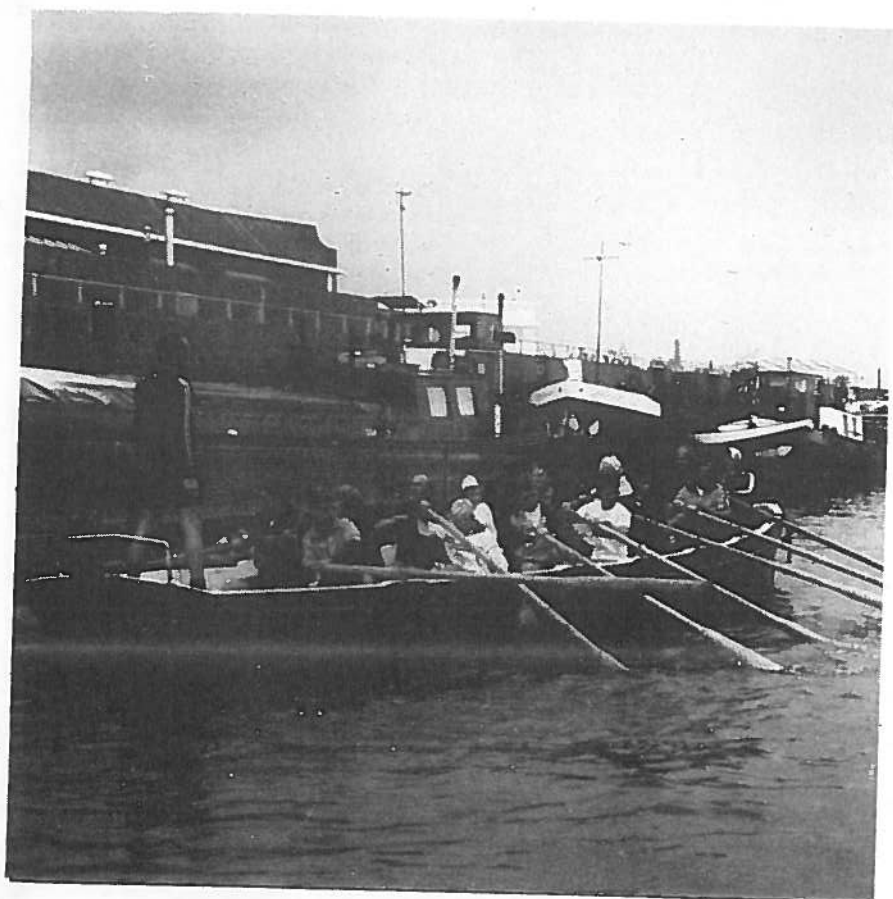
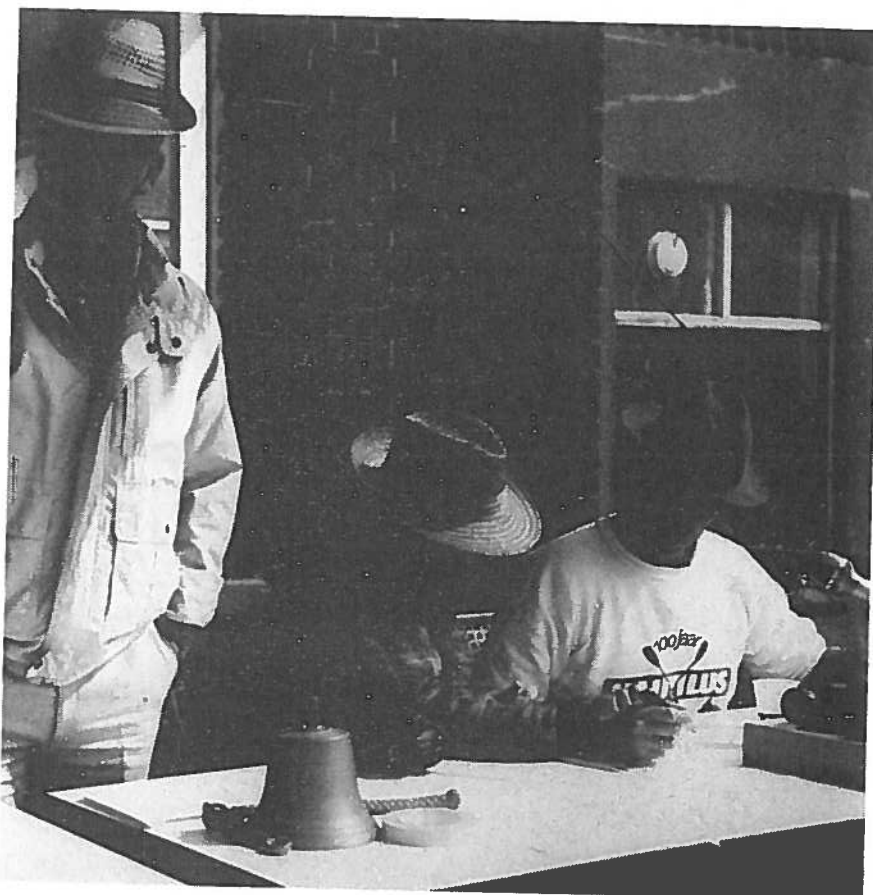
Na een paar jaar onderbreking als gevolg van gebrek aan belangstelling, moesten er in het jubileumjaar uiteraard weer onderlinge wedstrijden op de Oude Plantage worden georganiseerd. Zonderlinge figuren hadden daarvoor zonderlinge regels opgesteld om te proberen de verwaterde traditie nieuw leven in te blazen.

De nieuwe formule had kennelijk de nieuwsgierigheid geprikkeld en bovendien wilden de roeiers de initiatiefnemers vanzelfsprekend niet laten afgaan. Een zeer bevredigend aantal deelnemers had dus ingeschreven en begaf zich op de bewuste zaterdag steeds tijdig te water.

Het 'zonderlinge' van deze wedstrijden was onder andere, dat er ook en vooral zou worden gelet op de originaliteit van de deelnemers. Sommige ploegen deden dan ook hun (inschrijf)naam echt eer aan, zoals de in dubbelvieren uitrukken-de horekaffers, de veteranendames en het Nautilus zangkoor.

Zonderling was zeer zeker ook het zeeroverachtige slot van deze wedstrijden, dat werd opgevoerd én gestreden in twee enorme, veelarmige sloepen van de Rotterdamse Zeevaartschool.

30 augustus 1986 De (Z)onderlinge Wedstrijden op de Maas

6 - 7 september 1986 Toertocht gasten-weekend 'Staelduyn'

In ons jubileumjaar mocht het traditionele gasten-weekend naar Staelduyn natuurlijk niet ontbreken. Mede dankzij wat lobbywerk op de oud-leden-reünie en een intensieve mailing campagne was er een overmaat aan 'vreemdelingen' in de 8 wherries, die op zaterdagochtend 6 september vanaf de Oude Plantage met het afgaande tij mee hun stevens in westelijke richting wendden. Zo bevonden zich onder de 34 deelnemers 5 gas-

ten uit Breda, 6 gasten van DDS uit Delft en 8 oud-leden.

Daags voor het vertrek werd ontdekt dat de gebruikelijke route niet kon worden gevaren, omdat in verband met de Haring- en Bierfeesten in Vlaardingen de haven aldaar volledig geblokkeerd zou zijn. Besloten werd de route in omgekeerde richting af te leggen en op die zaterdag werden dan ook de Parksluizen gepasseerd en via de Schie werd omstreeks het middaguur Delft be-

reikt. In het botenhuis van DDS waren wij op onze beurt gasten van onze gasten uit Delft en in de kantine werd koffie gedronken en een deel van de meegebrachte etenswaren genuttigd.

Na Delft ging de tocht verder door het Westland en na met alle deelnemers nog een café, dat uitgebaat werd door een zeer bejaarde dame, te hebben bezocht, kwamen de kassen in zicht en vervolgens de aanlegplaats in de buurt van onze vertrouwde kampeerboerderij. Doordat de keersluis onder de weg werd gerenoveerd, moesten de boten voor de sluis op een landje worden gelegd. 's Avonds werd er gebarbecued, veel wijn gedronken, weinig gewandeld en vroeg naar bed gegaan.

De volgende dag verliep de terugtocht zonder problemen.

Via de Vlaardingse Vlietlanden, een ander café, bereikten alle wherries op tijd de sluis in Vlaardingen. Deze sluis kan slechts bij bepaalde waterstanden - tot halftij - schutten en de schuttijden veranderen dus elke dag met het tij.

Daar op de rivier weinig gelegenheid is om te lunchen, werd door de kenners in de haven van Vlaardingen alvast de lunch genuttigd. In de loop van de middag bereikte alle deelnemers de Oude Plantage weer. Nadat de boten grondig waren gereinigd, verzamelde iedereen zich op het balkon van de sociëteit waar onder het genot van het zoveelste glaasje getracht werd de laatste resten etenswaren te verorberen.

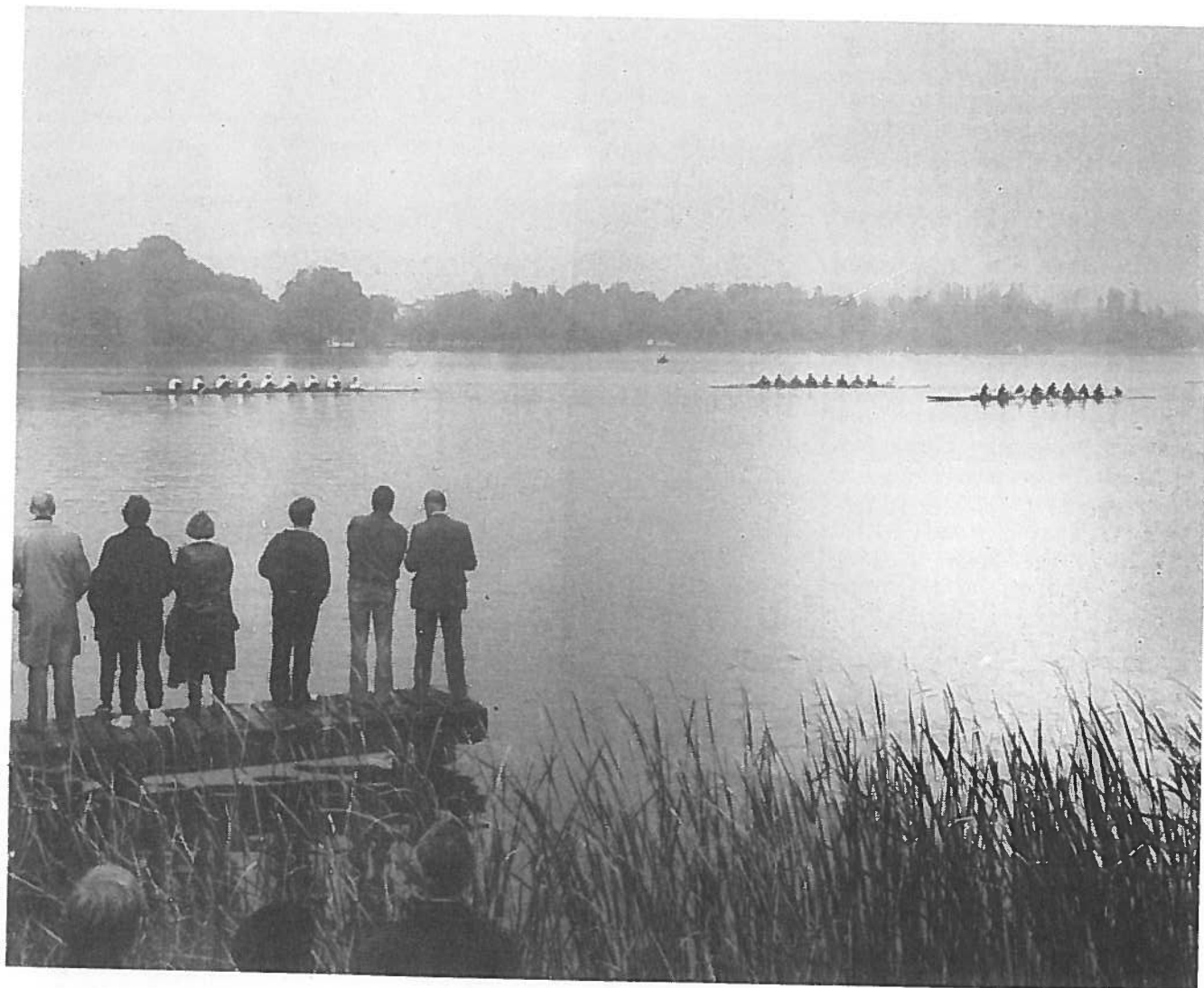
Iedereen had een heerlijk weekend gehad en alle gasten verklaarden plechtig volgend jaar te zullen terugkomen.

* Aan het begin van de Schie werd in Delft een tussenstop gemaakt.

* De aanlegplaats bij de kampeerboerderij 'Staelduyn'.

20 september
De Mees & Zoonen Regatta 1986

Op zaterdag 20 september werd op de Bergse Voorplas door Nautilus voor de negende maal de Mees & zoonen Regatta voor bedrijfsachten georganiseerd. Onze vereniging gaf in 1977 voor de eerste maal vorm aan dit originele idee van een van haar leden. Het bleek een gedachte te zijn die bij het bedrijfsleven dusdanig aansloeg, dat in de loop van die 9 jaar de bedrijfsachten regatta is uitgegroeid tot een ware happening, waaraan in ons jubileumjaar een record aantal van 41 ploegen deelnam.

Hans Perrée schreef hierover in het oktobernummer van het maandblad ROEIEN van de Koninklijke Nederlandsche Roeibond ongeveer het volgende:

Bij stralend weer kwamen de bedrijfsploegen in maar liefst 11 heats tegen elkaar uit op de Bergsche Voorplas. Dat hierbij naast benzinepompen, gloeilampen en verzekeringspolisen zelfs heuse Haagse departementen betrokken bleken, moet minister Van Dijk op zijn minst een doorn in het oog geweest zijn.

Opvallend in de diverse ploegen was het grote aantal voormalige cracks en de gedachte, die in ieders ogen over ieder ander te gloren stond: 'dat die toch nog zo goed terecht gekomen is!' Het prettigste aan deze bedrijfsachtenregatta is, dat hij aan het einde van de dag 7 winnaars binnen één roeiscipline oplevert van even zo vele finales. Dat beperkt het aantal teleurgestelde gezichten althans enigszins, want veel verder zakken dan de zesde plaats in

onmogelijk. En dat houdt de stemming binnen een ploeg op peil.

Ondanks bijna 40 finalisten was er aan het einde van de dag een hoofdwinnaar, te weten de ploeg met de snelste tijd over het 1.000 meter lange traject. De Algemene Bank Nederland ging voor de vierde maal, ruim 2 seconden voor de NMB, als rapste over de meet. Voorgeslagen door het voor de dertigers onder ons illustere tweetal Hans Lycklama en Henk van der Kwast had de ABN-ploeg 3.21.58 minuut nodig voor de kilometer. Pal achter het geldwezen eindigde Philips Eindhoven, met aan boord Theo van der Putten, als derde.

12 oktober 1986

Nautilus mini-triathlon rond de Rotte

In ons eeuwfeestjaar werd voor de vierde maal in successie de Nautilus Mini-Triathlon georganiseerd rond ons Rotte 'sportpaleis'. De te verrichten gevarieerde krachtsinspanning bestond uit - in actuele volgorde - 11,5 km roeien op de Rotte, 45 km wielrennen door het Lage Bertse Bos en 11,8 km hardlopen rond en langs de Rotte.

Ditmaal hadden 51 uitsluitend mannelijke amateur-atleten ingeschreven, van wie er 21 niet als leden van Nautilus konden worden aangemerkt. De snelste van allen was Peter Bots van de 'Dordtsche', die rond 171 minuten nodig had voor zijn mini-monster-prestatie. Onze NK-jeugdkampioen Arthur ten Katen onderstreepte zijn lichamelijke conditie door als snelste jeugd-deelnemer te finishen in de tijd van 191 minuten. Onze 'good old' Constant de Jonge was de snelste 45-plusser: 192 91/100 minuut!

22 november 1986 Voor Nautilus' blauw-witte vlag!

Degenen onder ons die wij tot onze leiders hebben gekozen en die jaar in jaar uit het beste met club en leden voor hebben, hadden besloten om het nieuwe-ledenfeest 1986 te combineren met een galabal, dat ter afsluiting van het Nautilus eeuwfeestjaar op zaterdag 22 november 1986 in het vrijwel totale clubgebouw aan de Oude Plantage zou worden gehouden. Ondanks het feit dat 'in het lang' en 'smoking of rokcostuum' op de uitnodigingskaarten verplicht was gesteld, zag vrijwel iedereen er toch netjes uit. Onder de honderden rond 20.00 uur toegestroomde Nautilianen liepen zelfs 2 mannelijke leden, die het 'rok-gebod' hadden opgevolgd door in een Schotse kilt te verschijnen.

De presentatie en prestatie van de nieuwe leden bestond uit het aankleden van de feestruimten, het vertonen van een historisch filmjournaal van een gedeelte van het Nautilus roeiverleden, alsmede uit

de presentatie van een nostalgisch opgezette en uitgevoerde 'revue'. Uit alles bleek dat onze 1986- aanwinsten zeer veel tijd en inspanning aan de voorbereidingen hadden besteed. Een aandachtige belangstelling, veel waardering voor het gebodene en een heel hartelijk applaus waren dan ook hun welverdiende beloning.

Het nieuwe-ledenfeest werd afgesloten met het gezamenlijk en staande zingen van onze Nautilus hymne 'Voor Nautilus, voor Nautilus wit/blauwe vlag'. Dit machtig uitgevoerde gezang, dat opklonk uit honderden Nautilus kelen bracht bij menigeen een brok in de keel en een traan in het oog.

Voor velen moet deze 'community singing' de apotheose zijn geweest van de afsluiting van ons eeuwfeestjaar.

Het daarop volgende galabal duurde tot in de kleine uurtjes, waarbij boven bij 'live music' kon worden gedanst, beneden naar een uitstekende pianist kon worden geluisterd en er op beide verdiepingen volop drankjes en hapjes verkrijgbaar waren. Toen het Nautilus gala-vuur eruit was, verdwenen de gezamenlijk vele eeuwen oude Nautilianen in een van de 'donkere nachten voor Kerstmis' van ons eeuwfeestjaar 1986 anno Domini...

Nautilus clublied VOOR NAUTILUS BLAUW-WITTE VLAG

Tekst: Gijs van Beest

*Aan de riemen, Nautilianen
En naar buiten op de vloed
Laat je Blauw en Witte vanen
Wapp'ren in de zonnegloed!
Als de boot dan zo rank over het
water scheert,
Alles straalt in de zonnige dag,
Voelt ied're Nautiliaan
Zijn hart vol geestdrift slaan
Voor Nautilus', voor Nautilus'
Blauw-Witte Vlag.*

*Als er wedstrijd is, verschijnen
Sterke jongens aan de start,
Om voor 't Blauw en Wit te
kampen,
Waaromheen wij staan geschaard.
En wanneer zij dan winnen, na
spannende strijd
En wij zien wat de raceploeg
vermag,
Voelt ied're Nautiliaan
Zijn hart vol geestdrift slaan
Voor Nautilus', voor Nautilus'
Blauwe-Witte Vlag.*

*Ja, wij zullen onze kleuren
Steeds behoeden voor verval!
Voor de Blauw en Witte vanen
Staan wij 't allen tijde pal!
En wanneer wij ervaren, hoe
Nautilus' faam
Ied're roeier vervult met ontzag,
Voelt ied're Nautiliaan
Zijn hart vol geestdrift slaan
Voor Nautilus', voor Nautilus'
Blauw-Witte Vlag.*

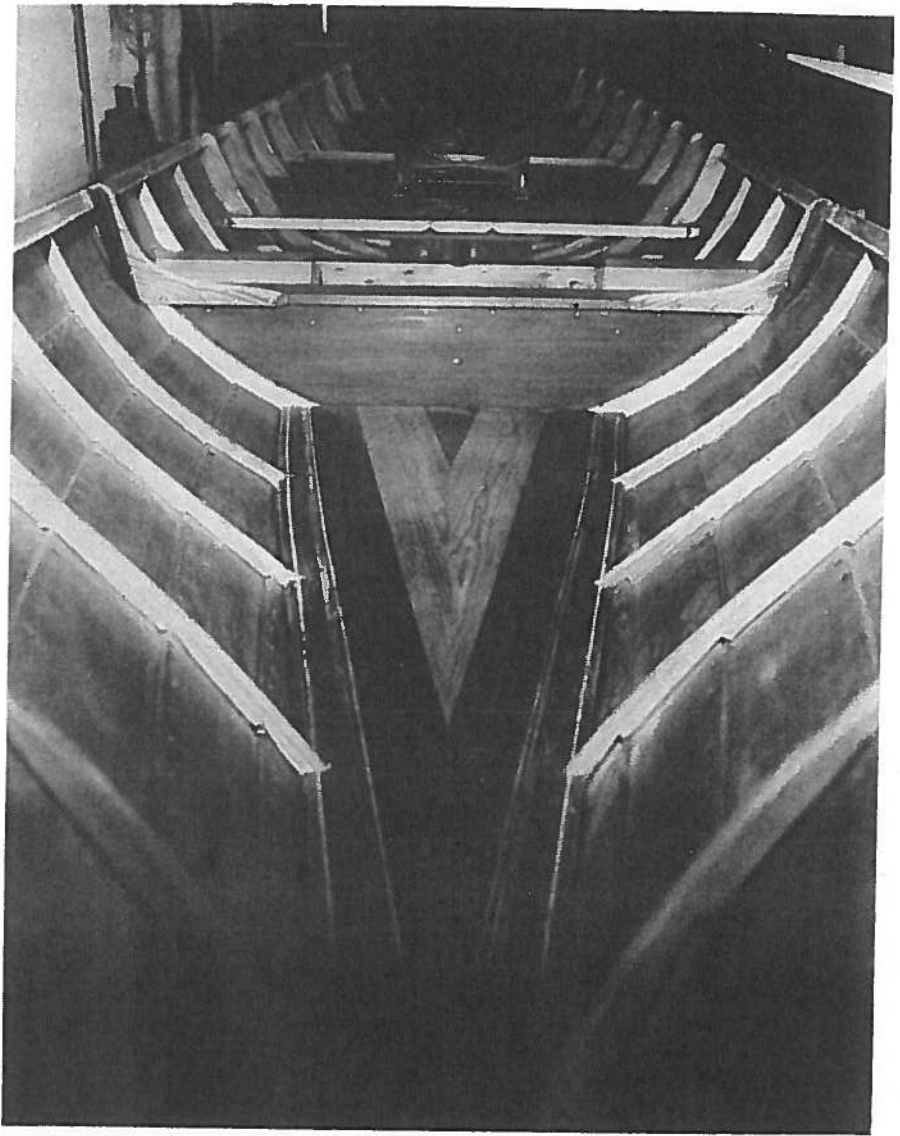

Restauratie van de eeuw

De Nautilus-wherry-vloot bestaat nog steeds uit boten die ongeveer 70 jaar geleden zijn gebouwd. Het sterke vermoeden bestaat dat de 'SALAMANDER' en haar zusterschip 'ZEEMEEUW', die beide door de firma Hes te Overschie werden gebouwd, van dezelfde leeftijd zijn. Ondanks veel inspanningen van de onderhoudsploeg aan de Oude Plantage kwam de 'SALAMANDER', die als overnaadse boot nog in prima conditie verkeerde, voor een ingrijpende restauratie in aanmerking, waarmee in februari 1986 in de werkplaats aan de Rotte werd begonnen. Het werd een zeer arbeidsintensief en vakkundig karwei dat, behalve uit een immense hoeveelheid schuurwerk o.a. bestond uit:

het vervangen onder de stuurstoel van 2 meter gang aan stuurboord- en aan bakboordzijde, het verbouwen van de roeiplaatsen en het inbouwen van langere lopers, waardoor een aantal wrangen, hoofd- en tussenspanten moesten worden verlegd. Om te voorkomen dat de boot tijdens deze uitbenerij haar vorm zou verliezen, werd de 'SALAMANDER' in een speciaal voor haar geconstrueerde 'wieg' gelegd. Voorts werd nieuw essenhouten binnenwerk gemaakt en aangebracht en nieuwe voetenborden, bankjes, lopers en riggers gemaakt.

Dankzij deze 'restauratie van de eeuw' beschikt de toerafdeling thans weer over een schitterende 'SALAMANDER' die ongetwijfeld onze vloot nog jarenlang zal kunnen sieren.

* Mascha Roepius in actie tijdens de Nationale Kampioenschappen skiff M14.

* Koos Maasdijk en Arthur ten Katen na hun overwinning op de Nationale Kampioenschappen 1986 2x- J17/18.

1 januari 1987 1986 was een best jubileumjaar!

Tijdens de traditionele nieuwjaarsreceptie op 1 januari van elk nieuwe jaar heeft voorzitter Hans Vaatstra zich een 'hoofdman over honderd' kunnen voelen. Want ondanks de toch voor velen psychisch en fysiek steeds weer zware jaarwisseling, waren ruim honderd doorwrochte Nautilianen van vrijwel alle gangbare leeftijden op nieuwjaarsdag om 16.00 uur in de stromende regen naar de Oude Plantage gekomen. Om elkaar, de vereniging en onze boten voor het komende jaar het allerbeste toe te wensen.

Het geroezemoes van al die gelijktijdig en door elkaar uitgesproken gelukwensen verstomde, toen de voorzitter vroeg in het openbaar even op het afgelopen jaar te mogen terugblikken. Hij noemde 1986 een 'grandioos' jubileumjaar en prees de inzet van de vele leden die zich voor het welslagen daarvan hadden ingezet. De financiële resultaten van 1986 zijn dusdanig, dat daaruit niet alleen een aantal boten kan worden aangeschaft, maar ook de in voorbereiding zijnde jubileumeditie van 'De Nautiliaan' kan worden betaald.

Een extra feestkleur heeft 1986 voor Nautilus gekregen door de fraaie roeiprestaties van enkele onzer jeugdroeiers tijdens de NK. Nationale kampioenschappen voor Koos Maasdijk (2x), Arthur ten Katen en Mascha Roepius en goede resultaten voor Edith Vroon en Dominic Bezemer. Hun gezamenlijke prestaties waren dusdanig, dat de Koninklijke Nederlandsche Roeibond de KNRB-jeugdwisselbeker voor 1986 aan Nautilus heeft toegewezen. Uit handen van wedstrijdcommissaris Thijs Keij ontvingen de landskampioenen een desbetreffende oorkonde en alle genoemde roei-atleten en hun coaches Jan & Frans van der Vliet en Victor Scheffers een foto van de gezamenlijk gewonnen KNRB-trofee.

Nautilus werd 100 jaar, maar heeft de jeugd en dus ook (de) toekomst!

* Het bestuur anno 1986 poseerde iets anders dan de bestuursleden in 1936: Thijs Keij, Aad Terlouw, Ada Noorland, Rob Datema, Hans Vaatstra, Hans Maas, Wilma Maas-Goudriaan, Hein van Haselen en Jaap de Goede.

OLD GOLD

Ook enkele van onze veteranen-wedstrijdroeiers hebben aan Nautilus' eeuwfeest jaar door hun prestaties extra glans gegeven.

Ria Oonk won op de Amstel de Skifhead dames-veteranen, als tweede gevolgd door Margaretha Keiser (categorie 38+).

Margaretha won voorts 2 medailles (skiff en dubbeltwee) tijdens veteranenwedstrijden van de wereldroeibond (FISA) te Bled in Joego-Slavië. Tijdens internationale wedstrijden van 'De Hoop' werd zij gehonoreerd als snelste skiffeuse - na verwerking van een leeftijdshandicap van 1 seconde/jaar - met een gouden speld- met-diamant. Voor winst in de 40+ klasse dubbelviereren won zij tenslotte medailles tijdens jubileumwedstrijden van 'Cornelis Tromp'.

Maarten Chiel - last but not least - won tijdens de Turfschippers Regatta met glans het nummer veteranen-skiff over een afstand van niet minder dan 50 kilometer!

Post Scriptum

door Joop Leegsma

Een paar feiten aan het eind van het honderdeneerste bestaansjaar - c.q. aan het begin van het honderdentweede - zijn extra fijn omdat zij eeuwigdurend zijn.

Ten eerste is dat het gegeven dat het Nautilus-bestuur anno 1985 de redactionele suggestie overnam om na afloop van het eeuwfeestjaar een jubileumeditie van 'De Nautiliaan' in een enigszin-nige boekvorm te doen verzorgen. Ten tweede dat het bestuur een daaraan te spenderen bedrag voteerde en ten derde, dat de revenuen van het jubileumjaar dit onbezorgd mogelijk hebben gemaakt.

Het zijn dus 84 pagina's geworden en Fred van der Velden (deel I) en ik (deel II) hebben naar beste weten en kunnen ernaar gestreefd om de inhoud daarvan voor 'eeuwig' goed en houdbaar te doen zijn. Niettemin zullen die inhoud, de presentatie en de illustraties in de ogen van de 'scroetineizende' oer-Nautiliaan(se) niet overal perfect zijn,

misschien wel vragen en/of kritiek oproepen. Hun zou ik willen vragen: besef dat wij vrijwel alle in dit jubileumwerkje gepubliceerde Nautilus-kennis hebben 'geleend', dat we op geen stukken na alles hebben kunnen opschrijven wat we gelezen, gehoord of gezien hebben en dat ik lang niet alle ter beschikking gestelde illustraties heb kunnen plaatsen. Deels door gebrek aan ruimte, deels doordat bij vele fraaie historische foto's de daarbij behorende tekst niet te achterhalen bleek. En foto's van enkele roeiers en roeisters, die ik ook graag had opgenomen, ontbreken eenvoudigweg omdat ze niet ter beschikking werden gesteld. Jammer dus.

Het zal u voorts ongetwijfeld opgevallen zijn dat de tekst in een flink en duidelijk lettertype is gezet. Dat is gedaan ten gerieve van de vele oudere leden, senioren en veteranen die inmiddels aan een plusbrilletje toe zijn, alsook voor het gemak van onze junioren, die tijdens het lezen nog met hun vingertje bijwijzen.

Op deze pagina 84 is het karwei dus - overigens met veel plezier en vol-doening dezerzijds - geklaard. Veel dank is Nautilus en ben ik verschuldigd aan onze drukker: de Bedrijfsgemeenschap Schiemon (BGS), die aan de redactie ondenkbaar veel faciliteiten voor zelfwerkzaamheid heeft verleend om de kosten van deze jubileumeditie in-duizendvoud zo veel mogelijk aan te passen aan het redactionele budget.

Van de BGS hebben wij allen véél meer dan alleen maar waar voor ons geld gekregen!

* Glad afroeien aan de Rotte is een doel, waarnaar elk jaar door velen wordt gestreefd. Het is een goed begin van heel veel en heel lang 'oeverloos' roeigenot, dat wij - Nautilianen van vandaag - aan vele honderden nieuwe Nautilianen - van - morgen van harte toewensen.

redactie, samenstelling en lay-out Joop Leegsma

foto-technische assistentie

Hilde Vaatstra

Lay-out technische en
grafische adviezen

BGS

druk

Bedrijfsgemeenschap
Schiemond (BGS)
Van Berckenrodestraat 6
3113 AM SCHIEDAM

foto's

Nautilus archief
de albums van vele
Nautilianen en
andere bronnen